

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 213

**Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve Uşak
Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile 99 Milletvekilinin
Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında
Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına
Dair Kanun Teklifi (2/3147) ve Adalet Komisyonu
Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3147 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Katılma Yazıları6

- Genel Gerekçesi6

- Madde Gerekçeleri.....9

• Adalet Komisyonu Raporu.....20

• Muhalefet Şerhleri28

• Teklif Metni.....124

• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....124

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Orhan Kırçalı</i>	<i>Fahrettin Tuğrul</i>	<i>Halil Uluay</i>
Samsun	Uşak	Kastamonu
<i>Yıldız Konal Süslü</i>	<i>Fehmi Alpay Özalın</i>	<i>Havva Sibel Söylemez</i>
İstanbul	İzmir	Mersin
<i>Mehmet Ali Cevheri</i>	<i>Fatma Öncü</i>	<i>Ersan Aksu</i>
Şanlıurfa	Erzurum	Samsun
<i>Seydi Gülsoy</i>	<i>Ertuğrul Kocacık</i>	<i>Cüneyt Aldemir</i>
Osmaniye	Sakarya	Tokat
<i>Hakan Aksu</i>	<i>Hasan Arslan</i>	<i>Yusuf Ziya Aldatmaz</i>
Sivas	Afyonkarahisar	Bartın
<i>Kemal Çelik</i>	<i>Ali İnci</i>	<i>Yücel Arzen Hacıoğulları</i>
Antalya	Sakarya	İstanbul
<i>Ejder Açıkkapı</i>	<i>Lütfi Bayraktar</i>	<i>Ali Kıratlı</i>
Elâzığ	Sakarya	Mersin
<i>Mustafa Arslan</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>	<i>Latif Selvi</i>
Tokat	İstanbul	Konya
<i>Mevlüt Kurt</i>	<i>Oğuzhan Kaya</i>	<i>Osman Zabun</i>
Kahramanmaraş	Çorum	Isparta
<i>Yakup Otgöz</i>	<i>İsmail Ok</i>	<i>Kaan Koç</i>
Muğla	Balıkesir	Ardahan
<i>Suna Kepolu Ataman</i>	<i>Şahin Tin</i>	<i>Ahmet Salih Dal</i>
Diyarbakır	Denizli	Kilis
<i>Nilgün Ök</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>	<i>Çiğdem Koncagül</i>
Denizli	Ankara	Tekirdağ
<i>Ali Temür</i>	<i>Yüksel Coşkunyürek</i>	<i>Resul Kurt</i>
Giresun	Bolu	Adıyaman
<i>Faruk Aytık</i>	<i>Şamil Ayrım</i>	<i>Kayhan Türkmenoğlu</i>
Adana	İstanbul	Van
<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Yusuf Ahlatcı</i>	<i>Süleyman Karaman</i>
Afyonkarahisar	Çorum	Erzincan
<i>Yahya Çelik</i>	<i>Derya Yanık</i>	<i>Sunay Karamık</i>
İstanbul	Osmaniye	Adana

<i>Emel Gözükkara Durmaz</i>	<i>Cevahir Asuman Yazmacı</i>	<i>Sadettin Hülagü</i>
Bursa	Şanlıurfa	Kocaeli
<i>Erol Keleş</i>	<i>Orhan Ateş</i>	<i>Mehmet Emin Öz</i>
Elâzığ	Bayburt	Erzurum
<i>Selami Altınok</i>	<i>Adem Çalkın</i>	<i>Abdurrahim Fırat</i>
Erzurum	Kars	Erzurum
<i>Mustafa Yavuz</i>	<i>Mehmet Sait Yaz</i>	<i>Abdurrahim Dusak</i>
Bursa	Diyarbakır	Şanlıurfa
<i>Nazım Elmas</i>	<i>Ömer Özmen</i>	<i>Adem Yeşildal</i>
Giresun	Aydın	Hatay
<i>Kemal Karahan</i>	<i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i>	<i>Saffet Bozkurt</i>
Hatay	Gaziantep	Zonguldak
<i>Süleyman Şahan</i>	<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>	<i>Şebnem Bursalı</i>
Yozgat	Elâzığ	İzmir
<i>Cüneyt Yüksel</i>	<i>Veysel Tipioğlu</i>	<i>Seda Gören Bölük</i>
İstanbul	Kocaeli	İstanbul
<i>Fatma Serap Ekmekci</i>	<i>Nurettin Alan</i>	<i>İbrahim Ethem Taş</i>
Kastamonu	İstanbul	Antalya
<i>Mehmet Baykan</i>	<i>Suat Pamukçu</i>	<i>Murat Baybatur</i>
Konya	İstanbul	Manisa
<i>Necmettin Erkan</i>	<i>Mustafa Oğuz</i>	<i>Murat Cahid Cıngı</i>
Kırşehir	Burdur	Kayseri
<i>İsmail Erdem</i>	<i>Ahmet Fethan Baykoç</i>	<i>Refik Özen</i>
İstanbul	Ankara	Bursa
<i>Ayhan Salman</i>	<i>Dursun Ataş</i>	<i>Mestan Özcan</i>
Bursa	Kayseri	Tekirdağ
<i>Süleyman Özgün</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>	<i>Adil Biçer</i>
Nevşehir	Bursa	Kütahya
<i>Kadem Mete</i>	<i>Vehbi Koç</i>	<i>Mervan Gül</i>
Muğla	Trabzon	Siirt
<i>Ali Şahin</i>	<i>Ahmet Mücahit Arınç</i>	<i>Emre Çalışkan</i>
Gaziantep	Manisa	Nevşehir
<i>Mustafa Hakan Özer</i>	<i>Azmi Ekinci</i>	<i>Mehmet Ali Çelebi</i>
Konya	İstanbul	İzmir
<i>Cemil Yaman</i>	<i>Sayın Bayar Özsoy</i>	
Kocaeli	Kayseri	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Tuba Köksal

Kahramanmaraş

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı hakkında kanun ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

30/05/2025

İbrahim Eyyüpoğlu

Şanlıurfa

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYON (2/3147)	
ESAS	Adalet Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Temel hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının geliştirilmesi, hukuki güvenliğin güçlendirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, makul sürede yargılanma hakkının gözetilmesi, yargıya güvenin artırılması ve insan odaklı hizmet anlayışının geliştirilmesi, günümüzde ana ilke ve değerler olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde 2002 yılından günümüze kadar aralıksız bir şekilde süregelen reform iradesi de bu ilke ve değerlerin geliştirilmesinin somut bir tezahürüdür.

2009, 2015 ve 2019 yıllarında açıklanan yargı reformu strateji belgeleriyle reform çalışmaları ivme kazanmıştır. Katılımcı bir anlayışla, uygulayıcı hâkim ve savcılar, baro temsilcilerinin, akademisyenlerin, sivil toplum kuruluşları ile birçok paydaşın görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 23 Ocak 2025 tarihinde açıklanan 4. Yargı Reformu Strateji Belgesinde “Türkiye Yüzyılı Adaletin Yüzyılı” hedefi doğrultusunda “hukukun üstünlüğünü esas alan, gecikmeyen ve öngörülebilir bir adalet sistemi” vizyonu ön plana çıkarılmıştır.

Önceki reform belgelerinin devamı ve tamamlayıcısı durumunda olan 2025-2029 dönemini kapsayan ve 5 amaç, 45 hedef ve 264 faaliyetin yer aldığı yeni reform strateji belgesiyle, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının daha da güçlendirilmesi, hukuki güvenliğin kuvvetlendirilmesi, yargılamaların makul sürede tamamlanması, çözüm merkezli ve öngörülebilir bir adalet sisteminin oluşturulması, yargılama usullerinin sadeleştirilerek verimliliğin artırılması, yargıya ilişkin güven ve memnuniyetin yükseltilmesi, onarıcı ve telafi edici adalet uygulamalarının yaygınlaştırılması, ceza adalet sisteminin etkinlik ve caydırıcılığının tahkim edilmesi hedeflenmiştir.

4. Yargı Reformu Strateji Belgesi esas alınarak hazırlanan bu Kanun Teklifiyle, doğrudan insan hayatına dokunan yenilik, uygulama ve düzenlemelerin hayata geçirilmesi öngörülmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 1 inci maddesinde, kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak ve suç işlenmesini önlemek Kanunun amaçları arasında sayılmıştır. Buna göre, toplumsal barışı korumak ve yeni suçların işlenmesini önlemek bakımından ceza kanunları önemli bir görev ifa etmektedir.

Suçlar için öngörülen ceza miktarı, ceza hukukunun evrensel temel ilkeleri ve Anayasanın konuya ilişkin kurallarına aykırı olmamak kaydıyla, ülkenin sosyal ve kültürel yapısı, ahlaki değerleri ve ekonomik hayatın gereksinimleri göz önüne alınarak belirlenen ceza politikasına göre düzenlenmektedir. Bu bağlamda, hangi suça ne ölçüde yaptırım uygulanacağı ve hangi hallerin ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak kabul edileceği Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdirindedir.

Ceza hukuku, suç faillerine işlediği fiilin ağırlığına göre belirli bir yaptırım uygulamak suretiyle yeniden suç işlenmesini önlemeyi ve toplumun suçtan korunmasını amaçlamaktadır. Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere, hukuk devletinde yer alan ceza hukuku kuralları önleme ve iyileştirme amaçlarına uygun olarak ölçülü, adil ve orantılı olmalıdır. Suç ile ceza arasında adalete uygun bir oranın bulunup bulunmadığının belirlenmesinde; bu ihlalin toplumda yarattığı infial ve etki, kişiler üzerinde oluşturduğu tehlike, zarar verenin kişiliği ile verilen zararın azlığı veya çokluğu, suçun işlenme oranındaki artış veya azalma gibi faktörlerin dikkate alınması gerekmektedir.

Şiddet, sosyal hayatta farklı şekillerde karşımıza çıkabilmektedir. Kişilerin fiziksel şiddete maruz kalmadan hayatlarını devam ettirmesi, toplumsal huzurun sağlanması bakımından önem arz etmektedir. Birçok ulusal strateji belgesinde yer verildiği üzere şiddetin her türlüyle sıfır tolerans ilkesi çerçevesinde mücadele edilmesi gerekmektedir. Şiddet fiilleriyle mücadele etmenin en önemli yöntemlerinden biri de etkili bir ceza hukuku korumasının sağlanmasıdır. Bu kapsamda, suç işlenmesini önlemek, caydırıcılığı sağlamak ve toplumsal huzuru tesis etmek amacıyla şiddet içeren bazı suçların cezalarının artırılması öngörülmektedir.

Son yıllarda trafikte kişilerin can ve mal güvenliğini tehlikeye atan eylemlerin arttığı bilinen bir gerçektir. Nüfus ve araç sayısına bağlı olarak artan ulaşım yoğunluğu sebebiyle gerçekleşen trafik kazaları önemli sayıda kişinin ölümüne veya yaralanmasına yol açmakta; aynı zamanda ciddi ekonomik zararları da beraberinde getirmektedir. Bu durum dolaylı olarak toplumsal huzur ve düzenin bozulmasına neden olmaktadır. Toplumun büyük bir çoğunluğunun her gün içerisinde bulunduğu trafik düzeninin sağlanması; kamunun güvenliği, kişilerin yaşamı ve vücut bütünlüğü ile malvarlığının korunması bakımından önem arz etmektedir. Bu kapsamda Teklifte, trafik düzenini bozan eylemlerle daha etkin mücadele edilmesi ve kişilerin trafikteki can ve mal güvenliğinin sağlanması amacıyla bazı suçların cezalarının artırılması ve unsurlarının yeniden belirlenmesi öngörülmektedir.

Bunun yanı sıra toplumsal düzenin ve kişilik haklarının korunmasına hizmet eden ceza normlarının düzenlenmesi ve yaptırıma bağlanması, arzu edilen amaca ulaşılması bakımından tek başına yeterli değildir. Suç olarak kabul edilen ve bir yaptırıma bağlanan fiillerle etkili mücadelenin sağlanması aynı zamanda etkili bir infaz sisteminin varlığıyla mümkün olacaktır.

İnfaz hukukunda temel amaç, hüküm giymiş suç faillerinin belirlenen ceza miktarlarına göre bir süre toplumdaki uzaklaştırılması ve bu suretle toplumun suç ve suçlulara karşı korunması, hükümlülerin yeniden suç işlemesinin engellenmesi, topluma kazandırılmalarının teşvik edilmesi ve kanunlara duyarlı hale gelmelerini sağlamaktır.

5/4/2012 tarihli ve 6291 sayılı Kanunla 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna eklenen 105/A maddesiyle, infaz sistemimize giren ve hükümlülerin cezalarının koşullu salıverilme tarihinden önce belirli bir sürenin denetimli serbestlik altında toplum içinde infazına imkân veren yeni bir infaz rejimi kabul edilmiştir. Bu rejim, belirli şartları taşıyan hükümlülerin, topluma uyum sağlamalarının kolaylaştırılması ve yeniden suç işleme risklerinin azaltılması için kişiye göre belirlenmiş denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle, koşullu salıverilme tarihinden bir yıl önce ceza infaz kurumundan tahliye edilmelerini ifade etmektedir. Bu infaz rejimi vasıtasıyla hükümlülerin; yeniden suç işleme risklerinin azaltılması, sosyal hayata hazırlanmasına imkân sağlanması, tahliye şartlarına uyumunun gerçekleştirilmesi ve toplumsal kurallara uyma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Mevcut düzenlemeye göre, açık ceza infaz kurumlarına ayrılan veya ayrılmayı hak eden her hükümlü, verilen ceza miktarına bakılmaksızın bir yıllık maktu denetimli serbestlik süresinden yararlanmaktadır. Bu durum, belli bir miktara kadar olan hapis cezaları bakımından hükümlülerin ceza infaz kurumlarında çok kısa bir süre kalmalarına neden olmaktadır.

Teklifle yapılması öngörülen düzenlemeyle, bir yıllık maktu denetimli serbestlik süresi bakımından bir değişiklik öngörülmemekle birlikte, miktarına bakılmaksızın hapis cezası alan tüm hükümlülerin aldıkları ceza ile orantılı şekilde belirli bir süre ceza infaz kurumunda kalması sağlanarak, cezanın ıslah amacının gerçekleşmesi hedeflenmektedir.

Ceza ve ceza muhakemesi hukukunda insana değer veren düşüncenin etkinlik kazanmasıyla birlikte infaz rejimlerinde hükümlünün iyileştirilmesine ve topluma yeniden kazandırılmasına yönelik birçok düzenleme yapılmıştır. Hapis cezalarının konutta, hafta sonu veya geceleyin infazı şeklinde düzenlenen özel infaz usullerinin kapsamının dar olması, bu usullerin uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Özel infaz usullerinin daha etkili uygulanmasını sağlamak amacıyla kapsamının genişletilmesi ve koşullarının yeniden belirlenmesi gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi tarafından hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri yönünden yeterli bir güvence sağlamadığı gerekçesiyle 1512 sayılı Noterlik Kanununun disipline ilişkin hükümleri ile kanun yolu başvurusunda karar tarihindeki parasal sınırın esas alınmasının hükmün denetlenmesini talep etme hakkına sınırlama getirdiği gerekçesiyle 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun ilgili hükümleri hakkında iptal kararı verilmiştir. Yine Anayasa Mahkemesince 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun ile 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun bazı düzenlemelerinin iptaline karar verilmiştir. Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla düzenleme yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Teklif, yukarıda açıklanan gerekçelerle hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmakta ve maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 4/12/2024 tarihli ve E:2023/182; K:2024/203 sayılı kararıyla, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ek 1 inci maddesinin istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ilk derece mahkemesince veya bölge adliye mahkemesince nihai kararın verildiği tarihteki parasal sınırın esas alınmasına ilişkin hükmü ihtiva eden ikinci fıkrasında yer alan “341 inci, 362 nci ve” ibaresinin iptaline karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında, kanun yoluna başvuru açısından parasal değer (kesinlik sınırı) güncellenirken, dava konusu mal ya da alacağın değerinin güncellenmemesi nedeniyle enflasyondan dolayı oluşan külfetin tamamının davanın taraflarına yükletilmekte olduğu ve tarafların kanun yoluna başvuramamaları nedeniyle katlanacakları külfet ile yargılamanın en az maliyetle ve en kısa zamanda sonuçlandırılması yönündeki kamusal yarar arasındaki dengenin taraflar aleyhine bozulduğu, kişilere aşırı bir külfet yükleyen düzenlemenin hükmün denetlenmesini talep etme hakkına orantısız ve ölçüsüz bir sınırlama getirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Teklifle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı uyarınca 6100 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinde değişiklik yapılmakta olup, aynı gerekçelerle bu maddede de düzenleme yapılmaktadır. Buna göre kanun yoluna başvuruda dava tarihindeki parasal sınırların esas alınacağı kabul edilmektedir. Islahla miktar artırımı yapılan hallerde de davanın açıldığı tarihteki parasal sınırlar esas alınacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrası, ikinci fıkrada yapılan değişiklikle birlikte uygulama kabiliyeti kalmadığından yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 2- Maddeyle, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 125 inci maddesi değiştirilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E: 2024/185, K: 2024/178 sayılı kararıyla, Kanunun 125 ve 126 ncı maddeleri iptal edilmiş ve kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 17/12/2024 tarihli ve 32755 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi; Kanunun 125 ve 126 ncı maddelerinde disiplin cezası uygulanabilecek hâllerin sayılması ve disiplin cezalarının da gösterilmesine rağmen disiplin suç ve cezaları arasında yeterli bağlantının kurulamadığı, disiplin cezasını gerektiren eylemin gerçekleşmesi durumunda fiil ve hareketin niteliğine göre disiplin cezalarının verilmesinde bu ölçütün muhataplar açısından yeterli bir hukuki güvence sağlamadığı, işlenen disiplinsizlik eylemi ile tayin edilen disiplin cezası arasında adil bir dengenin gözetilmesini temin edecek gerekli ve yeterli mekanizmaların bulunmadığı, verilecek disiplin cezaları bakımından keyfi yorum ve uygulamalara karşı hukuki güvencenin sağlanamadığı gerekçeleriyle mevcut hükümlerin iptaline karar vermiştir.

Düzenlemeyle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gerekçesi nazara alınarak madde değiştirilmektedir.

Buna göre noterlerin sıfat ve görevlerinin gereklerine uymayan hâl ve hareketlerde bulunduğu tespit edilmesi üzerine, durumun niteliğine ve eylemin ağırlık derecesine göre 126 ncı maddede yazılı disiplinsizlik eylemleri ve disiplin cezaları kapsamında noterlere ceza verileceği hüküm altına alınmaktadır.

Madde 3- Maddeyle, 1512 sayılı Kanunun 126 ncı maddesi değiştirilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E:2024/185, K:2024/178 sayılı kararıyla, Kanunun 125 ve 126 ncı maddeleri iptal edilmiş ve kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 17/12/2024 tarihli ve 32755 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi; Kanunun 125 ve 126 ncı maddelerinde disiplin cezası uygulanabilecek hâllerin sayılması ve disiplin cezalarının da gösterilmesine rağmen disiplin suç ve cezaları arasında yeterli bağlantının kurulamadığı, disiplin cezasını gerektiren eylemin gerçekleşmesi durumunda fiil ve hareketin niteliğine göre disiplin cezalarının verilmesinde bu ölçütün muhataplar açısından yeterli bir hukuki güvence sağlamadığı, işlenen disiplinsizlik eylemi ile tayin edilen disiplin cezası arasında adil bir dengenin gözetilmesini temin edecek gerekli ve yeterli mekanizmaların bulunmadığı, verilecek disiplin cezaları bakımından keyfi yorum ve uygulamalara karşı hukuki güvencenin sağlanamadığı gerekçeleriyle mevcut hükümlerin iptaline karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gerekçesi nazara alınarak maddede değişiklik yapılmaktadır.

Düzenlemeyle, disiplinsizlik olarak nitelenen eylemlere uygulanacak cezalar; uyarma, kınama, para cezası, geçici olarak işten çıkarma ve meslekten çıkarma olarak belirlenmekte ve bu cezaları gerektiren fiiller ayrı ayrı gösterilmektedir. Meslekten çıkarma hariç diğer disiplin cezalarında, nitelik ve ağırlık itibarıyla maddede belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunma hâli de ilgili disiplin cezasını gerektiren eylem olarak tanımlanarak, bu tür eylemlerin cezasız kalmasının engellenmesi amaçlanmaktadır.

Yapılan düzenlemeyle, disiplinsizlik eylemi ile tayin edilen disiplin cezası arasında adil bir dengenin kurulması sağlanarak kanunilik ilkesinin gereği yerine getirilmektedir.

Madde 4- Maddeyle, 1512 sayılı Kanunun 127 nci maddesi değiştirilmektedir.

Düzenlemeyle, bir üst veya alt derece disiplin cezası uygulanabilecek hâller ile disiplin soruşturmasında uygulanacak zamanaşımı süreleri belirlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenleme uyarınca, hakkında herhangi bir disiplin cezası verilen noterin bu cezanın kesinleşme tarihinden itibaren beş yıl içinde disiplin cezası verilmesini gerektiren yeni bir fiil işlemesi hâlinde, bu fiil için Kanunda öngörülen disiplin cezasının bir derece ağır olanı uygulanacaktır. Yapılan düzenlemeyle, disiplin cezasının caydırıcılığının etkisinin daha güçlü bir şekilde sağlanması amaçlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre ilk defa disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiil işleyen ve geçmiş hizmetleri sırasında çalışmaları olumlu olan notere, meslekten çıkarma cezasını gerektiren durumlar hariç olmak üzere, verilecek disiplin cezasından bir derece hafif olanı uygulanabilecektir. Böylelikle noterin geçmiş hizmetlerindeki olumlu tutum ve davranışlarının uygulanacak disiplin cezasına müspet etki etmesi sağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarıyla, hukuki belirlilik ilkesinin hayata geçirilmesini sağlamak ve noterlerin süresiz bir şekilde disiplin cezası tehdidi altında kalmalarını önlemek amacıyla zamanaşımı süreleri düzenlenmektedir.

Madde 5- Teklifle 1512 sayılı Noterlik Kanununun 125 ve 126 ncı maddelerinde yapılması öngörülen düzenlemelere uyum sağlamak amacıyla Kanunun 157 nci maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 6- Teklifle Kanunun 126 ncı maddesinde yapılması öngörülen düzenlemeye uyum sağlamak amacıyla maddede değişiklik yapılmaktadır.

Madde 7- Maddeyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 11/2/2025 tarihli ve E:2025/39; K: 2025/35 sayılı kararıyla, İdari Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinin istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ilk derece mahkemesince veya bölge idare mahkemesince nihai kararın verildiği tarihteki parasal sınırın esas alınmasına ilişkin hükmü ihtiva eden ikinci fıkrasında yer alan “45 inci ve 46 ncı maddeler uyarınca istinaf veya temyiz yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ise ilk derece mahkemesi veya bölge idare mahkemesince nihai kararın verildiği” ibaresinin iptaline ve kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 6/3/2025 tarihli ve 32833 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında, kanun yoluna başvuru açısından parasal değer (kesinlik sınırı) güncellenirken, dava konusu mal ya da alacağın değerinin güncellenmemesi nedeniyle enflasyondan dolayı oluşan külfetin tamamının davanın taraflarına yükletilmekte olduğu ve tarafların kanun yoluna başvuramamaları nedeniyle katlanacakları külfet ile yargılamanın en az maliyetle ve en kısa zamanda sonuçlandırılması yönündeki kamusal yarar arasındaki dengenin taraflar aleyhine bozulduğu, kişilere aşırı bir külfet yükleyen düzenlemenin hükmün denetlenmesini talep etme hakkına orantısız ve ölçüsüz bir sınırlama getirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Anayasa Mahkemesinin gerekçeleri doğrultusunda maddenin ikinci fıkrasında değişiklik yapılarak, idari yargıda istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde davanın açıldığı tarihteki parasal sınırların esas alınacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Belirtmek gerekir ki, miktar artırımı yapılan uyusmazlıklarda da kanun yollarına başvurulabilecek kararların belirlenmesinde davanın açıldığı tarihteki parasal sınırların esas alınacağı hususunda kuşku bulunmamaktadır. Fıkra yapılan değişiklikle birlikte uygulama kabiliyeti kalmayan son cümleye yer verilmemiştir.

Madde 8- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır.

Suçla teşebbüs, elverişli hareketlerle kastedilen suçun icrasına başlanıp da failin elinde olmayan nedenlerle suçun tamamlanamaması olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşıldığı üzere fail suç işleme iradesini ortaya koymuş ve suçun icrasına başlamıştır. Suçun tamamlanmamış olması ise failin iradesi dışında gerçekleşen bir durumdur. Ceza hukukunda teşebbüsün cezalandırılma sebebi, failin suç işleme iradesini dışı vurması ve bu iradesini icrai boyuta taşıyarak suçla korunan hukuki menfaatin ihlal edilmesidir. Bu çerçevede tamamlanmış suçlar ile teşebbüs aşamasında kalmış suçlar bakımından verilecek cezalar arasında ölçülü bir farkın bulunması gerekmektedir. 5237 sayılı Kanunda da suçla teşebbüs, cezada indirim yapılmasını gerektiren bir hal olarak kabul edilmiştir.

Düzenlemeyle, 5237 sayılı Kanunun 86 ve 87 nci maddelerinde yer alan cezaların alt ve üst sınırlarında Teklifte yapılan artırıma uyum sağlanması amacıyla, suçla teşebbüs halinde faille ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis cezaları yerine verilecek süreli hapis cezasının alt ve üst sınırında artırım yapılmaktadır. Böylelikle, suç ve cezalar arasındaki ölçülülük ve orantılılığın korunması ile ceza adaletinin sağlanması yanında suçla daha etkin mücadele edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 9- Maddeyle, 5237 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Kişinin dokunulmazlığı ile maddi ve manevi varlığı, insanın toplum içinde saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirmesini mümkün kılan kişilik haklarından olup, Anayasanın 17 nci maddesinde koruma altına alınmıştır. Düzenlemeyle, vücut dokunulmazlığına karşı suçlardan olan kasten yaralama suçuyla daha etkin mücadele edilmesi ve caydırıcılığın sağlanması amacıyla kasten yaralama suçuna ilişkin ceza miktarlarında artış yapılmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, 5237 sayılı Kanunun 87 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Düzenlemeyle, 5237 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinde Teklifte yapılan değişikliğe uyum sağlanması amacıyla kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşıp halleri bakımından ceza artırımı öngörülmektedir. Böylelikle, suç ve cezalar arasındaki ölçülülük ve orantılılığın korunması ile ceza adaletinin sağlanması yanında suçla daha etkin mücadele edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 11- Maddeyle, 5237 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, bir kişiyi malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehdit eden faile verilecek hapis cezasının alt sınırı bir aydan iki aya çıkarılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, tehdit suçunun nitelikli hallerinin işlenmesi halinde failin alacağı hapis cezasının üst sınırı artırılmaktadır.

Böylelikle, tehdit suçuyla daha etkin mücadele edilmesi ve caydırıcılığın sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 12- Maddeyle, 5237 sayılı Kanunun 170 inci maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

5237 sayılı Kanunun 170 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendiyle, kişilerin hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olacak biçimde ya da kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda silahla ateş etmek fiili suç olarak kabul edilmiştir. Bu fiilin yaptırıma bağlanması suretiyle kişilerin korku, kaygı ve panikten uzak, huzurlu bir hayat sürmeleri amaçlanmıştır.

23/1/2008 tarihli ve 5729 sayılı Ses ve Gaz Fişegi Atabilen Silahlar Hakkında Kanun ile Ses ve Gaz Fişegi Atabilen Silahlar Hakkında Yönetmeliğin ilgili hükümlerinde tanımlanan, toplumda kurusıkı olarak bilinen ve görünüm itibarıyla gerçek silahtan ayırt edilmesi oldukça zor olan ses ve gaz fişegi atabilen silahların sayısında son yıllarda ciddi artış olduğu görülmektedir. Gerçek silahtan ayırt edilmesi güç olan bu silahların kullanımındaki artış, kişilerin korku, kaygı ve panikten uzak bir hayat sürmelerine yönelik tehlike oluşturabilmekte ve kişilerin huzurunun bozulması sonucunu doğurabilmektedir.

Türk Ceza Kanununun “Tanımlar” başlıklı 6 ncı maddesinde yer alan silah tanımından dolayı ses ve gaz fişegi atabilen silahlarla ateş etmek fiili bu madde kapsamında değerlendirilmemekte ve ceza verilememektedir. Sadece 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamında idari yaptırım uygulanabilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde yapılan değişiklikle, ses ve gaz fişegi atabilen silahlar da suçun kapsamına alınmakta, böylelikle kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda bu silahlarla ateş etmek fiilinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca, birinci fıkrada belirtilen suçla daha etkin mücadele edilebilmesi ve caydırıcılığın sağlanması amacıyla hapis cezasının alt ve üst sınırının artırılması öngörülmektedir.

İnsanların toplu olarak bulunduğu nişan merasimi, düğün töreni, asker uğurlaması, konser etkinliği, spor müsabakası, çarşı, pazar ve meydan gibi yerlerde genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun işlenmesi, izdiham başta olmak üzere birçok olumsuz durumun meydana gelmesine sebebiyet verebilmektedir. Bu gibi durumlar, yaralanma ve ölüm vakaları gerçekleşmese bile toplumsal huzurun bozulmasına neden olabilmektedir.

Maddeye eklenen ikinci fıkrayla, birinci fıkrada tanımlanan genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun, kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi halinde verilecek cezanın yarısından bir katına kadar artırılacağı kabul edilmektedir.

Madde 13- Maddeyle, 5237 sayılı Kanunun 179 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Ülkemizde trafik kazaları birçok kişinin ölümüne veya yaralanmasına yol açmakta; aynı zamanda ciddi ekonomik zararları da beraberinde getirmektedir. Ayrıca, nüfus ve araç sayısına bağlı olarak artan ulaşım yoğunluğu sebebiyle kaza ve kayıplar her geçen gün artmaktadır.

Trafik terörü ile mücadelenin birçok farklı yöntemle yapılması mümkündür. Bilimsel araştırmalara göre bunlar; yaptırımın caydırıcılığı, toplumun sürekli bilinçlendirilmesi ile denetimlerin etkinliği ve görünürlüğü gibi faktörlerdir.

Hukuki bir yararın korunmasının son aşaması, ihlâlin ceza hukuku yaptırımına bağlanması şeklinde gerçekleşmektedir. İdari yaptırımların uygulanması suretiyle haksızlık içeriği karşılanamayan bazı fiiller cezai yaptırıma bağlanarak trafik güvenliğinin sağlanmasına dair kamusal yarar en üst düzeyde himaye edilmek istenmektedir.

Bu kapsamda düzenlemeyle, trafik güvenliğinin tesisine katkı sağlaması amacıyla maddenin sıklıkla ihlal edilen ikinci fıkrasında yer alan hapis cezasının alt sınırı artırılmaktadır.

Ayrıca maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek halde olmasına rağmen araç kullanan kişiye verilecek ceza müstakil olarak belirlenmekte ve suçla daha etkin mücadele edilebilmesi amacıyla suçun cezası artırılmaktadır.

Madde 14- Maddeyle, 5237 sayılı Kanunun 223 üncü maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Suçun madde başlığı değiştirilmek suretiyle madde içeriğinde yapılan değişikliklere uyum sağlanması amaçlanmaktadır.

Her toplumda, kişi, mal ve hizmetlerin, kesintisiz, güvenli ve hızlı dolaşımının sağlanması hayati önem taşımaktadır. Ulaşım araçları da insanların seyahat hürriyetini sağlayan unsurların başında gelmektedir. Ulaşım yolları ve araçları ile araçları kullanan ve seyahat eden kişilerin güvenliğini sağlamak, Devletin temel görevleri arasındadır.

Cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla ulaşım araçlarına ve dolayısıyla kişilere yapılan müdahaleler, ulaşım güvenliğini zedelemekte ve kişilerin seyahat hürriyetine engel oluşturmaktadır. Ayrıca, son dönemde trafikte çıkan tartışmalar ve akabinde ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesine veya durmasına neden olan eylemler, hem trafik güvenliğini tehlikeye sokmakta hem de kişilerin yaralanmasına ve hatta ölümlerine sebebiyet verebilmektedir.

Maddenin birinci ve üçüncü fıkralarında yapılan değişiklikle, cebir veya tehdit kullanma fiilleri, suçun unsuru olmaktan çıkarılmakta ve böylelikle bu fiiller bakımından gerçek içtima hükümlerinin uygulanması öngörülmektedir. Dolayısıyla, hukuka aykırı bir davranışla ulaşım aracının hareketinin engellenmesi, kaçırılması veya alıkonulması, bu suçun işlenmesi için yeterli olacaktır.

Maddenin dördüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle, ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi, kaçırılması veya alıkonulması suçunun işlenmesi amacıyla veya sırasında başka bir suçun işlenmesi halinde kişilerin ayrıca bu suçlardan cezalandırılması sağlanmaktadır. Buna göre, bu suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama, tehdit, mala zarar verme, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma veya başka bir suçun işlenmesi halinde faile hem 223 üncü maddede düzenlenen suçtan hem de işlediği diğer suçlardan ayrı ayrı ceza verilecektir.

Ayrıca, maddenin dördüncü fıkrasında yapılan düzenlemeye uyum sağlamak amacıyla maddenin beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Düzenlemeyle trafikteki saldırganlık fiilleriyle daha etkin mücadele edilmesi ve kişilerin trafikteki can ve mal güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 15- Maddeyle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 250 nci maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Teklifle, Türk Ceza Kanununun 170 inci maddesinin ikinci fıkrasında genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi, nitelikli hal olarak düzenlenmektedir. Değişiklikle, 170 inci maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen bu suçun seri muhakeme usulünün kapsamı dışında tutulması sağlanmaktadır.

Madde 16- Maddeyle, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenleme yapmak suretiyle çocuk hükümlülerin cezalarının infazına çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında başlanması akabinde çocuk eğitimevlerine gönderilmesi sağlanmaktadır.

Madde 17- Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Teklifle, 5275 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde düzenleme yapmak suretiyle çocuk hükümlülerin cezalarının infazına çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında başlanması yönünde hüküm getirilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, çocuk hükümlülerin çocuk kapalı ceza infaz kurumundan çocuk eğitimevine ayrılmasına 89 uncu madde uyarınca yapılan iyi hâl değerlendirmesi sonucunda karar verileceği kabul edilmektedir. Ayrıca, çocuk eğitimevine ayırmaya ilişkin olarak tutum ve davranışları olumsuz değerlendirilen çocuk hükümlülerin yeniden değerlendirilmeye tabi tutulma süresinin altı ayı geçemeyeceği düzenlenmektedir. Bu süre, yönetmelikle belirlenecektir.

Maddeye eklenen dördüncü fıkrayla, doğrudan çocuk eğitimevlerinde yerine getirilecek cezalar belirlenmektedir. Buna göre kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az, taksirli suçlardan ise toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olan çocuk hükümlülerin cezaları doğrudan çocuk eğitimevlerinde yerine getirilecektir.

Maddeye eklenen beşinci fıkrayla, çocuk eğitimevlerinde bulunan çocuk hükümlülerin hangi hallerde çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderileceği düzenlenmektedir.

Maddeye eklenen altıncı fıkrayla, bazı şartları taşıyan çocuk tutukluların çocuk eğitimevlerinde barındırılabilmesine imkân tanınmaktadır. Düzenlemeyle, tehlikeli hâlde bulunan, delil karartma tehlikesi olan, soruşturmanın veya kovuşturmanın amacını ya da tutukevinin güvenliğini tehlikeye düşüren veya suçun tekrarına olanak verecek davranışlarda bulunan çocuk tutuklular hariç olmak üzere, üst sınırı onbeş yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda çocuk tutukluların idare ve gözlem kurulu kararı ve infaz hâkiminin onayıyla çocuk eğitimevlerinde barındırılabilmesine imkân sağlanmaktadır. Ayrıca, çocuk eğitimevlerinde barındırılma şartlarını kaybeden çocuk tutukluların, idare ve gözlem kurulu kararıyla kapalı ceza infaz kurumlarına gönderileceği kabul edilmektedir.

Maddeye eklenen yedinci fıkrayla, çocuk hükümlülerin, suç ve ceza türlerine göre, çocuk eğitimevlerine ayrılıp ayrılmamalarına, çocuk eğitimevlerinde geçirecekleri sürelerle, çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine, doğrudan çocuk eğitimevlerine alınmalarına, doğrudan çocuk eğitimevlerine alınanların çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasların yönetmelikte gösterileceği kabul edilmektedir.

Madde 18- Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun 105/A maddesinin birinci fıkrasında düzenleme yapılmaktadır.

Mevcut düzenlemeye göre, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, infaz hâkimi tarafından karar verilebilmektedir.

Açık ceza infaz kurumlarına ayrılan veya ayrılmaya hak kazanan her hükümlü, ceza miktarına bakılmaksızın bir yıllık maktu denetimli serbestlik süresinden eşit miktarda yararlanmaktadır. Bu durum, ceza miktarı az olan hükümlülerin ceza infaz kurumunda kısa bir süre kalması sonucunu doğurmakta ve cezanın önleyici fonksiyonunu zayıflatmaktadır.

Yapılması öngörülen düzenlemeyle, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli bir hükümlünün, denetimli serbestlik tedbirinden yararlanabilmesi için koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az onda birini ceza infaz kurumunda geçirmiş olması zorunlu hale getirilmektedir. Belirtmek gerekir ki hükümlünün ceza infaz kurumunda geçireceği süre, hiçbir şekilde beş günden az olmayacaktır.

Böylelikle, koşullu salıverilme için ceza infaz kurumlarında geçirilmesi gereken sürenin onda birini açık veya kapalı ceza infaz kurumunda geçiren iyi hâlli bir hükümlünün cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan bir yıllık kısmı, toplum içinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz edilebilecektir. Bir yıllık maktu denetimli serbestlik süresi bakımından herhangi bir değişiklik öngörülmemektedir.

Düzenlemeyle, hükümlülerin belirli bir süre ceza infaz kurumunda kalması sağlanarak cezanın etkinliğinin daha da artırılması amaçlanmaktadır.

Madde 19- Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun 108 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Dünyanın birçok ülkesinde hükümlülerin mahkûm oldukları hapis cezalarının bir kısmı ceza infaz kurumlarında, kalan kısmı ise topluma uyum sağlamaları amacıyla ceza infaz kurumları dışında infaz edilmektedir. Şartlı tahliye ya da koşullu salıverilme olarak nitelendirilen bu müessese, ülkelerin ceza ve infaz politikalarına göre farklı koşul ve sürelerle uygulanmaktadır. Örneğin, İngiltere, Finlandiya, İtalya ve Polonya’da kural olarak hapis cezalarının yarısı ceza infaz kurumlarında infaz edilmekte iken, bu oran Belçika’da üçte bire kadar düşmektedir.

Ülkemizde kural olarak hapis cezalarının yarısı, bazı suçlar bakımından ise üçte ikisi veya dörtte üçü ceza infaz kurumunda infaz edilmektedir. Bununla birlikte, ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanması durumunda hükümlü, cezasının tamamını ceza infaz kurumunda infaz etmekte ve koşullu salıverilmemektedir. Bu durum, verilen cezanın neticeleri bakımından adaletsiz bir sonuç doğurduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, maddenin üçüncü fıkrasıyla ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanmasına karar verilen hükümlülere koşullu salıverilme imkânı tanınması nedeniyle infaz adaletinin sağlanması ve hakkaniyete uygun bir sonucun ortaya çıkması amacıyla ikinci defa mükerrerler hakkında ikinci fıkra hükümlerinin uygulanmayacağı kabul edilmektedir. Böylelikle ikinci defa tekerrür halinde koşullu salıverilme süresinin hesaplanması bakımından ikinci fıkra hükümleri dikkate alınmayacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle, hakkında ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanmasına karar verilen hükümlülerin dış dünyaya uyum sağlamaları ve rehabilite edilerek yeniden suç işlemelerinin önlenmesi amacıyla koşullu salıverilebilmelerine imkân tanınmaktadır. Değişiklikle, bu hükümlülerin koşullu salıverilmesi bakımından birinci fıkradaki koşullu salıverilme sürelerinin esas alınacağı ancak, süreli hapis cezaları bakımından koşullu salıverilme oranının dörtte üç olarak uygulanacağı kabul edilmektedir. Buna göre, ikinci defa tekerrür hâlinde işlenen suçtan dolayı mahkûm olunan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının otuzdokuz yılının, müebbet hapis cezasının otuzüç yılının, birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuziki yılının, süreli hapis cezasının ise dörtte üçünün infaz kurumunda iyi hâlli olarak infaz edilmesi durumunda koşullu salıverilmeden yararlanılabilecektir.

Belirtmek gerekir ki, koşullu salıverilme süresi geldiğinde hükümlünün tutum ve davranışları değerlendirilecek ve olumlu ise hükümlü koşullu salıverilmeden faydalanabilecek, aksi halde hapis cezasının infazına devam edilecektir. Hükümlünün tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi ise 89 uncu maddeye göre yapılacaktır. Hükümlü, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Hükümlünün tutum ve davranışlarının değerlendirilmesinde, infazın tüm aşamalarında katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınacaktır.

Yapılan değişiklikle, ikinci defa tekrerrür hükümleri uygulanan hükümlülere koşullu salıverilebilme imkânı tanındığı için bu hükümlüler bakımından 107 nci ve 108 inci maddenin ilgili diğer hükümlerinin uygulanabilmesi söz konusu olacaktır.

Düzenlemeyle, hapis cezalarının infazında adaletli bir sonuca ulaşılması hedeflenmektedir.

Madde 20- Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, geceleyin infaz ile hafta sonu infaz bakımından geçerli süre sınırı, kasten işlenen suçlarda üç yıl, taksirle öldürme suçu hariç olmak üzere taksirle işlenen suçlarda ise beş yıl olarak belirlenmektedir. Ayrıca, hafta sonu infaz usulünün, hükümlünün iş yaşamı ve ailevi durumu ile ceza infaz kurumlarının düzen ve işleyişine göre ceza infaz kurumu tarafından, süresi aynı olmak koşuluyla hafta içi günlerde de uygulanabilmesine imkân tanınmaktadır.

Maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında yapılan değişiklikle, konutta infaz usulünün kapsamı genişletilmektedir. Üçüncü fıkra da yapılan düzenlemeyle, hastalık veya engellilik nedeniyle cezanın konutta çektirilmesine ilişkin karar verme ve denetim usulü açıkça belirlenmektedir.

Maddenin beşinci fıkrasında yapılan değişiklikle, cezanın özel infaz usulüne göre çektirilmesine karar verilenler hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı hükümlerinin uygulanabilmesine imkân tanınmaktadır. Belirtmek gerekir ki, yedinci fıkranın uygulandığı durumlarda 105/A maddesinin uygulanması söz konusu olamayacaktır.

Maddenin yedinci fıkrasında yapılan değişiklikle, özel infaz usulünün gereklerine geçerli bir mazereti olmaksızın uymayan hükümlülerin cezalarının infazına, infazın geldiği aşama dikkate alınarak genel hükümlere göre ceza infaz kurumlarında devam olunacağı düzenlenmektedir.

Maddenin dokuzuncu fıkrasında yapılan değişiklikle, denetimli serbestliğin uygulanmasına ilişkin olarak belirli yükümlülükleri yerine getirmeyen hükümlülerin özel infaz usullerinden faydalanamayacağı kabul edilmektedir.

Düzenlemeyle, çocukların ve kadınların lehine olacak şekilde penoloji bilimine uygun olarak özel infaz usullerinin kapsamı genişletilmektedir.

Madde 21- Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında düzenleme yapılmaktadır.

Tekifle ikinci defa tekrerrür hükümleri uygulanan hükümlülere koşullu salıverilebilme imkânı tanınmasına yönelik olarak 108 inci maddede yapılması öngörülen değişikliğe uyum sağlamak amacıyla maddenin sekizinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Böylelikle, uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi ve hapis cezalarının infazında adaletli bir sonuca ulaşılması hedeflenmektedir.

Madde 22- Maddeyle, 5275 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmektedir.

Teklifle, 105/A maddesinde yapılması öngörülen düzenlemeyle, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli bir hükümlünün, denetimli serbestlik tedbirinden yararlanabilmesi için koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az onda birini ceza infaz kurumunda geçirmiş olması zorunlu hale getirilmektedir. Geçici maddeyle, 105/A maddesinde yapılan bu düzenlemenin, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce işlenen suçlar bakımından uygulanmayacağı kabul edilmektedir.

Madde 23- Maddeyle, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “içeriğin çıkarılmasına ilişkin düzenlemeyi 11/10/2023 tarihli ve E: 2020/76; K: 2023/172 sayılı kararıyla iptal etmiştir. Söz konusu karar, 10/1/2024 tarihli ve 32425 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

5651 sayılı Kanunun ilgili hükümleri ile Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararının gerekçeleri dikkate alınmak suretiyle düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda, maddenin birinci fıkrasının (ö) bendinde yer alan tanım yeniden düzenlenmekte ve içeriğin çıkarılması, sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılması yerine internet ortamından çıkarılması şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle bu tedbir uygulandığında söz konusu içerikler, gerektiği durumda geri döndürülebilir şekilde internet ortamından çıkarılacaktır.

Maddenin birinci fıkrasının (r) bendinde yapılan değişiklikle, uyarı yönteminin kapsamı netleştirilmektedir. Buna göre uyarı yönteminin, ilk bakışta ihlalin anlaşıldığı durumlar bakımından Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu veya haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından doğrudan ilgili içerik ve/veya yer sağlayıcıyı haberdar etmeye yönelik olarak yapılan bildirim olduğu kabul edilmektedir.

Madde 24- Maddeyle, 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “içeriğin çıkarılmasına ilişkin düzenlemeyi 11/10/2023 tarihli ve E: 2020/76; K: 2023/172 sayılı kararıyla iptal etmiştir. Söz konusu karar, 10/1/2024 tarihli ve 32425 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

5651 sayılı Kanunun ilgili hükümleri ile Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararının gerekçeleri dikkate alınmak suretiyle düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda, Teklifle 2 nci maddenin birinci fıkrasının (ö) bendinde yer alan tanım yeniden düzenlenmekte ve içeriğin çıkarılması, sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılması yerine internet ortamından çıkarılması şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle bu tedbir uygulandığında söz konusu içerikler, gerektiği durumda geri döndürülebilir şekilde internet ortamından çıkarılacaktır. Yapılması öngörülen düzenlemeyle, Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararının gerekçeleri doğrultusunda maddenin dördüncü, dokuzuncu ve onbirinci fıkralarında değişiklik yapılmaktadır.

Madde 25- Maddeyle, 5651 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 9 uncu maddesi başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesi 11/10/2023 tarihli ve E: 2020/76; K: 2023/172 sayılı kararıyla 9 uncu maddeyle ifade özgürlüğüne getirilen müdahalenin hukuki güvenlik ve belirlilik ölçütleri bağlamında birtakım tereddütlere yol açtığını ve kapsamı ile sınırlarının belirli olmadığını belirterek maddenin iptaline karar vermiştir. Söz konusu karar, 10/1/2024 tarihli ve 32425 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Maddeyle, Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararının gerekçesi ile internet ortamında özellikle kasıtlı yapılan paylaşımlar sonucunda gelir elde edilen özel iş modellerinin varlığı, kullanıcıların tespitinin teknolojinin gelişmesiyle birlikte zorlaşması, kişilik haklarına saldırı niteliğini haiz paylaşımların kolaylıkla ve sıklıkla yapılabilmesi gibi hususlar birlikte değerlendirilmek suretiyle en az suçla mücadelede eşdeğer ölçüde hukuki mücadele araçlarının tesis edilmesinin gerekliliği doğrultusunda düzenleme yapılmaktadır.

Maddeyle, yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi amacıyla sulh ceza hâkimliğine başvurulabileceği ve sulh ceza hâkimliğince, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği hâllerde yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verileceği kabul edilmektedir. Buna göre sulh ceza hâkimliği, ilk bakışta ihlal doktrini uyarınca ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği durumlarda kademeli olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verecek, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılamadığı hâllerde ise başvuruyu reddedecektir.

Düzenlemeyle, sulh ceza hâkimliklerince verilen kararlara karşı 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebileceği kabul edilmektedir. Bununla birlikte, kararına itiraz edilen hâkim veya itirazı incelemeye yetkili merciin gerekli görmesi halinde tarafları dinleyebilmesine de imkân tanınmaktadır.

Diğer yandan, içeriğin çıkarılması kararlarının etkili şekilde uygulanabilmesi bakımından kullanıcı tabanlarının genişliği ve kişilik haklarının korunmasındaki kritik rolleri nedeniyle Türkiye’den günlük erişimi on milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılara yönelik olarak düzenleme yapılmaktadır.

Madde 26- Maddeyle, 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 27 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E: 2023/158; K: 2024/187 sayılı kararıyla, yabancılık unsuru taşıyan iş sözleşmelerinde hukuk seçimine imkân tanıyan mevcut birinci fıkranın iptaline ve iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 10/3/2024 tarihli ve 32837 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi; iş sözleşmesinde hukuk seçimi yapılmaması hâlinde daha sıkı ilişkili hukukun uygulanabilmesi mümkün iken, hukuk seçimi yapılan durumlarda Türk Medeni Kanununun 4 üncü maddesi uyarınca hâkimin takdir yetkisi kapsamında iş sözleşmesiyle belirlenen hukuk yerine hâlin bütün şartlarına göre sözleşmeyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanabilmesine imkân vermeyen kuralın Anayasanın 49 uncu maddesinde düzenlenen Devletin çalışanları korumasına ilişkin pozitif yükümlülüğüne aykırı olduğu gerekçesiyle söz konusu fıkrayı iptal etmiştir.

Düzenlemeyle, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesini karşılamak ve işçi-işveren arasındaki hak ve menfaat dengesini sağlamak amacıyla iş sözleşmesinde hukuk seçimi yapılması hâlinde dahi hâlin bütün şartlarına göre anılan sözleşmeyle daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunması hâlinde işin yapıldığı yer hukukunun işin yapıldığı sırada uygulanmak zorunda olduğu hükümleri hariç olmak üzere hâkimin takdir yetkisi kapsamında iş sözleşmesiyle belirlenen hukuk yerine iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili olan hukukun uygulanabilmesine imkân tanınmaktadır. Örneğin, işin yapıldığı sırada uygulanmak zorunda olan çalışma süresi, ulusal bayram ve genel tatil günleri, hafta tatili, yıllık izin, fazla çalışma ve ara dinlenme gibi hususlar, işin yapıldığı yer hukukuna tâbi olacaktır.

Madde 27- Maddeyle, 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır.

6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun 9 uncu maddesinde Danıştay üyelerinin, 4/2/1983 tarihli ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 29 uncu maddesinde ise Yargıtay üyelerinin on iki yıl için seçileceği hükmüne bağlanmıştır. 6087 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklikle, Kurul üyeliğine Yargıtay ve Danıştaydan seçilen ve yüksek mahkeme üyeliğine geri dönen üyelerin, kalan görev sürelerini tamamlamaları öngörülmektedir. Başka bir ifadeyle Kurul üyeliğinde geçirilen sürelerin, yüksek mahkeme üyeliği görev süresinin hesabında dikkate alınmaması sağlanmaktadır. Belirtmek gerekir ki bu düzenleme, daha önce Kurulda görev yapmış ve yüksek mahkeme üyeliğine geri dönmüş olup, halen yüksek mahkeme üyeliği devam edenler bakımından da uygulanacaktır.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Yargıtay ve Danıştaya üye seçme, hâkim ve savcıların atama, nakil, terfi, disiplin işlemleri ile meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme gibi önemli görevleri ifa etmektedir. Kurul üyelerinin görevlerinin niteliği ve önemine binaen, maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendinde yapılan değişiklikle, görev süresini tamamlayanlardan adli yargı hâkim ve savcıları arasından seçilmiş olanların Yargıtay üyeliğine, idari yargı hâkim ve savcıları arasından seçilmiş olan üyenin Danıştay üyeliğine boş kadro olup olmadığına bakılmaksızın Genel Kurul tarafından seçilebilmesi öngörülmektedir. Boş kadro olmaması halinde ilk boşalan üye kadrolarının bu üyelere tahsis edilmesi hükmüne bağlanmaktadır.

Madde 28- Maddeyle, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmakta ve maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 4/12/2024 tarihli ve E: 2023/182; K: 2024/203 sayılı kararıyla, maddenin istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ilk derece mahkemesince veya bölge adliye mahkemesince nihai kararın verildiği tarihteki parasal sınırın esas alınmasına ilişkin hükmü ihtiva eden ikinci fıkrasında yer alan “341 inci, 362 nci ve” ibaresinin iptaline ve kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 30/1/2025 tarihli ve 32798 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında, kanun yoluna başvuru açısından parasal değer (kesinlik sınırı) güncellenirken, dava konusu mal ya da alacağın değerinin güncellenmemesi nedeniyle enflasyondan dolayı oluşan külfetin tamamının davanın taraflarına yükletilmekte olduğu ve tarafların kanun yoluna başvuramamaları nedeniyle katlanacakları külfet ile yargılamanın en az maliyetle ve en kısa zamanda sonuçlandırılması yönündeki kamusal yarar arasındaki dengenin taraflar aleyhine bozulduğu, kişilere aşırı bir külfet yükleyen düzenlemenin hükmün denetlenmesini talep etme hakkına orantısız ve ölçsüz bir sınırlama getirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi dikkate alınarak istinaf ve temyiz kanun yoluna başvuru ile temyiz incelemesinde duruşma yapılması hususundaki parasal sınırların uygulanmasında hükmün verildiği tarihteki miktarın yerine davanın açıldığı tarihteki miktarın esas alınması kabul edilmektedir. Islahla miktar artırımı yapılan hallerde de davanın açıldığı tarihteki parasal sınırlar esas alınacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrası, ikinci fıkrada yapılan değişiklikle birlikte uygulama kabiliyeti kalmadığından yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 29- Yürürlük maddesidir.

Madde 30- Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

02/06/2025

Esas No: 2/3147

Karar No: 7

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3147 esas numaralı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 31/05/2025 tarihinde yaptığı 9’uncu toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI ve Uşak Milletvekili Fahrettin TUĞRUL ile 99 Milletvekili tarafından 29/05/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/3147 esas numaralı “*Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*” Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 31/05/2025 tarihinde yaptığı 9’uncu toplantısında 2/3147 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklif’in ilk imza sahipleri Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI ve Uşak Milletvekili Fahrettin TUĞRUL’un, Adalet Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Danıştay, Yargıtay, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Erişim Sağlayıcıları Birliği, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği ve Türkiye Müttehhitler Birliği temsilcileri ile İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Selman DURSUN’un katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

2. Kanun Teklifi ile Öngörülen Düzenlemeler

Teklif’in gerekçesi ve metni incelendiğinde Teklif ile;

- Bir yıllık maktu denetimli serbestlik süresi korunarak, hükümlülerin denetimli serbestlikten faydalanabilmeleri için 5 günden az olmamak üzere koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmeleri gereken sürenin en az onda birini mutlaka ceza infaz kurumunda geçirmelerinin sağlanması ve getirilen bu düzenlemenin maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce işlenen suçlar bakımından uygulanmaması,

- Hakkında ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanmasına karar verilen hükümlülerin koşullu salıverilebilmelerine imkân tanınması, bu kapsamdaki hükümlülerin; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının otuzdokuz yılını, müebbet hapis cezasının otuzüç yılını, birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuziki yılını, süreli hapis cezasının ise dörtte üçünü infaz kurumunda iyi hâlli olarak infaz etmeleri durumunda koşullu salıverilmeden yararlanabilmeleri,

- Özel infaz usullerinin kapsamının genişletilerek bu infaz usulünden faydalananlar hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasına imkan tanınması, hafta sonu veya geceleyin infaz usulünün kapsamının kasten işlenen suçlarda 1 yıl 6 aydan, 3 yıla, taksirle öldürme suçu hariç taksirle işlenen suçlarda 3 yıldan, 5 yıla, çıkarılması, hafta sonu infaz usulünün hafta içi olacak şekilde uygulanabilmesine imkan sağlanması, konutta infaz usulünün kapsamının; kadın, çocuk veya 65 yaşını bitirmiş kişiler bakımından 1 yıldan, 3 yıla, 70 yaşını bitirmiş kişiler bakımından 2 yıldan, 4 yıla, 75 yaşını bitirmiş kişiler bakımından 4 yıldan, 5 yıla, çıkarılması, ayrıca 80 yaşını bitirmiş kişiler bakımından 6 yıl hapis cezasının konutta infazına karar verilebilmesine imkân tanınması, hastalık ve engellilik nedeniyle (ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası hariç olmak üzere) hapis cezasıyla mahkum olanların konutta infazına karar verilebilmesine olanak tanınması, doğum nedeniyle 3 yıl yerine 5 yıl hapis cezasının konutta infazına karar verilebilmesi,

- Çocuk hükümlülerin cezalarının infazına eğitimevleri yerine çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında başlanması, iyi halli olanların çocuk eğitimevlerine gönderilmesinin sağlanması, çocuk hükümlülerin doğrudan çocuk eğitimevlerinde yerine getirilecek cezalarının belirlenmesi ve çocuk kapalı ceza infaz kurumlarından çocuk eğitimevlerine ayrılmasına ilişkin düzenlemeler yapılması, çocuk tutukluların iyi halli olmaları ve ceza üst sınırı 15 yıl veya daha az hapis cezası olan suçlarda çocuk eğitimevlerinde barındırılabilmelerine imkan tanınması,

- Suç işlenmesinin önlenmesi, caydırıcılığın sağlanması, trafik düzenini bozan eylemlerle daha etkin mücadele edilmesi ve kişilerin trafikteki can ve mal güvenliğinin sağlanması ile toplumsal huzuru tesis etmek amacıyla; teşebbüs hükümleri uygulandığında daha az indirim yapılması, kasten yaralama, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama ve tehdit suçlarının cezalarının artırılması, meskûn mahalde silahla ateş etme suçunun cezasının artırılması ile ses ve gaz fişegi atabilen silahların bu suçun kapsamına alınması, ayrıca bu suçun düğün, nişan ve asker uğurlaması gibi kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi halinde verilecek cezanın yarısından bir katına kadar artırılması, alkol ve uyuşturucu madde etkisinde araç kullanma suçunun cezasının artırılması, trafikte yol kesmenin müstakil bir suç olarak düzenlenmesi,

- Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarında yer alan gerekçeler doğrultusunda; Hukuk Muhakemeleri Kanunu, İdari Yargılama Usulü Kanunu ile İcra ve İflas Kanunu'nda istinaf ve temyiz kanun yolu başvurusunda esas alınacak parasal sınırların belirlenmesinde davanın açıldığı tarihteki değer esas alınması, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesi kapsamında noterlere uygulanacak disiplin cezalarının açıkça düzenlenmesi, Devletin çalışanların korunmasına ilişkin pozitif yükümlülüğü kapsamında Türk firmalarının yurtdışında çalıştırdığı işçilere uygulanacak hukukun belirlenmesine ilişkin düzenleme yapılması, erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması düzenlemeleriyle ilgili olarak İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda düzenlemeler yapılması,

- Görev süresi tamamlanan Hakimler ve Savcılar Kurulu üyelerinden; Kurul'a adli yargı hâkim ve savcılar arasında seçilmiş üyelerin Yargıtay üyeliğine, idari yargı hâkim ve savcılar arasında seçilmiş üyenin Danıştay üyeliğine boş kadro olup olmadığına bakılmaksızın Genel Kurul tarafından seçilmeleri, Kurul'a yüksek mahkeme üyeliğinden seçilenlerin Kurul üyeliği sona ermesi nedeniyle geldikleri yüksek mahkeme üyeliğine dönmeleri durumunda Kurul üyeliğinde geçen sürenin yüksek mahkeme üyeliği görev süresinin hesabında dikkate alınmaması,

öngörülmektedir.

3. Komisyonunda Kanun Teklifi Üzerinde Yapılan Görüşmeler

Anayasaya Aykırılık Önergeleri

Teklif'in tümü üzerindeki görüşmelere geçilmeden önce, Teklif'in 3'üncü, 12'nci, 14'üncü, 17'nci, 23'üncü, 24'üncü ve 25'inci maddelerinin Anayasa'nın 2'nci, 5'inci, 6'ncı, 7'nci, 10'uncu, 11'inci, 13'üncü, 14'üncü, 17'nci, 22'nci, 26'ncı, 28'inci, 34'üncü, 35'inci, 36'ncı, 38'inci, 40'inci, 41'inci, 90'inci, 123'üncü, 125'inci ve 153'üncü maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle 3 adet Anayasa'ya aykırılık önergesi verilmiş ve İftüzük'ün 38'inci maddesine istinaden öncelikle görüşülen önergeler Komisyonca reddedilerek görüşmelere devam edilmiştir.

Toplantının açılışında konuşan Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Prof. Dr. Cüneyt YÜKSEL tarafından özetle;

- Ceza adaletinin yalnızca mevzuatın uygulanmasıyla değil aynı zamanda toplumun vicdanında karşılık bulmasıyla sağlandığı ve kamu vicdanının en şaşmaz adalet terazisi olduğu, suç ve suçluyla mücadelede adil, ölçülü ve insan onurunu esas alan bir yaklaşımın hukuk devletinin en temel gereği olduğu, ceza adaleti sisteminin bir amacı ödeticilik ve caydırıcılık olsa da esas amacının uslandırıcılığı yani hükümlüyü rehabilite ediciliği olduğu, dolayısıyla ceza adalet sisteminin sadece faillerin cezalandırılmasını öngörmediği, aynı zamanda mağduru korunmasını, toplumun huzurunun tesisini ve gelecekte benzer fiillerin önlenmesini de hedeflediği, etkin ve adil bir ceza sisteminin toplumun hukuka olan inancını pekiştirdiği, bireylerin adalet karşısında eşit ve güvenli bir zeminde yer aldıklarını hissetmelerini sağladığı, ceza adaletinin devletin kudretini değil adaletle yoğrulmuş merhametini gösterdiği yer olduğu,

- Ceza adaletinin etkin bir ceza infaz sisteminin uygulanmasıyla mümkün olduğu, etkin bir ceza infaz sisteminin de toplumun suç ve suçlulardan korunmasının yanı sıra hükümlülerin yeniden suç işlemesini önleyeceği, rehabilitasyon süreçlerini güçlendireceği ve topluma yeniden kazandırılmalarını sağlayacağı, cezayı hakkıyla infaz etmenin adaleti layıkıyla hayata geçirmek demek olduğu, tüm dünyada zaman içinde cezalandırıcı anlayıştan insan odaklı, onarıcı ve ıslah edici adalet anlayışına doğru bir dönüşüm yaşandığı, günümüzde cezaların hükümlünün toplumsal uyumunu ve suçtan uzaklaşmasını amaçlayan bir araç olarak görüldüğü ve infaz sistemlerinin buna göre tasarlandığı,

- Adalet Komisyonunun son yıllarda hukuk sistemimizin güçlenmesi adına önemli reformları başarıyla hayata geçirdiği, yargı reformu strateji belgeleri doğrultusunda adalet sistemimizin daha hızlı, şeffaf ve erişilebilir olması için önemli adımlar attığı, Kanun Teklifi'nin de bu hedeflerle uyumlu olarak 2025 yılında yayımlanan dördüncü yargı reformu stratejisinde yer verilen ceza adaleti sisteminin etkinliğinin artırılması amacı doğrultusunda; suç, yaptırım ve infaz dengesinin toplumsal ihtiyaçlar çerçevesinde yeniden ele alınması ve ceza adaleti sisteminde caydırıcılığın artırılması yaklaşımları dikkate alınarak hazırlandığı, Teklif'in hukuk sistemimizde kapsamlı ve etkili reformlar gerçekleştirerek toplumumuzun temel ihtiyaçlarına ve beklentilerine doğrudan yanıt vermeyi amaçlayan önemli düzenlemeler içerdiği, "Gerçek adalet sadece hükümde değil, hükümle birlikte infazda vücut bulur." anlayışıyla hayata geçirilen Kanun Teklifi'nin temel hedefinin toplumda oluşan cezasızlık algısını ortadan kaldırmak, hukuk devleti prensiplerini güçlendirmek ve ceza adalet sisteminin etkinliğini ve caydırıcılığını artırmak olduğu, Teklif'le ayrıca hükümlülerin yeniden suç işleme risklerinin azaltılmasının, sosyal hayata hazırlanmalarına imkân sağlanmasının, tahliye şartlarına uyumlarının kolaylaştırılmasının ve toplumsal kurallara uyma becerilerinin geliştirilmesinin hedeflendiği, sayılan amaçlar doğrultusunda 30 maddeden oluşan ve 10 farklı kanunda değişiklik içeren kanun teklifiyle önemli düzenlemeler öngörüldüğü,

- Teklif'le denetimli serbestlik sisteminin daha ölçülü ve etkin hâle getirildiği, mevcut sistemdeki bir yıllık sabit denetimli serbestlik uygulaması yerine hükümlülerin cezalarıyla orantılı olarak belirli bir süreyi mutlaka ceza infaz kurumunda geçirmelerinin öngörüldüğü, denetimli serbestlikten yararlanmak için cezanın en az onda birinin ve en az beş gününün ceza infaz kurumunda geçirilmesinin zorunlu olacağı, böylece cezanın caydırıcı ve ıslah edici niteliğinin pekiştirileceği ve toplumun adalet duygusunun güçlendirileceği,

- İkinci kez tekrerr hükümleri uygulanan hükümlülere koşullu salıverilme hakkı tanındığı, bu kapsamda, süreli hapis cezasının dörtte üçü iyi hâlli olarak infaz edilen hükümlülerin koşullu salıverilmeden yararlanabilecekleri, böylece rehabilitasyonlarının desteklenerek yeniden suç işleme risklerinin azaltılacağı,

- Teklif'in, suçluların cezalandırılması ve ardından topluma kazandırılması yöntemlerini araştıran bir suç bilimi olan penolojinin ilkeleri ve insan onuruna saygılı infaz anlayışına uygun şekilde kadınlar, çocuklar ve yaşlılar için özel infaz usullerinin kapsamını genişlettiği, bu kapsamda hafta sonu ve geceleyin infazın kapsamının genişletildiği, konutta infaz uygulamasının kapsamının kadınlar, çocuklar ve yaşlılar lehine artırıldığı; hastalık, engellilik ve doğum nedeniyle hapis cezasının konutta infazına ilişkin sınırların yükseltildiği; çocuk hükümlüler için eğitici ve onarıcı bir infaz sisteminin benimsendiği, çocuk hükümlülerin cezalarının infazına çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında başlanmasının, iyi hâlli çocukların eğitimevlerine nakledilmesinin ve bu süreçte çocukların ıslahına yönelik ek tedbirler uygulanmasının sağlandığı, şiddet içeren suçlar ve toplumsal güvenliği tehdit eden eylemlerle mücadele kapsamında ceza miktarlarının artırıldığı,

- Kasten yaralama, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama, tehdit suçları, silahla ateş etme ve trafikte yol kesme gibi suçların cezalarının yükseltildiği, alkol ve uyuşturucu madde etkisinde araç kullanımının yaptırımının ağırlaştırıldığı, bu sayede toplumun can ve mal güvenliğinin daha etkin biçimde korunacağı,

- Teklif’te Anayasa Mahkemesinin iptal kararları sonrası oluşan hukuki boşlukları doldurmak ve uygulamada belirsizlikleri gidermek için de kapsamlı düzenlemelere yer verildiği, bu kapsamda istinaf ve temyiz başvurularında parasal sınırların dava tarihindeki değere göre belirlenmesinin, noterlerin disiplin cezalarının yeniden düzenlenmesinin, internet içerikleriyle ilgili düzenlemelerin ifade özgürlüğü ile kişilik hakları dengesini gözeten yeni bir yaklaşımla tekrar şekillendirilmesinin hedeflendiği, yurt dışında çalışan Türk işçilerin hukuki korumalarının güçlendirilmesinin amaçlandığı,

- Teklif’in imza sahibi milletvekilleri tarafından Yargı Reformu Stratejisi çerçevesinde Adalet Bakanlığı, hâkim ve savcılar, barolar, akademisyenler ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin görüşleri ve önerileri dikkate alınarak katılımcı bir yaklaşımla hazırlandığı,

- Teklif’le suçun önlenmesinin, caydırıcılığın artırılmasının, şiddet suçları ve trafik güvenliğini tehdit eden fiillerle etkin mücadele edilmesinin, toplumsal huzurun tesisinin, cezasızlık algısının önüne geçilmesinin ve cezanın ıslah amacının gerçekleştirilmesinin hedeflendiği,

ifade edilmiştir.

Teklif’in tümü üzerinde yapılan müzakerelerde, ilk imza sahibi Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI tarafından özetle;

- Günümüzün hızla değişen koşullarında her alanda olduğu gibi yargı alanında da reform yapabilmek kapasitesinin artırılmasının zaruri olduğu, adalet sistemlerinin varlık sebebiyle hizmet anlayışının ve sunum biçimlerinin dünya ölçeğinde tartışılıp yenilikçi yöntemler arandığı, ülkemizde ekonomik-sosyal gelişmeler ile toplumsal beklentiler doğrultusunda köklü düzenlemeler gerçekleştirildiği, bu çerçevede yargı reform paketleriyle milletin adalet duygusunun güçlendirilmesinin ve hukuka güvenin tahkim edilmesinin hedeflendiği, 2009’da ilki ilan edilen Yargı Reformu Strateji Belgesi’nin 2015 ve 2019 yıllarında güncellenerek her biri birbirini tamamlayan adımların atılmasına vesile olduğu, 2025-2029 dönemini kapsayan Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi’nin yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını daha da güçlendirmeyi, vatandaşların hukuki güvenliğini daha da kuvvetlendirmeyi, yargılamaların zamanında ve makul sürelerde tamamlanmasını, çözüm merkezli ve öngörülebilir bir adalet sistemi oluşturmayı, yargılama usullerini sadeleştirerek verimliliği artırmayı, yargıya ilişkin güven ve memnuniyeti daha da yükseltmeyi, onarıcı ve telafi edici adalet uygulamalarını yaygınlaştırmayı, ceza adaleti sisteminin etkinlik ve caydırıcılığını tahkim etmeyi ve adalet hizmetleriyle adli birimlerde dijital dönüşümü hızlandırmayı amaçladığı,

- 30 maddeden oluşan Kanun Teklifi ile, 10 ayrı kanunda değişikliğin öngörüldüğü, infaz adaletinin güçlendirilmesinin, cezasızlık algısının giderilmesinin, suçun önlenmesinin ve toplumsal düzenin pekiştirilmesinin amaçlandığı,

- Teklif’le denetimli serbestlikte bir yıllık maktu denetimli serbestlik süresi bakımından bir değişiklik öngörülmediği, hükümlülerin cezalarının en az onda birini ve en az beş gününü ceza infaz kurumunda geçirmesinin zorunlu kılındığı, düzenlemenin yalnızca yürürlük tarihinden sonraki suçlar bakımından uygulanacağı, cezanın ıslah edici işlevinin bu yolla desteklendiği,

- İkinci kez mükerrir olan hükümlülerin süreli hapis cezalarının dörtte üçünü iyi hâlli olarak infaz etmeleri hâlinde koşullu salıvermeden yararlanabilmesinin öngörüldüğü,

- Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, hasta ve engelliler lehine özel infaz usullerinin kapsamının genişletildiği, geceleyin ve hafta sonu infazı usullerinin süre ve kapsamının artırıldığı, hafta sonu infaz usulünün cezaevi işleyişine göre hafta içi uygulanabilmesine imkan tanındığı, konutta infaz sürelerinin yükseltildiği, seksen yaşını tamamlayanlar bakımından altı yıla kadar hapis cezalarının evde infazının mümkün kılındığı, doğum hâlinde konutta infaz süresinin beş yıla çıkarıldığı, hasta ve engelli hükümlüler için Adli Tıp Kurumu raporuna dayalı evde infaz imkânının getirildiği,

- Çocuk hükümlülere ilişkin olarak, cezalarının infazına çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında başlanmasının, iyi hâllilerin çocuk eğitimevlerine sevk edilmelerinin, iyi halli olmak şartıyla üst sınırı on beş yıl ve daha az olan hapis cezaları bakımından çocuk tutukluların eğitimevlerinde barındırılabilmesinin öngörüldüğü, çocukların ıslahı ve topluma kazandırılmalarının hedeflendiği,

- Kişilerin can ve mal güvenliğinin temini amacıyla; kasten yaralama, tehdit, meskûn mahalde silahla ateş etme, ses ve gaz fişeği atan silah kullanma, alkollü veya uyuşturucu etkisi altında araç kullanma fiillerine ilişkin cezaların artırıldığı, trafikte yol kesme fiilinin müstakil bir suç olarak düzenlendiği, teşebbüs hâlinde ceza indirimlerinin daha az olmasının sağlandığı, toplu alanlarda silahla ateş etme halinde cezaların yarısından bir katına kadar artırılmasının öngörüldüğü,

- Anayasa Mahkemesi iptal kararlarının oluşturabileceği boşlukların giderilmesi amacıyla Hukuk Muhakemeleri Kanunu, İdarî Yargılama Usulü Kanunu ve İcra ve İflas Kanunu'nda temyiz ve istinaf sınırlarının dava veya şikâyet tarihine bağlandığı, noterlik disiplin hükümlerinin ayrıntılı şekilde düzenlendiği, Türk firmalarının yurt dışında çalıştırdığı işçilere uygulanacak hukukun Devlet'in pozitif yükümlülükleri göz önünde bulundurularak netleştirildiği, içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesiyle ilgili olarak 5651 sayılı Kanun'da bazı düzenlemeler yapıldığı,

ifade edilmiştir.

Teklif'in tümü üzerinde yapılan müzakerelerde toplantıya katılan komisyon üyesi ve komisyon üyesi olmayan milletvekilleri ile diğer katılımcılar tarafından aleyhte olmak üzere özetle;

- Torba kanun uygulamasının hukuki belirlilik ilkesine aykırı olduğu ayrıca kanun teklifinin birbiri ile ilgisi olmayan düzenlemeleri içermesi sebebiyle ilgili komisyonlarda görüşülerek ve komisyonların görüşü alındıktan sonra incelenmesi gerektiği,

- Noterlerin disiplin işlemlerine ilişkin yapılan düzenlemede bazı eylemlerin sınırlarının belirsiz olmasının disiplin kurullarına ölçüsüz takdir alanı bıraktığı, aynı fiiller için farklı disiplin cezaları öngörülmesinin mükerrerliğe ve belirsizliğe yol açtığı,

- Ses ve gaz fişeği atabilen silahların gerçek silahlarla eşit cezaya tabi tutulmasının Yargıtay içtihatlarıyla çeliştiği ve orantısız olduğu, bu suçun kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi halinde verilecek cezanın artış oranının ölçüsüz olduğu ve toplu gösterilerde hak arama hürriyetini engelleyici şekilde kullanılabilmesi,

- Ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi suçunun unsurları arasından cebir ve tehdidin çıkarılmasının çok geniş bir takdir yetkisine alan açtığı ve barışçıl protestoların da bu kapsama sokulabileceği,

- Teklif'in bazı maddeleriyle çeşitli suçların cezalarının sınırlı miktarda artırılmasının gerekçesinin tam olarak anlaşılamadığı ve bir toplumsal ihtiyaca dayanmayan bu tür düzenlemelerin ceza adaletinin terazisini bozduğu,

- Konutta infaz usulünde yer verilen toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmama ölçütünün muğlak olduğu ve keyfiliğe yol açabileceği,

- Denetimli serbestlikte getirilen en az onda bir ve beş günden az olmama şartının kısa süreli hapislerde ıslah fonksiyonuna hizmet etmeyeceği ve cezaevlerinde gereksiz doluluğa neden olacağı,

- Pandemi döneminde çıkarılan denetimli serbestliğe ilişkin düzenlemeye Teklif'te yer verilmemesinin toplumsal beklentiye boşa çıkarttığı,

- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı'na yargı kararı olmaksızın içerik kaldırma/ erişim engelleme yetkisi tanınmasının masumiyet karinesini ve ifade özgürlüğünü ihlal ettiği, Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gerekçelerini karşılamadığı, ihlalin ilk bakışta anlaşılabildiği haller ibaresinin muğlak olduğu ve keyfi uygulamalara yol açabileceği,

- Türk firmalarının yurt dışında çalıştırdığı işçilere uygulanacak hukukun belirlenmesine ilişkin getirilen düzenlemenin mevcut haliyle işçinin asgari koruma düzeyini zayıflatılabileceği,

- HSK üyelerinin görevlerinin sona ermesi halinde ilgisine göre yüksek mahkeme üyeliğine atanmaları düzenlemesinden avukat ve öğretim görevlisi kontenjanından seçilen üyelerin yararlandırılmamasının eşitlik ilkesine aykırı olduğu,

ifade edilmiştir.

Teklif'in tümü üzerinde yapılan müzakerelerde toplantıya katılan komisyon üyesi ve komisyon üyesi olmayan milletvekilleri ile diğer katılımcılar tarafından lehte olmak üzere özetle;

- Teklif'in cezasızlık algısını törpüleyen, caydırıcılığı artırırken ıslah-reform dengesini de gözeten bir bütüncül adalet paketi olduğu,

- Mevcut denetimli serbestlik uygulamasının sabit süreli yapısından vazgeçilip cezayla orantılı, asgarî beş gün ve onda bir kuralının getirilmesinin cezanın hem caydırıcı hem ıslah edici niteliğini pekiştireceği,

- Çocuk, kadın, yaşlı, hasta ve engelli hükümlüler lehine konutta infaz, hafta sonu ve geceleyin infaz usullerinde yapılan değişikliklerin insancıl infaz anlayışına uygun olduğu,

- Hakkında ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanmasına karar verilenlerin koşullu salıverilebilmelerine imkân tanınmasının bu kişilerin rehabilitasyonlarını destekleyerek yeniden suç işleme olasılığını azaltacağı,

- Çocuk hükümlülerin cezasına kapalı ceza infaz kurumunda başlayıp iyi hâlde çocuk eğitimevine geçmesini öngören düzenlemenin çocukların ıslahı ve topluma kazandırılmaları bakımından olumlu bir düzenleme olduğu,

- Kasten yaralama, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama, tehdit, meskûn mahalde ateş etme, alkol/uyuşturucu etkisinde araç kullanma gibi suçların cezalarının artırılması ve trafikte yol kesme suçunun müstakil bir suç olarak düzenlenmesinin kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, trafik düzenini bozan eylemlerle daha etkin mücadele edilmesi ve toplumsal huzurun tesis edilmesi bakımından yerinde olduğu,

- İçerik kaldırma ve erişim engellemeye yönelik getirilen düzenlemelerin kişilik hakkı ihlallerine hızlı müdahale edilebilmesini sağladığı, Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gerekçesine uygun olarak ifade özgürlüğü ile özel hayatın gizliliği arasında bir denge kurduğu, BTK Başkanı'na verilen yetkilerin yalnız katalog suçlarla sınırlandırılmış olduğu ve hâkim denetimine tabi olduğu,

- Noterlerin disiplin işlemlerine ilişkin olarak yapılan düzenlemenin Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerini karşıladığı,

- Türk firmalarının yurt dışında çalıştırdığı işçilere uygulanacak hukukun belirlenmesine ilişkin yapılan düzenlemenin işçilerin asgari korumasını güçlendirdiği ve Türk firmalarının sözleşme belirsizliği kaynaklı dava risklerini azalttığı,

ifade edilmiştir.

4. Komisyonun Maddeler Hakkındaki Kararı

Teklif'in tümü üzerindeki görüşmeler ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

Teklif'in 1 ilâ 30'uncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Kanun Teklifi'nin tümü oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Komisyon tarafından verilen yetki doğrultusunda, Teklif'in tamamı tereddütleri gidermek, anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklif'in Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere; Aydın Milletvekili Ömer ÖZMEN, İstanbul Milletvekili Nurettin ALAN, İstanbul Milletvekili Şengül KARSLI, Karaman Milletvekili Selman Oğuzhan ESER, Kastamonu Milletvekili Halil ULUAY, Malatya Milletvekili Bülent TUFENKCI, Tokat Milletvekili Mustafa ARSLAN, Uşak Milletvekili Fahrettin TUĞRUL ve Zonguldak Milletvekili Saffet BOZKURT özel sözcüler olarak seçilmişlerdir.

Başkan <i>Cüneyt Yüksel</i> İstanbul Kâtip <i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum Üye <i>Süleyman Bülbül</i> Aydın (Muhalefet şerhimiz vardır) Üye <i>Nurettin Alan</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü) Üye <i>İsmail Atakan Ünver</i> Karaman (Muhalefet şerhimiz vardır) Üye <i>Halil Öztürk</i> Kırıkkale Üye <i>Cumhur Uzun</i> Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır) Üye <i>Yücel Bulut</i> Tokat	Başkanvekili <i>Orhan Kırcalı</i> Samsun Üye <i>Hakan Şeref Olgun</i> Afyonkarahisar (Muhalefet şerhimiz vardır) Üye <i>Ömer Özmen</i> Aydın (Bu raporun özel sözcüsü) Üye <i>Şengül Karşlı</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü) Üye <i>İnan Akgün Alp</i> Kars (Muhalefet şerhimiz vardır) Üye <i>Bülent Tüfenkci</i> Malatya (Son oylamada bulunamadı, bu raporun özel sözcüsü) Üye <i>Dilan Kunt Ayan</i> Şanlıurfa (Muhalefet şerhimiz vardır) Üye <i>Fahrettin Tuğrul</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsü) Üye <i>Lütfullah Kayalar</i> Yozgat (Son oylamada bulunamadı, muhalfelet şerhimiz vardır)	Sözcü <i>Emine Yavuz Gözgeç</i> Bursa Üye <i>İdris Şahin</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır) Üye <i>Onur Düşünmez</i> Hakkâri (Muhalefet şerhimiz vardır) Üye <i>Selman Oğuzhan Eser</i> Karaman (Bu raporun özel sözcüsü) Üye <i>Halil Uluay</i> Kastamonu (Bu raporun özel sözcüsü) Üye <i>Gizem Özcan</i> Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır) Üye <i>Mustafa Arslan</i> Tokat (Bu raporun özel sözcüsü) Üye <i>Zülcüf Uçar</i> Van (Muhalefet şerhimiz vardır) Üye <i>Saffet Bozkurt</i> Zonguldak (Bu raporun özel sözcüsü)
---	---	--

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM Adalet Komisyonunda 1 Haziran 2025 tarihinde kabul edilen (2/3147) esas numaralı **“Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”**ne ilişkin ve teklifin birtakım maddelerine karşı olmamızın nedenleri ve muhalefet şerhimizin gerekçeleri aşağıda belirtilmiştir.

TEKLİFİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Kamuoyuna yansıyan şekliyle 10. Yargı Paketi olarak adlandırılan “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” 30 maddeden oluşmakta ve toplam 10 farklı kanunda değişiklik öngörmektedir.

“Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” AKP grubunun imzasıyla Meclis Başkanlığına verilmiş ve Adalet Komisyonuna havale edilmiştir.

Kamuoyunda bilinen adıyla 10. Yargı Paketi ana hatlarıyla;

- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nda 1 (bir) maddede,
- 1512 sayılı Noterlik Kanunu’nda 5 (beş) maddede,
- 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda 1 (bir) maddede,
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda 7 (yedi) maddede,
- 5271 Ceza Muhakemesi Kanunu’nda 1 (bir) maddede,
- 5275 Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu’nda 7 (yedi) maddede,
- 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunu’nda 3 (üç) maddede,
- 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunu’nda 1 (bir) maddede,
- 6087 sayılı Hakimler ve Savcılar Kurulu Kanunu’nda 1 (bir) maddede,
- 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda 1 (bir) maddede değişiklik getirmektedir.

Muhalefet şerhimizin ilerleyen kısımlarında başta Anayasa’ya aykırılık olmak üzere değiştirilmesini teklif ettiğimiz maddeler ayrıntılı şekilde belirtilmiştir.

2/3147 esas numaralı “**Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**” görüşmelerinde getirilen teklifin İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa’ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır.

TBMM Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığı tarafından teklifin Anayasa’ya uygunluk incelemesi raporu verip vermediği önergeyle sorulmuş talebimiz karşılanmamıştır.

TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından ön norm denetiminin yapılıp yapılmadığı yapıldıysa buna ilişkin görüş yazısı, Etki Analizi yapılıp yapılmadığı yapıldıysa bir nüshasının tarafımıza verilmesini talep edilmesine rağmen tarafımıza verilmemiştir. Uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba kanun tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, nitelikli yasamaya ve Anayasaya açıkça aykırıdır.

İçtüzük madde 34, 35, 38 gerekleri yerine getirilmemiştir.

Teklifte yer alan bazı düzenlemelerin mahiyeti şöyledir:

- İcra usulünde kanun yoluna başvuruda parasal sınır, dava tarihine göre belirlenmektedir.
- Noterlere sıfat ve görevlerinin gereklerine uymayan hal ve hareketlerin tespiti halinde disiplin cezaları verilmesi düzenleniyor.
- Noterler için disiplinsizlik olarak nitelenen eylemlere veya suçlara uygulanacak cezalar; uyarma, kınama, para cezası, geçici olarak işten çıkarma ve meslekten çıkarma olarak belirleniyor ve bu cezaları gerektiren fiiller ayrı ayrı gösteriliyor.
- Teşebbüs aşamasında kalan suça verilecek ceza artırılmaktadır.
- Kasten yaralama suçunun basit ve hafif haline verilecek ceza sınırı artırılmakta ve kadına karşı kasten hafif yaralamanın ceza sınırı artırılmaktadır.
- Tehdit suçunun cezası artırılmaktadır.
- Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun kapsamı genişletilip cezası artırılmaktadır.
- Trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu yeniden düzenlemekle cezası artırılmaktadır.
- Çocuk hükümlüler, doğrudan çocuk kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmektedir.
- Çocuk hükümlülerin ve çocuk tutukluların çocuk eğitimevlerine alınabilmesine yönelik şartlar yeniden belirlenmektedir.
- Her hükümlü en az 5 gün ceza infaz kurumunda kalmaktadır.

- Geceleyin ve hafta sonu infaz sınırı kasten işlenen suçlarda 3 yıl, taksirli suçlarda 5 yıl olarak belirlenmiş, Konutta infazın kapsamı genişletilmiş ve özel infaz usulüne tabi hükümlülerin denetimli serbestlikten yararlanmasına imkân tanınmıştır.
- Erişimin engellenmesi, içeriğin yayından çıkarılması ve uyarı yöntemi tanımları değişmektedir. BTK ve Sulh Ceza Hakimliğinin yetkileri düzenlenmektedir.
- Milletlerarası özel hukukta iş sözleşmelerine uygulanacak yasal düzenlemelerdir.
- HSK'dan ayrılan Danıştay ve Yargıtay üyelerinin yüksek mahkemelerde kalan görev sürelerini doldurabilmelerine ilişkin düzenleme ve adli ve idari yargıdan gelen HSK üyelerinin görevleri bitiminde Yargıtay ve Danıştay üyeliklerine atanabilmesi düzenlenmektedir.
- Adli Yargıda kanun yoluna başvuruda parasal sınır, dava tarihine göre belirlenmektedir.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile yapılmak istenen düzenlemeler, torba yasa usulüyle hazırlanmıştır. Komisyon görüşmelerinde cefa infaz adaleti çerçevesinde kamuoyunun beklentileri karşılanmamıştır.

Komisyonu gönderilen ve komisyonda kabul edilen daha önce de 9 kez Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden geçerek yasalaşan yargı paketleri bugün görüldüğü üzere çözüm üretmemiştir. Aksine getirilen her düzenlemeyle birlikte bir kanun karmaşası ve kaos yaratılmıştır. Getirilen düzenlemeler sürekli olarak eşitsizlikçi bir ortam yaratarak infazda eşitliği ve adaleti sağlamamış, getirilen kanunlardan mağdur insanlar yaratılmış ve dolayısıyla mağdur ve adalet arayan bir toplum ortaya çıkmıştır. Getirilen yargı paketleri, sorunun temel noktasına odaklanmamış, sorunların sebeplerini ortadan kaldırmamıştır. İktidar, yargı tarafsızlığı ve bağımsızlığını görmezden gelmeye devam etmiş, yargıya olan bakış açısını ve zihniyetini değiştirmemiştir. Yasama, yargı ve yürütme kuvvetlerinin birbirinden ayrılmadığı ve yürütmenin yargı ve yasama üzerinde tahakkümü devam ettiği müddetçe, 10 (on), 20 (yirmi) değil, yüzlerce yargı paketi çıkarılsa da sorun çözülmeyecektir. Ceza adaletinin temel ilkeleri olan kanunilik, ölçülülük, orantılılık ve eşitlik bu teklifte yok sayılmıştır. “Yönetmelikle düzenlenir” gibi muğlak ifadeler içeren düzenlemeler, ayrıntıların belirlenmemiş olmasıyla ve tanımı netleştirmeyen cümlelerle yasama ve yargı yetkisi, yürütmeye devredilmektedir ve Anayasa'ya açıkça aykırıdır.

Getirilen düzenlemelerle birlikte cezasızlık algısının önüne geçilmeye çalışıldığı belirtilse de

düzenlemeler adil yargılanma hakkı, tutukluluk, hükümlülük koşullarının insan haklarına uygun olmasına, tutuklama tedbirinin son çare olmasına uygun değildir. Yaşanan adalet sisteminde, tutuklama bir tedbir olmaktan çıkartılarak bir cezalandırma aracı haline getirilmiştir. İnfaz düzenlemeleri ise cezaevi koşulları ve uygulamaları ile insan hak ve özgürlüklerine aykırı ve yaşam hakkını zedeleyici bir durumdadır. İdari ve gözlem kurulu kararları muhaliflere yönelik keyfi ve subjektif olup hukuk ve ceza infaz adaleti açısından tartışmalıdır.

Türkiye’deki adalet sistemi çürümüş, vatandaşlar tarafından yargıya güven kalmamıştır. Hukuk devleti olabilmek için, devletin, yasaların her bireye eşit şekilde uygulandığı, bağımsız bir yargı sistemi ve özgür bir toplum yapısının olması gerekmektedir. Ancak Türkiye’de, özellikle son dönemlerde iktidarın keyfi olarak yaptığı siyasi operasyonlar hem adaleti hem hukuku hem de yargı bağımsızlığını ortadan kaldırmaktadır.

Yapılan araştırmalarda; Hakim ve savcı atamalarının siyasi süreçlere dayalı olması, parti üyesi olan avukatların atanması adaletin adil bir şekilde işlenmediği sonucunu çıkarmaktadır. Bu, hem iç hukuk hem de uluslararası alanda Türkiye’deki adalet ve hukuku zedelemektedir. Bu durum, başta siyasi davalar olmak üzere birçok davada tarafsızlık kaybı yaratmaktadır.

Cezaevlerinde yaşanan insan hakları ihlalleri, adalet sisteminin ne kadar sağlıklı işlediği konusunda başka bir endişe kaynağıdır. Cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri, işkence iddiaları gibi durumlar da Türkiye’de hukuk sistemindeki adaletsizliğin kanıtlarındandır.

Türkiye’de yargı paketleriyle sözde reform yapılmak istenmektedir. Ancak bu paketlerin reform değil muhaliflere nasıl daha fazla ceza verebiliriz paketleridir. Türkiye’de aşağıda belirtilen, özellikle bu üç alanda reform yapılması gerekmektedir.

Yargı Bağımsızlığının Sağlanması: Yargının, siyasi baskılardan uzak, tam anlamıyla bağımsız olması gerekmektedir. Hakim ve savcılarının atamalarının, siyasi bağlantılara dayalı olmaktan çıkarılması, liyakata dayalı bir sistemin kurulması, yargı sisteminin sağlıklı işlemesi için kritik öneme sahiptir.

Muhaliflere yapılan baskılar: Siyasi iktidara karşı eleştiri yapanların, milli iradeyle seçilenlerin Anayasa’ya ve yasalara aykırı gözüaltına alınmak yerine, özgürlüklerinin güvence altına alınması gerekmektedir. Çünkü muhalefet, demokrasinin en temel yapı taşlarından biridir ve onlara yönelik baskılar, demokrasiyi tehdit etmektedir.

Medya Özgürlüğünün Güvence Altına Alınması: Basının özgür olması, toplumun doğru bilgiye ulaşabilmesi için çok fazla öneme sahiptir. Basın özgürlüğünün ihlali, toplumda ciddi güvensizlik yaratmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’de adaletin çürümeye başladığı ve hukukun üstünlüğünün tam anlamıyla işlemediği ortadadır ve endişe vericidir. Bu, toplumsal barışı ve demokrasiyi tehdit eden ciddi bir sorundur. Eğer bu sorunun çözülmesi isteniyorsa, yargı reformları ve adaletin bağımsız ve şeffaf şekilde işlemesi için somut adımlar atılmalıdır.

Ayrıca, getirilen infaz düzenlemesi tuzaklarla dolu bir teklif olduğu açıkça ortadadır. Bu teklifle, Anayasal hakları olan ifade özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyenlere ve demokratik tepkilerini ortaya koymak için araçlarla konvoy yapanlara; hukuka aykırılık adı altında bir davranış diyerek suç düzenlenmesi yaparak ceza getirme planlanmaktadır. Bu yapılmak istenen ise Anayasa’nın 2, 11, 13, 14, 26, 34, 36 maddelerine açıkça aykırıdır.

Anayasa Mahkemesi’nin iki kez iptal ettiği ancak kelime oyunları ile iptal gerekçeleri yok sayılarak yeniden getirilen BTK’nın yetkilerine ilişkin erişim engellenmesi, içeriğin çıkarılması Sulh Ceza Hakiminin yetkileri ve bant daralmasını içeren yasa teklifinin 23, 24 ve 25. maddelerinde düzenlenen ve açıkça halkın haber alma hakkına yönelik basın özgürlüğünü yok eden, sansür içeren Anayasal hak ve özgürlükleri dışlayan maddeler açıkça Anayasa’ya aykırıdır.

Ülkede özellikle gazeteciler başta olmak üzere tüm muhalifler; iktidarı yönelttiği eleştirilerin ardından "terör örgütü propagandası yapmak" ya da "halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek" gibi mesnetsiz, temelsiz, uydurma suçlamalarla tutuklanırken böyle bir teklifi kabul etmenin mümkün olmadığı açıktır.

Teklifte, hükümlü çocukların eğitimevi yerine doğrudan kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmesi öngörülmektedir. Bu durum, çocukların cezai yaptırımlar açısından ağır bir muameleye maruz kalmasına sebep olmaktadır. Çocukların eğitim evinden kapalı ceza infaz kurumlarına idarenin kararıyla, disiplin gerekçesiyle ya da davranış değerlendirmesi sonucunda sevk edilmesinin önü açılmaktadır. Kapalı ceza infaz kurumlarına sevk idari kararlara dayandırılması, yargı denetiminden uzak, denetimsiz bir alan oluşturmaktadır.

Eğitim evleri, çocukların topluma yeniden kazandırılmasında önemli bir fonksiyon görevi görürken, kapalı ceza infaz kurumlarına sevk, çocukların gelişimlerine zarar verecek, onlara rehabilitasyon yerine cezalandırıcı bir yaklaşım sunacaktır. Çocukların “eğitime uygunluk”,

“disiplin cezası” veya “kurum düzenine aykırılık” gibi sübjektif ve keyfi ölçütlerle cezalandırılması, onların insan haklarına aykırıdır. Aynı zamanda çocukların özgürlükten yoksun bırakılmasına neden olabilecek keyfi uygulamalara kapı aralamaktadır.

Çocukların infaz kurumlarında tutulmalarının esas alınması, gelişimlerini son derece olumsuz etkileyen sonuçları beraberinde getirmektedir. Çocuğun yüksek yararı düşünüldüğünde, topluma yeniden kazandırılması beklenen çocukların kapalı ceza infaz kurumlarına yönlendirilmesi, örseleyici fiziksel koşullara onları maruz bırakmaktadır.

Kuruma uygunluk değerlendirmesine göre cezanın bitiminde dahi tutmanın sürdürülebilecek olması, özgürlük hakkı bakımından ağır bir ihlal riskini doğurmaktadır.

Bu düzenlemeler; Anayasa’nın 41. maddesinde güvence altına alınan çocukların korunmasına ilişkin devlet yükümlülüklerini ve Türkiye’nin tarafı olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi’nin 37. ve 40. maddelerini ihlal etmektedir.

Çocuklar özgürlükten yoksun bırakılmanın olağanlaştığı, cezalandırıcı ve tecrit edici bir yaklaşımın nesnesi haline gelecek; çocuk adalet sisteminin eğitime, sosyal gelişime ve toplumsal bağların onarılmasına dayalı ilkeleri daha da zayıflatılacaktır. İyi hal gibi sübjektif ve ayrımcı kriterlerin öne çıkması, çocukların adalet sistemi içerisinde yeniden örselenme riskini artıracaktır. Oysa uluslararası çocuk hakları normları, çocuğun özgürlüğünden yoksun bırakılmasını yalnızca son çare olarak ve en kısa süreyle öngörmekte; adalet sürecinin çocuğun gelişimini ve toplumsal uyumunu önceleyen bir yapıda olmasını zorunlu kılmaktadır.

Düzenlemeler, mevcut sistemde zaten eksik uygulanan bu ilkeleri daha da görünmez kılmakta; çocuğa kapatmaya dayalı, cezalandırıcı ve dışlayıcı bir yaklaşımı kurumsallaştırma tehlikesi taşımaktadır. Çocuklar, herhangi bir beklentinin nesnesi değil; haklarıyla ve varoluşlarıyla toplumun tam ve eşit bireyleridir.

Teklifin 8 ila 14. maddeleriyle Türk Ceza Kanunu’nda düzenlenen suça teşebbüs halleriyle kasten yaralama, tehdit, genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması, trafik güvenliğinin tehlikeye sokulması, ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi gibi birtakım suçlarda minimal düzeyde ceza artırımına gidilmektedir. Söz gelimi basit kasten yaralamaya ilişkin TCK’nın 86. maddesinin 2. fıkrasında belirlenen ceza “4 aydan 6 aya kadar” iken teklife göre “6 aydan 1 yıl 6 aya kadar” şeklinde değiştirilmektedir. Bahse konu tüm düzenlemeler az miktarda bir ceza artışına ilişkindir.

Sınırlı sayıda suçlarda çok sınırlı bir miktarda ceza artırımına niçin ihtiyaç duyulduğu bilinmemektedir. Söz gelimi alkollü araç kullanmak eylemine ceza artırım yapılrken; yağma, şantaj vs. şiddete meyyal diğer suçlarda ceza artırım yapılmaması anlaşılrlıktan uzaktır. Muhtemeldir ki, bir yandan infaz düzenlemesi ile bir kısım hükümlülere erken tahliye yolu açılırken bir yandan bazı suçlara minimal ceza artırım getirilerek kamuoyu algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Böylece kanun değışikliğinin “af” olarak algılanmasının önüne geçilmek istenmektedir. Hiçbir toplumsal ihtiyaç veya gereklilik olmamasına rağmen meydana getirilmek istenen bu düzenlemeler ceza adaletinin terazisini bozmaktadır. Ayrıca söz konusu değışiklik maddi ceza hukukuna ilişkin olduğundan “zaman bakımından lehe uygulama ilkesi” geçerli olacaktır. Hal böyleyken 2025 Kurban Bayramı öncesi suç işleyenler aynı eylem nedeniyle daha az ceza alacakken Bayram sonrası suç işleyenler daha fazla ceza alacaktır. Düzenlemeler Anayasa’nın 10. ve 38. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Teklifin, 24. maddesiyle BTK Başkanı resen, erişimin engellenmesi kararının yanı sıra içeriğın kaldırılması kararını verebilecektir. Bu yapılmak istenen düzenlemeyi Anayasa Mahkemesi iki kez iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi kararında, "ifade özgürlüğü ve bu yayının internet haberciliğı kapsamındaki bir yayın da olabileceğı gözetildiğinde basın özgürlüğünü sınırlamaktadır" ve "Bu sınırlama demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçürlülük ilkesine uygun değildir" ifadeleri kullanılmaktadır. Anayasa Mahkemesi kararına rağmen, düzenleme bu pakette de yeniden önümüze getirilmiştir. Bunun başlıca nedeni ise muhaliflerin internet üzerinden yaptığı paylaşımlarla iktidarı rahatsız etmesinden başka bir şey olmadığı açıkça ortadadır. 23 yıllık AKP iktidarında, sosyal medya hesapları üzerinden yapılan paylaşımlarla iktidarı eleştiren muhalifler çok kez evlerine yapılan baskınlarla gözaltına alınmıştır. İktidarı rahatsız eden haber yapan gazetecilerin haberlerine erişim engelleri BTK aracılığıyla getirilmiştir. Korku iklimi yaymak için peşi sıra gelen bu uygulamalar, kanunlar aracılığıyla pekiştirilmek istenmiştir.

Ülkeyi açık cezaevine dönüştüren 23 yıllık iktidar, sözde infaz yasası getirerek halkın gözünü boyamak istese de bu teklif muhalefetsiz bir ülke yaratmanın taşlarını döşeyen bir teklifler zincirinin bir halkası olduğu açıktır. Tek adam rejimi, bu teklifle kendisine muhalif olan herkesi, kendisi aleyhine yazan, konuşan ifade özgürlüğü hakkını kullananları haksız hukuksuz uydurma suçlarla cezaevine gönderebilecektir. Teklifte yer alan bazı maddelerin gerekçeleri yetersizdir, düzenlemeler teknik bakımdan eksiktir. Kanun maddelerinin uygulanabilirliğı, uygulayıcının takdirine fazla alan bırakmaktadır. Bu durum da keyfiyeti getirmektedir. Normalde yargı paketlerinin gelmesi durumunda, adaletin, yargının iyileşmesi, tutuklu

sayılarının düşmesi ile sorunların düzenlenmesi gerekirken; Türkiye’de yargı paketleri çıktığı zaman adalete olan inanç azalmakta, hukuka olan güven bitmekte ve tutuklu sayısı daha da artmaktadır. Bu da gösteriyor ki iktidar bu paketleri vatandaşın yararına değil, kendi hukuksuz iktidarın sürecini uzatma amacına uygun olarak çıkartmaktadır.

Getirilen bu düzenlemelerle ceza adaleti sağlanması amaçlansa da ceza adaleti sağlanmıyor, aksine ceza adaletinde eşitsizlik ortaya çıkartılıyor. Örneğin, bu pakette ikinci tekerrüre ilişkin bir düzenleme getirilse de birinci tekerrüre ilişkin bir düzenleme getirilmemiştir. Bu sebeple Mükerrirlere Özgü İnfaz Rejiminde ortaya çıkacak bir ceza adaletsizliği söz konusu olacaktır. Dolayısıyla ceza adaletini sağlama noktasında kamuoyu ve basına duyurulan bu 10. Yargı Paketi ceza adaleti sağlama konusunda kamuoyunun beklentilerini karşılamayacak ve yeni eşitsizlikler çıkartacaktır. Bu durumda yargı paketi, yargı sistemini daha adil, tarafsız ve etkin kılmak bir yana mevcut sorunları daha da derinleştirecektir. Mevcut sorunların çözümüne odaklanmayan her paket ölü doğmuş bir pakettir. Yargı bağımsızlığını sağlamayan, yargının siyasallaşmasının önünü kesmeyen, demokratik hukuk devletinin temel ilkelerine uygunluğunu sağlamayan, ceza adaletinde eşitliği ön plana koymayan ve evrensel hukuk normlarını yargı paketiyle bağdaştırmayan bir paket, bir reform değildir. Bu paketle iktidar, ceza hukukunu “suçla mücadele” aracı olarak değil, “muhalafetle mücadele” aracı olarak kullanma iradesini göstermiştir.

Tutuklu bulunan yaklaşık 410 bin kişi sayısı ile cezaevleri, Türkiye’de en kalabalık 50. il konumunda olmaktadır. Bu demek oluyor ki cezaevlerinde bulunan kişi sayısı, ülkedeki 32 şehrin nüfusundan daha kalabalıktır. Türkiye, Avrupa’da tutuklu ve mahkum sıralamasında liderlik konumundadır. 23 yıllık AKP iktidarı; 2025 yılında 11 tane yeni cezaevi yapacağını bunun için de 1 milyar 213 milyon 506 bin TL bütçe ayırdığını söylemekten kaçınmamaktadır. Açılacak olan yeni cezaevlerini ise ‘müjde’ diye duyurmak, açılışını kurdele keserek yapmak AKP iktidarının en büyük eserlerinden olmaktadır.

Buradaki temel sorun ise sistemdir, yargının siyasallaşması ve kişisel ya da siyasi çıkarlar uğruna yasalara ve Anayasa’ya uyulmamasıdır. Unutulmamalıdır ki ceza adaletini siyasallaştırmak, toplumsal barışı tesis etmez aksine kutuplaşmayı derinleştirmektedir.

Tek adam yönetimi kendine has kanunlar, kendine koruma kalkanı yaratarak, kanunlar tahsis ederek, Anayasa’ya uymayarak, tanımayarak demokrasiye büyük bir darbe vurmaktadır. 23 yıldır ülkeyi yöneten tek adam rejimi, karşısında güçlü gördüğü siyasi rakiplerine, Cumhuriyet Halk Partisi’nin Cumhurbaşkanı Adayı Ekrem İmamoğlu’na siyasallaşan talimatlı yargı eliyle

çeşitli suçlar isnat ederek tutsak etmektedir. Sandıkta kaybettikleri “Mahalli İdareler Seçimi”ni sivil darbeyle adliye koridorlarında kayyum eliyle almaya çalışmaktadır. Her gün sabaha karşı yapılan haksız ve hukuksuz şafak operasyonlarıyla muhalif belediye başkanları, belediye çalışanları delil olmamasına rağmen önce gözaltına alınmakta, ardından uydurma suçlar ve gizli tanık iftiralarıyla tutuklanmaktadır. Tehdit ile itiraf adı altında iftiralar oluşturulmakta ve mağduriyetlere neden olunmaktadır. Mevcut iktidar, 31 Mart 2024 seçimleri sonrasında ülkeyi “kayyum”a alıştırmak istemiştir. Sandık ile kazanamadığı belediyelere haksız hukuksuz olarak kayyum atayıp, el koymak hukuk devleti ve demokrasiye vurulan darbenin en büyük örneklerinden olmaktadır.

Cumhurbaşkanı Adayımız Ekrem İmamoğlu’na yapılan sivil darbe sonrası, Anayasa 34’e göre “Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı”nı kullanıp tepki göstermek isteyenler; haksız ve hukuksuz şekilde kolluk kuvvetlerince darp edilmiş, gözaltına alınmış ve tutuklanmıştır. Yüzlerce genç, yaşlı, kadın hiçbir gerekçe gösterilmeden günlerce, aylarca cezaevlerinde tutulmuştur. İfade özgürlüğünü kullanıp sosyal medya hesaplarından tepkilerini dile getirenler şafak operasyonlarıyla önce gözaltına alınmış, ardından tutuklanmıştır. Tek adama yapılan en ufak eleştiride sabah kapıyı polis çalmış, talimatlı savcı mahkemeye yönlendirmiş, göze girmek isteyen hakim tutuklama kararı vermiştir. Böylelikle cezaevlerinde yer kalmamış, ranza aralarına yer yatağı atılmıştır. Bunun nedeni tek adamın eleştirisi sevmemesi, halkın ise susmak, sinmek, haksız ve hukuksuzluğu kabul etmek istememesidir. Vatandaşın demokratik tepkilerinin sonucu bir hukuk devletinde cezaevi olmamalıdır.

İktidar her zaman bildiği gibi hareket etmiş, yapılan yasa teknikleriyle Meclis’in itibarını görmezden gelmiştir. Yasama yürütmeye bağlanmış, Anayasa 88/1 açıkça ihlal edilmiştir. Muhalefet olarak torba kanunlara karşı olduğumuz, her zaman olduğu gibi komisyon görüşmelerinde de dile getirildi. 23 yıllık AKP iktidarı yasa yapma tekniğini değiştirmiş, “torba kanun” geleneği çıkarmıştır. Özel dönem ve gündemlerde başvurulabilecek bir durum olan torba kanun yöntemi, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin itibarını, saygınlığını ve güvenini zedelemektedir. Durumun böyle olmasına rağmen AKP döneminde torba kanun uygulaması normal bir yöntem haline getirildi. Hukuk devleti ilkesinin en temellerinden birisi "hukuki güvenlik" ve diğeri "hukuki belirlilik ilkeleridir"

Torba kanun uygulamaları nitelikli yasama ve hukuk devletine aykırıdır. Bundan dolayı torba kanun uygulamaları hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Torba kanun yöntemine “kişiye özel kanun yapma” uygulaması denilebilir. Bu yöntem tam olarak 23 yıldır ülkenin adalet sistemini

tahrip eden AKP iktidarının istediği şekilde olup, devleti kanunlara göre değil bir kişiye göre yönetme anlayışının bir parçasıdır.

Geçtiğimiz dönem olan 27. Dönem’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin verilerine göre, toplamda 310 teklif verilmiş ve bu 310 kanun teklifinden 170’i uluslararası antlaşmalar, bir tanesi 2018’de içtüzükte yapılan değişiklik, 10 teklif de bütçe kanunudur. Bu tekliflerden geriye 129 kanun kalmaktadır. Bu 129 kanunun 86’sı torba kanun teklifidir. Buna göre kanunlaşan teklif maddelerinin yaklaşık %70’i torba kanundan oluşmaktadır.

Bugün de halk arasında infaz düzenlemesi, af olarak kabul edilen teklifle kamuoyunu büyük bir beklentiye sokan iktidar yetkilileri binlerce mahkumu ve mahkum ailelerini umutlandırmış, gelen teklif beklentileri karşılamamıştır. Adalet Bakanı başta olmak üzere iktidar milletvekilleri “31 Temmuz Covid Yasası” olarak bilinen mağdurların mağduriyetini gidereceğini, aylardır her yerde dile getirmiş, çok kısa süre içerisinde Meclis’e sunacağız demiş, önümüze gelen teklifte ise bu konuya ilişkin hiçbir şey olmadığı ortaya çıkmıştır. Teklifte 31 Temmuz 2023’ten önce işlenen ve bu tarihe kadar kesinleşmemiş suçlarla ilgili bir düzenleme yoktur. Bu getirilen teklifle birlikte binlerce mahkum ve aileleri iktidarın kendi çıkarlarının kurbanı olmuştur. Bu durum toplumsal barışı bozmuş, ceza adaletinde güvensizliğe neden olmuştur.

Yine toplumsal mutabakat dışında iktidar tarafından getirilen, beklentileri karşılamayan sözde infaz teklifi meclisteki tüm muhalefet partileriyle paylaşılmamış, bilgi verilmemiş, bilgi-fikir alınmamıştır. Teklifte imzası bulunan birçok milletvekilinin bile teklifi sonradan gördüğü aşıkardır. Bunun normal bir durum olmadığı, bu teklifin Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde hazırlanmadığı, Saray’da hazırlanıp, düzenlenip komisyona geldiği açıkça ortadadır. Durum böyle olunca, toplumsal mutabakat, mahkum, mahkum ailelerinin mağduriyeti değil; Meclis’in iradesinin teslim edildiği, yasamanın yürütmenin bağlandığı tek kişinin keyfine göre teklif getirilmektedir.

Tek adam rejimi yukarıda da bahsedildiği üzere, rakibini siyasi tutsak ederek siyasi bekasını sürdürmek istemektedir.

İktidar, “infaz yasası” diyerek getirdiği bu teklife; baskıyı, ülke demokrasisini geriye değil tamamıyla yok etmeyi, kendilerine göre cezaları artırmayı ve yine kendilerine göre rahatsız oldukları kimse ve kimseleri cezalandırmayı amaçlayan hükümler koymuştur.

Türkiye’nin gözü kulağı bu kanundayken AKP iktidarı teklifi son gün getirmiş, teklifi tartışmaya açmak istememiş, oldu bittiye getirmek istemiştir. AKP iktidarında denge ve

denetleme şeffaflık ve verilere ulaşım mümkün olmamakta özellikle birçok veriye ulaşım sıkıntı çekilmektedir. Bunlar birisi de cezaevi verileridir.

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği'nin verilerine göre;

- Türkiye’de, toplam **299 bin 924** kapasiteli **396** hapishane bulunuyor.
- Bu hapishanelerde **409 bin 617** mahpus tutuluyor. Bu verilere göre, cezaevlerinde **109 bin 693** fazla kişi kalıyor.
- Cezaevinde bulunan **97 bin 823** mahpus açık, **311 bin 794** mahpus kapalı hapishanelerde kalıyor.
- Bu mahpusların **352.502**’si hükümlü, **57.115**’i tutukludur.
- Bu mahpusların **200**’ü LGBTİ+, **14.276**’sı yabancı mahpustur.
- Hapishanelerde dil ve konuşma engelli olan **19**, görme engelli **42**, işitme engeli olan **28**, işitme ve konuşma engeli olan **18** ve ortopedik engeli olan **162** kişi olmak üzere **269** engelli mahpus vardır.
- Hapishanelerdeki mahpusların **6.419**’u 65 yaşın üstündedir.
- Hapishanelerde **178**’i kız çocuğu olmak üzere 12-18 yaş arası **4.250** çocuk tutulmaktadır.
- **18.167** kadın mahpusun yanında annesi ile kalan 0-6 yaş grubu çocuk sayısı ise **759**’dur.

Hapishanede hayatını kaybeden mahpus sayıları;

- 2018 yılında **107**,
- 2019 yılında **95**,
- 2020 yılında **128**,
- 2021 yılında **101**
- 2022 yılında ise **108**’dir.

Ülkede yaklaşık 410 bin hükümlü ve tutuklunun olduğu ortadadır. Türkiye, nüfusuna göre dünyada 6. ülke konumundadır. Tablo böyleyken, iktidar bu kadar önemli, hassas bir teklifi hiçbir araştırma yapmadan, toplumsal mutabakat ve fikir almadan siyasi saiklerle komisyona getirmiştir. Bayram öncesi müjde gelecek diye insanlara umut dağıtmak, ama getirilen sözde af yasasıyla dağıtılan umutları karşılıksız çıkarmak tam da mevcut iktidara yakışan bir durumdur.

Kanun yapım tekniği aşamasında, bir kanunun toplumun her kesimine etki etmesi, eşitlik ve adalet amaçlanan düzenlemeleri tam ve nitelikli şekilde sağlaması için Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yeterince tartışılması ve uzlaşısıyla görüşülmesinin esas alınması gerekmektedir.

Ne yazık ki kamuoyunda beklenti yaratan 10. Yargı Paketi'nin görüşmeleri de AKP iktidarı tarafından bir oldu bittiye getirilmiş, umutlanan, beklenti içine giren insanları mağdur etmiştir.

ANAYASAYA AYKIRI MADDELER ÜZERİNDE DEĞERLENDİRME

10. Yargı Paketi komisyona getirilmiş ama eşitlik, adalet, hukuk devleti ve uygulamalar açısından bu paketler anayasal hak ve özgürlüklerin kullanılmasında bir katkı sağlamamıştır. Türkiye anayasasız, muhalifleri susturma, eleştireni cezaevine gönderme uygulamalarıyla yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının bir tarafa itildiği, yargının siyasi anlamda bir sopa olarak kullanıldığı hukuk devletinden uzaklaşmış bir ülke haline gelmiştir.

Komisyonun geçen 10. Yargı Paketi Anayasa aykırılıklarıyla doludur. Teklifte bulunan çeşitli hükümlerin Anayasa'ya aykırılık taşıdığına ilişkin itirazlarımızı, bu maddelerin teklif metninden çıkarılmasını ya da Anayasa'ya uygun şekilde düzeltilmesiyle ilgili önergelerimizi görüşmeler sırasında Komisyon Başkanlığı'na sunduk ancak AKP'li ve MHP'li Milletvekillerinin oylarıyla bu önergelerimiz reddedildi.

Teklifin 88/1 aykırı olarak yasama organı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yani milletvekilleri tarafından hazırlanmamış olduğu açıktır. Bu teklifin doğrudan yasamanın ve yürütmenin bağlandığı Saray'da oluşturulan hukuk kurullarından geldiği ortadadır. Anayasa'ya aykırılıklarla dolu gelen teklifte her ne kadar imzaları AKP milletvekilleri atmış gibi görünse de bu yapılan sözde af çalışması tepeden yani Saray'dan inerek buraya gelmektedir. Bu durum ise Anayasa 7 “Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez” maddesine ve Anayasa 88 “Kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir” maddesine açık bir biçimde aykırıdır. AYM'nin iptal ettiği hükümler, birkaç kelime değişikliği ya da değişiklik bile yapılmadan yeniden getirilmek istenmektedir.

Dikkate alınmayan Anayasa'ya aykırı olduğunu savunduğumuz maddeler ve gerekçeleri şu şekildedir;

Madde 12

1) Teklifin 12. Maddesi ile 5237 Sayılı TCK'nın 170 maddesinde yapılan düzenleme.

Mevcut düzenleme:

- Suçun tanımında silahla ateş etme veya patlayıcı madde kullanma zorunlu unsur. Kullanılan aletin TCK'nın 6. Maddesindeki silah tanımı içinde bulunması gerekiyor.

Yargıtay 8. Ceza Dairesinin uygulamasına göre; özellikle ses ve gaz fişegi atabilen silahlarla (örneğin kuru sıkı, çocukların oynadığı torpil) yapılan eylemler 170. Madde kapsamına girmiyor.

- Yargıtay kuru sıkıyla ateş etme eylemini, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 36. Maddesi kapsamında "kişilerin huzur ve sükûnu bozan gürültü" olarak değerlendiriyor.

Söz konusu Teklifte, Yargıtay tarafından oluşturulan içtihadı ortadan kaldıracak şekilde, ses ve gaz fişegi atabilen silahlarla yapılan eylemi, 5326 sayılı Kanun kapsamından çıkararak 5237 sayılı Kanunun 170. Maddesi kapsamına aldı.

Buna ilave olarak; Teklifte 5237 sayılı Kanunun 170. Maddesine eklenen 2. Fıkra ile:

- 170 inci maddede tanımlanan suçun, kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi halinde verilecek ceza, yarısından bir katına kadar artırılabilir.

Burada birinci soru; "toplu olarak bulunulan yerlerde" tanımı kapsamı nasıl belirlenecek? yani yerin niteliği ve bulunma amacı nasıl belirlenecek? (Örneğin kaç kişi, toplu bulunulan yer kapsamına gösteri yerindeki polis girecek mi?

Bu düzenleme Anayasanın 13. Maddesine aykırıdır ve TCK'nın 3. Maddesindeki "fiilin ağırlığı ile orantılı bir cezaya hükmedilir" ilkesi ile çelişmektedir.

Örneğin; Teklifin kanunlaşması halinde; kişilerin toplu olarak bulundukları bir yerde kuru sıkı bir tabanca ile bir el ateş edilmesi durumunda verilebilecek hapis cezasına alt sınırı bir yıl altı aydan iki yıla, üst sınır ise yedi yıl altı aydan on yıla kadar olacaktır. Özetle, üst sınırdan ceza verilmesi durumunda 2 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası verilecektir. Bu cezaya benzer ağırlıktaki cezalar TCK'da, nitelikli yaralama, yağma ve kişiyi hürriyetinde yoksun kılma vb. suçları için tayin edilebilmektedir.

Madde 14.

Teklifle TCK'nın 223.maddesinde 2 değişiklik öngörülmektedir.

Birincisi, 223. Maddenin ismine "hareketinin engellenmesi" ibaresi eklenmektedir.

- 2. İse maddesinin 1. Ve 3. Fıkralarındaki "cebir veya tehdit" kullanmak ibaresi çıkartılmaktadır.

Bu değişikliler ile:

- Maddede daha net olan kaçırılma ve alıkonulma eylemlerine ilave olarak muğlak olan "hareketinin engellenmesi" ibaresi eklenmiştir. Böylece hakime sınırları belirlenmemiş bir alanda geniş bir takdir yetkisi tanınmaktadır.

Maddenin 1. Ve 3. Fıkralarındaki "cebir veya tehdit" kullanmak unsurunun çıkartılmasıyla hedeflenen suça verilecek cezanın yanında mevcut düzenlemede bu suçu şiddet unsusu sayılan ve nitelikli haller dışında suçun zorunlu unsuru olarak görülen ve ayrıca bir suç yada ceza olarak öngörülmecey cebir veya tehdit içeren eylemlerinde gerçey içtima kapsamında değerlendirilip, ayrıca cezalandırılması söz konusu olacaktır.

Mevcut uygulamada örneğın; kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve yağma suçlarında basit yaralama veya tehdit suçun unsuru sayılmakta ve ayrıca bu suçlardan cezalandırma olmamaktadır. Ancak, Teklifle getirilen düzenleme ile 223. Madde uygulamasında bu suçlardan da ceza tayini mümkün olacaktır.

Bu düzenleme hangi toplumsal ihtiyaçtan çıkmıştır? 223 kapsamında her yıl ne kadar soruşturma ve kovuşturma yapılmaktadır sorularımız komisyon görüşmelerinde yanıtsız kalmıştır.

“Ulaşım Araçlarının Kaçırılması veya Alıkonulması” suçunun düzenlendiğı 223. Maddede değişiklik yapılarak; (Özellikle trafikte çıkan tartışmalara bağlı trafiğın engellenmesi veya durması sebep gösterilerek)

- Suçun adı değiştirilmiş, (Ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi, kaçırılması veya alıkonulması)
- Cebir veya tehdit kullanma suçun unsuru olmaktan çıkarılmış ve bu fiiller bakımından gerçey içtima hükümlerinin uygulanması öngörülmüş olmakla, hukuka aykırı herhangi bir davranışla ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi, kaçırılması veya alıkonulması suçun oluşması için yeterli görüşmüş,

- Bu suçun işlenmesi amacıyla veya sırasında başka bir suç işlendi ise -kasten yaralama, tehdit, mala zarar verme, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma veya başka bir suç- iki suçtan da ayrı ayrı ceza verileceği düzenlenmiştir.

Maddeye göre, Anayasal bir hak olan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyenlere ve demokratik tepkilerini ortaya koymak için araçlarla konvoy yapanlara kadar hukuka aykırı adı altında bir davranış diyerek ceza getirme planlanmaktadır. Suçta cebir ve şiddet unsuru kaldırılmış, cebir şiddet uygulanmışsa, bir başka suç daha işlenmiş gibi tek eyleme iki ayrı suçtan dolayı ceza vermek hukuksuzluğu getirilmiştir. Bu yapılmak istenen ise Anayasa'nın 2, 11, 13, 14, 26, 34, 36 maddelerine açıkça aykırıdır.

Madde 17.

7. Fıkra

Teklifin 16. ve 17. maddesiyle 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un (İnfaz Kanunu) 11. ve 15. maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklif metnine göre, kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanlar ile taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanlar çocuk eğitimevine alınırlar. Öte yandan, kasıtlı suçlarda üç yıldan, taksirli suçlarda beş yıldan fazla ceza alan çocuklar ise infazın ilk evresinde çocuk kapalı ceza infaz kurumuna alınırlar. Eski mevzuat düzeninde çocuklar hakkındaki kesinleşen cezaların infazı açık ceza infaz kurumu türevi olan çocuk eğitimevlerinde gerçekleştirilmekteydi. Yani çocuğun işlediği suç ve ceza miktarı ne olursa olsun yargılama sonunda verilen hüküm kesinleştiğinde ceza, çocuk eğitimevinde infaz edilmekteydi. Suça sürüklenen çocuk, ancak yargılama sırasında tutuklu olduğu esnada çocuk kapalı ceza infaz kurumunda kalmaktaydı. Cezası kesinleşir kesinleşmez çocuk eğitimevine alınması yasal bir zorunluluktur. Yeni düzenlemeye göre cezası kesinleşip hükümlü statüsüne giren çocuklar, ceza miktarına göre cezaevine alınacaklardır.

Söz konusu düzenlemeyle hükümlü statüsündeki çocuklar ıslah ve eğitim öncelikli bir kurum olan çocuk eğitimevi yerine cezaeviyle tanıştırılmaktadır. Çocuk Koruma Kanunu ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere göre suça sürüklenen çocuk için ceza infaz kurumunda infaz ancak son çare olarak zorunlu hallerde istisnai olarak söz konusu olabilir. Tüm çağdaş dünyada eğilim suça sürüklenen çocukların ceza infaz kurumu yerine eğitim öncelikli kurumlarda rehabilite edilmesi şeklindeyken değişiklik teklifi genel eğilimden bir sapma olarak tanımlanabilir. Değişiklik öncesi mevzuat, çocuğun yüksek yararı ilkelerinden hareket eden çok daha ileri bir içeriğe sahipken değişiklik sonrası mevzuat bir geriye gidişi ifade etmektedir.

Aynı zamanda mevcut teklif, Anayasa'nın 10. maddesinde düzenleme bulan “çocuklara yönelik koruyucu pozitif ayrımcılık” gereklerine, 41. maddesinde düzenlenen çocuk haklarına dair madde içeriğine aykırıdır.

(7) Çocuk hükümlülerin, suç ve ceza türlerine göre, çocuk eğitimevlerine ayrılıp ayrılmamalarına, çocuk eğitimevlerinde geçirecekleri sürelerle, çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine, doğrudan çocuk eğitimevlerine alınmalarına, doğrudan çocuk eğitimevlerine alınanların çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir.” denilmektedir.

Madde ile çocuk hükümlülerin ve çocuk tutukluların çocuk eğitimevlerine alınabilmesine yönelik şartlar yeniden belirlenmektedir.

Yönetmelikle düzenlenecek konular: Çocuk hükümlülerin, suç ve ceza türlerine göre, çocuk eğitimevlerine ayrılıp ayrılmamalarına, çocuk eğitimevlerinde geçirecekleri sürelerle, çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine, doğrudan çocuk eğitimevlerine alınmalarına, doğrudan çocuk eğitimevlerine alınanların çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslardır. Kanunla düzenlenmesi gereken husus yönetmelikle düzenlenemez. Anayasa'ya aykırıdır.

Bu düzenleme kanunilik ilkesi, hukuki belirlilik temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, kişi hürriyeti ve güvenliği ve eğitim hakkı gereği Anayasa 2, 5, 7, 10, 11, 13, 17, 41 maddelerine aykırıdır.

Madde 23

4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ö) ve (r) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “ö) İçeriğin çıkarılması: İçeriğin internet ortamından çıkarılmasını, r) Uyarı yöntemi: İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle Kurum veya haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından yapılan bildirim,”

İçeriğin yayından çıkarılması ve uyarı yöntemi tanımları değişiyor.

İçeriğin yayından çıkarılması: İçerik veya yer sağlayıcılar tarafından içeriğin sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılmasını, ifade ederken; içeriğin internet ortamından çıkarılmasını ifade edecek.

-Uyarı yöntemi: İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından içeriğin yayından çıkarılması amacıyla öncelikle içerik sağlayıcısına, makul sürede sonuç alınamaması hâlinde yer sağlayıcısına iletişim adresleri üzerinden gerçekleştirilecek bildirim yöntemini, ifade ederken; internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle Kurum veya haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından yapılan bildirimi ifade edecek.

Teklifte bulunan bu madde Anayasa'nın 2, 5, 6, 7, 10, 13, 17, 22, 26, 28, 35, 36, 38, 40, 90, 123, 125 ve 153. maddelerine aykırıdır.

Madde 24

5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasına “ilişkin olarak” ibaresinden sonra gelmek üzere “içeriğin çıkarılması ve/veya” ibaresi eklenmiş ve fıkranın ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dokuzuncu fıkrasında yer alan “yayından” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve onbirinci fıkrasına “Başkan tarafından” ibaresinden sonra gelmek üzere “erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara” ibaresi eklenmiştir. “Bu karar, erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenir.”

Anayasa Mahkemesinin iptal kararına aykırı olarak “içeriğin çıkarılması” kavramı yeniden tanımlanarak, içeriklerin internet ortamından çıkarılması şeklinde düzenlenmiştir.

BTK Başkanı resen, içeriği kumar, fuhuş vb. suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak erişimin engellenmesi kararının yanı sıra içeriğin çıkarılması kararı verebilecek. Bu kararın, erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenecek.

-Konusu kumar, fuhuş vb. suçları oluşturan içeriğin çıkarılması halinde; erişimin engellenmesi kararı, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından kaldırılacak.

- İdari tedbir olarak verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi halinde, BTK Başkan tarafından erişim, içerik, yer sağlayıcılara idari para cezası verilecek.

Teklifte bulunan bu madde Anayasa'nın 2, 5, 6, 7, 10, 13, 17, 22, 26, 28, 35, 36, 38, 40, 90, 123, 125 ve 153. maddelerine aykırıdır.

Madde 25

23, 24 ve 25. Maddeleri

“Anayasa Mahkemesinin **birçok kararında** belirtildiği üzere, hukuk devletinde yer alan ceza hukuku kuralları önleme ve iyileştirme amaçlarına uygun olarak ölçülü, adil ve orantılı olmalıdır” ifadesine yer verilmektedir. Belirtilen Anayasa Mahkemesi kararları esasen AKP iktidarının kanun tekniği ve esasını getirdiği “niteliksiz kanunlaştırma”nın sonucudur. 2002 yılından bu yana iktidarda bulunan AKP yürürlükte bulunan hemen hemen bütün kanunlarda değişiklik yapmıştır. Bu kanunların kabul edilmesi sürecinde “müzakereci demokrasi” araçlarına başvurmamış, muhalefetin öneri ve eleştirilerini dikkate almamıştır. Bunun sonucunda açılan iptal davaları sonucu Anayasa’ya aykırı olan pek çok kanun hükmü Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş ve Kanun teklifi gerekçesinde belirtildiği gibi **birçok karara** konu olmuştur. Bu da istikrarlı veya yerleşik hale gelmiş bir “kanun tekniği”nin bulunmadığı, “kamu yararı” yerine “siyasi sonuç elde etme ve iktidarın otoritesini tesis etme odaklı” bir yaklaşımla hareket edildiğinin açık göstergesidir.

Verilen bu Kanun teklifinin Genel Gerekçesi de bunun itirafı olup, çoğunlukçu anlayışa dayalı kanun yapma sürecinin doğal sonucudur. Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararları gerekçe gösterilerek, teklifteki birçok konu şekillendirilmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 5651 sayılı Kanun’un “kişilik haklarının ihlali”ne ilişkin 9. maddesi, hemen hemen aynı hükümlerle yeniden düzenlenmiş, öngörülen cezalar ise arttırılmıştır. Bu açıdan da Anayasa Mahkemesi iptal kararı gerekçeleri istikametinde hareket edilmediği ve kelime oyunları yapılarak durumun geçiştirilmeye çalışıldığı görülmektedir.

İlk olarak;

Anayasa Mahkemesi kararında, “ifade özgürlüğü”ne getirilen müdahalenin **hukuki güvenlik ve belirlilik** ölçütleri bağlamında tereddütlere yol açtığı ve **kapsamı ile sınırlarının belirli olmadığını** belirterek iptal kararı verilmiştir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçeleri değerlendirildiğinde, Kanun teklifinin 23 ve 24 Maddelerinde getirilen “yeni” olduğu iddia edilen hükümlerin Anayasa Mahkemesi gerekçesine uygun olmadığı, kelime değişikliği yoluyla adeta aynı hükmün getirildiği ve “hukuki belirsizlikler”in bulunduğu görülmektedir.

Teklifin 23. (m. 2/(1) ö)) maddesinde, “**İçeriğin çıkarılması ve/ veya kaldırılması**” yerine “**internetten kaldırılması**” ifadesi getirilmektedir. Bu ikisi arasında bir fark bulunmadığı açıktır. Dolayısıyla aynı işlemin esası farklı olmayan **kelime değişikliği** yoluyla tekrar

getirilmiştir. Yine Teklifin 24. (m. 8 (4)) maddesinde ise “**içeriğın çıkarılması ve/veya**” şeklinde aynı ifadeye yer verilerek düzenleme yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi tarafından, BTK Başkanına verilen “içeriğın yayından çıkarılması” yetkisi, “masumiyet karinesi”ne aykırı bulunarak iptal edilmesine rağmen Teklifte bu yetkinin geri getirilmiş olduğu görülmektedir. Bu husus Anayasa’nın 38. maddesine ve AİHS’nin 6/2 maddesine aykırıdır.

Bu sebeplerle, getirilen düzenleme **Anayasa’nın 11. Maddesinde** yer verilen “*Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*” hükmü ile **Anayasa’nın 153. Maddesinde** yer verilen “*Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.*” hükmü ile düzenlenen Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesine aykırıdır.

İkinci olarak;

Teklifin 25. Maddesiyle (m. 9/(2), ve m. (4)), “*Sulh ceza hâkimliğince, **ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği hâllerde** yirmi dört saat içinde içeriğın çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilir.*” Hükmünde, “**ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği hâllerde**” yetkisi “hukuki belirlilik, öngörülebilirlik ve hukuki güvenlik” ilkesinden yoksun olması ve bu sebeple de Anayasa’nın 2. maddesinde yer alan “hukuk devleti” ilkesine ve Anayasa’nın 38. Maddesinde yer alan “suç ve cezalarda kanunilik” ilkesine aykırı olduğu açıktır.

Bu düzenlemenin taşıdığı hukuki belirsizlikler ifade özgürlüğü açısından keyfî bir sınırlamaya dayanak oluşturduğu açık olup Anayasa’nın 13. maddesine aykırıdır.

Kanun Teklifinde Gerekçe Gösterilen Anayasa Mahkemesi’nin 11/10/2023 tarihli ve E: 2020/76; K: 2023/172 sayılı Kararı’ndan İlgili Bölümler

Ç. Kanun’un 4. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun’un 8. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan “...erişimin engellenmesi...” İbaresinin “...içeriğın çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi...” Şeklinde Değiştirilmesinde Bulunan “...içeriğın çıkarılması ve/veya...” İbaresini ile (11) Numaralı Fıkrasının Birinci

Cümlesinde Yer Alan “...erişim sağlayıcısına, ...” İbaresinin “...ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına, ...” şeklinde değiştirilmesinin incelenmesi

76. Anayasa’nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında “Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.” şeklinde de açıkça ifade edilen ve Anayasa’nın 36. Maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının da bir unsuru olan masumiyet karanesi, hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin adil bir yargılama sonunda suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gereğini oluşturmaktadır.

77. Masumiyet karanesi uyarınca, bir kişinin suçlu olarak nitelendirilebilmesi ve hakkında ceza hukukunun alanına giren yaptırımların uygulanabilmesi, kesin hükümle mahkûm olmasına bağlıdır. Anayasa’nın anılan maddesinde yer alan bu güvencenin mahkeme kararına işaret ettiği açıktır. Dolayısıyla bağımsız bir mahkeme tarafından verilen bir hüküm bulunmaksızın kişilerin suçlu kabul edilmesi masumiyet karanesi güvencesiyle de çelişebilir. Nitekim kişinin suçluluğuna bağımsız mahkemece karar verilmesini öngören anayasal güvence feragat edilebilir nitelikte değildir (AYM, E.2013/133, K.2013/169, 26/12/2013; E.2022/72, K.2023/3, 5/1/2023, § 27).

Bir yaptırımın veya hukuki bir tasarrufun/işlemin hangi şartlarla suç isnadı niteliğinde sayılıp suç ve cezalara ilişkin güvenceler kapsamında değerlendirilebileceği Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında açıkça ifade edilmiştir. (D.M.Ç, B. No: 2014/16941, 24/1/2018; B.Y.Ç., B. No: 2013/4554, 15/12/2015; Selçuk Özbölük, B. No:2015/7206, 14/11/2018; bu yöndeki AİHM kararları için bkz. Engel ve diğerleri/Hollanda [GK], B. No: 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, 8/6/1976; Benham/Birleşik Krallık [BD], B. No: 19380/92, 10/6/1996).

84. İçeriğin çıkarılması kararı verilmesi şeklindeki idari tedbirin bir suç şüphesine bağlı olarak uygulandığı açıktır. Anayasa’nın 38. maddesi suç şüphesi altında bulunan kişiyle ilgili olarak çeşitli tedbirler alınmasını mutlak olarak yasaklamamaktadır. Suç şüphesi altında bulunan kişiye ilişkin olarak çeşitli adli ve idari tedbirlerin alınmasına anayasal bir engel bulunmamaktadır. Ancak öngörülen tedbirin ceza yargılaması süreciyle bağlantılı olarak yürütülen geçici bir tedbir niteliğinde olması gerekmektedir. Ceza yargılaması sürecinden

tamamen kopuk olarak uygulanan ve nihai nitelik taşıyan tedbirler, kişinin ceza mahkemesi kararından önce suçlu muamelesi görmesi sonucunu doğurduğundan masumiyet karinesini zedelemektedir.

85. Dava konusu kurallarda öngörülen tedbirin ceza yargılaması sürecinden kopuk ve Başkan tarafından yapılacak bir suç tespitine bağlı olarak uygulanan nihai bir tedbir niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Başkan tarafından uygulanan idari tedbir, tedbirin uygulamasının gerekçesini oluşturan suçla ilgili olarak başlatılan ceza soruşturması sürecinde gözden geçirilememekte, yargılama mahkûmiyet dışında bir hükümle neticelense bile içeriğin çıkarılması kararı ayakta kalmaya devam etmektedir. Bu durumda, masumiyet karinesinin birinci boyutunu oluşturan ve bir kimsenin suçlu olduğu kesinleşmiş bir mahkeme kararıyla tespit edilene kadar ona suçlu gibi muamele edilemeyeceğine ilişkin güvence anlamsız hâle gelmektedir.

86. Sonuç olarak ceza kanunlarında suç olarak düzenlenen eylemlerin işlendiğinin henüz kesinleşmiş bir mahkeme kararıyla tespit edilmeden idari bir makâmın yapacağı suç tespitine bağlı olarak nihai bir tedbir mahiyetinde olan içeriğin çıkarılması kararı verilmesinin ve bu kararın icra edilmemesi durumunda idari para cezası uygulanmasının masumiyet karinesini ihlal ettiği değerlendirilmiştir.

D. Kanun'un 5. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinin, Değiştirilen (8) Numaralı Fıkrasının (9) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinin, (9) Numaralı Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen (10) Numaralı Fıkrasının (11) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...sorumlu kişi,..." İbaresinin "...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları,..." Şeklinde Değiştirilmesi ile Anılan Maddenin (1) ve (3) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

91. (5) numaralı fıkrada ise sulh ceza hâkimi tarafından madde kapsamında verilecek içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının doğrudan Birliğe gönderileceği belirtilmiştir. Söz konusu fıkralarda yer alan "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." ibaresi dava konusu kurallardan birini oluşturmaktadır.

96. Dava dilekçesinde ve başvuru kararında özetle; dava konusu kurallar kapsamında uygulanabilecek içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararının hukuki niteliğinin belirsiz olduğu, bu kararların koruma tedbiri olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı, nitekim herhangi bir suç veya ceza soruşturması bulunmamasına rağmen haklarının ihlal edildiğini ileri sürenlerin talebi üzerine idari kolluk yetkisi bulunmayan sulh ceza hâkimliklerince bu yönde karar verilebileceği, bu yöntemin hukuk sistematığına aykırı olduğu, kurallarda bu yöntemin hangi esaslar kapsamında uygulanacağı hususunda belirliliğin bulunmadığı, ... keyfi müdahalelere karşı yeterli güvence içermediği, kurallarla ifade ve basın özgürlüklerinin ölçsüz biçimde sınırlandığı, kuralların birçok yönden belirsizlikler içerdiği, nitekim uygulanmaları sonucu bir tür sansür mekanizmasının ortaya çıktığı, ...

98. Anayasa'nın 13. maddesi gereğince böyle bir sınırlamanın kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebeplerine, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olması gerekmektedir.

99. ... Anayasa'nın 13. maddesi bağlamında kanunilik ilkesi yönünden değerlendirilmiştir.

104. Sonuç olarak 9. maddenin uygulanması bağlamında sulh ceza hâkimliklerinin çelişmeli bir yargılama yapmadan, gecikilmeksizin ve hızlıca bertaraf edilme ihtiyacını ortaya koyamadan sonuca vardıklarının anlaşıldığı ve çatışan haklar arasında adil bir denge gözetiminin sağlanmasına ilişkin bir yaklaşımın tespit edilemediği vurgulanmıştır. Ayrıca gerekçeli kararların somut olayların şartlarından bağımsız ve genel ifadeler içerdiği, olaylara konu yayınların kişilik haklarını ilk bakışta görülebilecek ve apaçık bir şekilde ihlal etmiş olduğu tespitinin nasıl yapıldığının anlaşılamadığı açıklanmış, benzer durumun sulh ceza hâkimliği kararlarına itiraz edilmesi üzerine verilen kararlarda da yer aldığı ifade edilmiştir.

105. Bu çerçevede 9. maddenin kapsamı ve sınırlarının belirli olmamasının yargı makamlarına geniş bir takdir alanı yarattığı ve Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulara ilişkin somut olaylara bakıldığında 9. madde kapsamında verilen kararlara karşı itirazlardan sonuç almanın imkânsız olmasa da zor olduğunun görüldüğü değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı ve gerekçeleri göz önüne alınmadan kelime değişiklikleriyle mahkeme kararı etrafında dolanılarak 23, 24 ve 25. maddeler aynı çerçevede bazı eklemeler yapılarak Meclis’e getirilmiştir. BTK Başkanının yetkileri, bant daraltılması yetki ve sınırları, sulh ceza hakiminin itirazlara karşılık vereceği kararda süre belirtilmemesi Anayasa’ya aykırıdır. Tüm bu teklifin Anayasa’nın 2, 5, 6, 7, 10, 11, 13, 17, 22, 26, 28, 35, 36, 38, 40, 90, 123, 125 ve 153. maddelerine açıkça aykırı olup çekilmesi gerekmektedir.

TEKLİFİN MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Madde 1

İcra Usulünde kanun yoluna başvuruda parasal sınırın dava tarihine göre belirlenmesi düzenlenmiştir. Kanun yoluna başvuruda parasal limitin hangi tarihe göre belirleneceği pek çok kez Anayasa Mahkemesi’ne taşınmıştır. Anayasa Mahkemesi, yerleşik olarak davanın açıldığı tarihteki sınırların kabul edileceği yönünde hüküm kurmuştur. (Bkz.İcra usulü: 2023/182 E. s. Kararı.) AYM kararına uygun biçimde istinaf ve temyiz yargısına başvurulurken davanın açıldığı veya şikayet başvurusunun yapıldığı tarihteki parasal sınır esas alınacak.

Madde 2

Teklifin ikinci maddesinde, 1512 sayılı Noterlik Kanunu’nun 125 maddesi değiştirilmektedir. Noterlere sıfat ve görevlerin gereklerine uymayan hal ve hareketlerin tespiti halinde disiplin cezaları verilmesi düzenlenmektedir.

Maddede yapılan değişiklik gerekçesi olarak Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E: 2024/185, K: 2024/178 sayılı kararı gösterilmektedir. Söz konusu iptal kararı 17/9/2025 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Madde yazımında “tespit edilmesi üzerine” ibaresi sorunludur. Bu hususta, noterlik sıfat ve görevlerinin gereklerine uyulmadığının tespiti iki kurum tarafından yapılmaktadır. Birinci kurum olan Adalet Bakanlığı tarafından Adalet müfettişleri ile Cumhuriyet Savcıları tarafından yapılan soruşturma ve kovuşturmalar ile teftişler neticesinde suç teşkil etmeyen disiplin kovuşturmasını gerektiren eylemlerle ilgili kısımlar, Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kuruluna intikal ettirilir. Buradan da anlaşılabacağı üzere idari kurum bir suç teşkil etmese dahi bazı eylemlerle ilgili olarak Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kuruluna doğrudan başvuru hakkına sahiptir. Dolayısıyla örgütlenme hakkına müdahale etmektedir. Bu nedenle esas itibariyle Kanun’un 125. maddesinde geçen tespite yönelik düzenlemenin yeniden ele alınması ve idari makamların tahkikat, soruşturma ve kovuşturma süreçleri hususundaki yetkilerini belirleyen

124. maddesi ile Türkiye Noterler Birliğinin iç denetim ve disiplin sisteminin birbirinden ayrılması gerekir.

Madde 3

Madde ile Noterlik Kanunun Noterlere Uygulanacak Disiplin Cezaları başlıklı bölümünün Disiplin cezaları maddesi olan 126. Maddesi değiştirilmektedir. Maddeyle, noterler için disiplinsizlik olarak nitelenen eylemlere veya suçlara uygulanacak cezalar; uyarma, kınama, para cezası, geçici olarak işten çıkarma ve meslekten çıkarma olarak belirlenmektedir. Bu cezaları gerektiren fiiller ayrı ayrı gösterilmektedir.

Maddede yapılan değişiklik gerekçesi olarak Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E: 2024/185, K: 2024/178 sayılı kararı gösterilmektedir. Söz konusu iptal kararı 17/9/2025 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Madde 4

Maddeyle, 1512 sayılı Kanunun 126 ncı maddesi değiştirilmektedir Noterler için bir üst veya alt derece disiplin cezası uygulanabilecek hâller ile disiplin soruşturmasında uygulanacak zamanaşımı süreleri belirlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenleme uyarınca, hakkında herhangi bir disiplin cezası verilen noterin bu cezanın kesinleşme tarihinden itibaren beş yıl içinde disiplin cezası verilmesini gerektiren yeni bir fiil işlemesi hâlinde, bu fiil için Kanunda öngörülen disiplin cezasının bir derece ağır olanı uygulanacaktır.

Düzenleme, tekrerrür halinde cezaların ağırlaştırılmasına yönelik bir düzenleme olarak görülse dahi, aynı suç işleme ile farklı bir suç işleme hali birbirine derç edilmiş ve farklı eylemler olsa bile daha ağır bir ceza öngörülmüştür. Bu da durumu tekerrür hali olmaktan çıkarmakta ve hukuki güvenlik ilkesini ihlal edici niteliğe bürünmesine neden olacak bir hal almaktadır.

Örneğin, haklı bir engeli olmaksızın I günden 3 güne kadar göreve gelmemek suçunu işleyen bir noter uyarma cezasını aldıktan sonra beş yıl içinde Geçici olarak işten uzaklaştırma cezasına çarptırılması ve “mesleğin vakar ve onuruna aykırı veya görevin gerektirdiği güveni sarsıcı davranış ve hareketlerde bulunmak” gibi belirsiz bir suç işleme halinde 127. maddeye göre, meslekten men cezası ile cezalandırılacaktır. Bu da ölçülülük ilkesini zedeleyici bir düzenleme niteliğindedir. Bu nedenle birinci fıkrada bir değişiklik yapılması ve “disiplin cezası verilmesini

gerektiren yeni bir fiil işlemesi” ibaresi yerine “aynı fiili yeniden işlemesi halinde” şeklinde değişiklik yapılması yerinde olacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre ilk defa disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiil işleyen ve geçmiş hizmetleri sırasında çalışmaları olumlu olan notere, meslekten çıkarma cezasını gerektiren durumlar hariç olmak üzere, verilecek disiplin cezasından bir derece hafif olanı uygulanabilecektir.

Maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarıyla, hukuki belirlilik ilkesinin hayata geçirilmesini sağlamak ve noterlerin süresiz bir şekilde disiplin cezası tehdidi altında kalmalarını önlemek amacıyla zamanaşımı süreleri düzenlenmektedir.

Madde 5

Teklifin 5. maddesiyle Noterlik Kanunun 157. Maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır. Buna göre, teklifin 3. maddesi ile bağlantılı olarak mükerrerliği önleme açısından bazı eylemler için öngörülen idari para cezalarının kaldırılması düzenlenmiştir.

Madde 6

Madde ile Noterlik Kanunu’nun Onuncu kısım hükümlerine aykırı eylemler başlıklı 159. Maddesinin birinci fıkrasında teklifin 3. Maddesi ile değiştirilen 126. Maddesindeki değişikliğe uyum düzenlemesi yapılmakta ve ortak işlemlere ait gelir tutarının ortak hesaba yatırılacak kısmını süresi içinde yatırmayan noterlere uyarma cezasının verilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 7

Teklifin 7. maddesiyle, idari yargıda kanun yoluna başvuruda parasal sınır, dava tarihine göre belirlenmesi düzenlenmiştir.

Madde 8

Maddeyle, teşebbüs aşamasında kalan suça verilecek cezaların arttırılması düzenlenmiştir.

Madde 9

Maddeyle, kasten yaralama suçunun basit ve hafif haline verilecek ceza sınırı arttırılmaktadır. Kadına karşı kasten hafif yaralama cezasının sınırı arttırılmaktadır.

Madde 10

Maddeyle, neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçunun nitelikli hallerinin cezasının arttırılması düzenlenmiştir.

Madde 11

Maddeyle, malvarlığına yönelik tehdit suçuna 2 ay alt sınır getirilmesi düzenlenmiştir. Nitelikli tehdit suçunun üst sınırı ise 5 yıldan 7 yıla çıkarılmaktadır.

Madde 12

Maddeyle genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun kapsamı genişletilip cezasının artırılması düzenlenmiştir. Buna göre, suçun silahla veya patlayıcı maddeyle işlenmesi halinin kapsamına ses ve gaz fişegi de dahil edilmektedir. Suçun cezası ise 6 ay-3 yıldan 1 yıl- 5 yıla çıkartılmaktadır. ‘Genel Güvenliğin Kasten Tehlikeye Sokulması’ suçunun düzenlendiği 170. Maddede değişiklik yapılarak; daha öncesinde yalnızca Kabahatler Kanunu uyarınca idari yaptırım uygulanabilen ve ‘‘kurusıkı’’ olarak bilinen silahların da toplumda korku ve kaygı yayıyor olmaları sebebiyle TCK 170. Madde uyarınca cezalandırılabilmeleri amaçlanmıştır. Bu doğrultuda insanların toplu olarak bulunduğu düğün, asker uğurlaması, spor müsabakası gibi ortamlarda bu suç ‘‘kurusıkı’’ ile işlense bile cezada yarısından bir katına kadar artırımı öngörülmüştür.

Madde 13

Maddeyle, trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun cezasının artırılması düzenlenmiştir. Kara, deniz, hava veya demiryolu ulaşım araçlarının kişilerin hayat, sağlık veya malvarlığı açısından tehlikeli olabilecek şekilde sevk ve idare edilmesi halinde verilecek cezanın alt sınırı, 3 aydan 4 aya çıkartılmaktadır. Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek halde olmasına rağmen araç kullanan kişiye 6 aydan 2 yıla kadar ceza verilmesi düzenlenmiştir.

Madde 14

Maddeyle, ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması suçu düzenlenmektedir.

‘‘Ulaşım Araçlarının Kaçırılması veya Alıkonulması’’ suçunun düzenlendiği 223. Maddede değişiklik yapılarak; (Özellikle trafikte çıkan tartışmalara bağlı trafiğin engellenmesi veya durması sebep gösterilerek)

- Suçun adı değiştirildi (Ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi, kaçırılması veya alıkonulması)
- Cebir veya tehdit kullanma suçun unsuru olmaktan çıkarılmış ve bu fiiller bakımından gerçek içtima hükümlerinin uygulanması öngörülmüş olmakla, hukuka aykırı herhangi

bir davranışla ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi, kaçırılması veya alıkonulması suçun oluşması için yeterli görüşmüştür.

- Bu suçun işlenmesi amacıyla veya sırasında başka bir suç işlendi ise -kasten yaralama, tehdit, mala zarar verme, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma veya başka bir suç- iki suçtan da ayrı ayrı ceza verileceği düzenlenmiştir.

Madde 15

Maddeyle, genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun insanların toplu olarak bulunduğu yerlerde işlenmesi halinde; seri muhakeme usulü uygulanmaması ve genel hükümlere göre ceza verilmesi düzenlenmiştir.

Madde 16

Maddeyle, çocuk hükümlülerin doğrudan çocuk kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesi düzenlenmiştir. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 11. Maddesinde değişiklik yapılarak, çocuk hükümlülerin cezalarının infazına çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında başlaması akabinde çocuk eğitimevlerine gönderilmesi öngörülmüştür.

Madde 17

Maddeyle, çocuk hükümlülerin ve çocuk tutukluların çocuk eğitim evlerine alınabilmesine yönelik şartlar yeniden belirlenmiştir.

Bir önceki maddeye paralel olarak, çocuk eğitimevlerine ilişkin bazı düzenlemelere yer verilmiştir;

- Çocuk hükümlülerin, çocuk kapalı ceza infaz kurumundan, çocuk eğitimevine ayrılmalarına yapılacak “iyi hal değerlendirmesi” sonrası karar verileceği,
- Çocuk hükümlü hakkında olumsuz kanaat varsa en fazla 6 ay süreyle yeniden değerlendirmeye tabi tutulacağı,
- Bazı cezaların doğrudan çocuk eğitimevinde yerine getirilebileceği,
- Çocuk eğitimevinde bulunan çocukların hangi hallerde kapalı ceza infaz kurumuna gönderileceği,
- Bazı şartları taşıyan çocuk tutukluların da çocuk eğitimevinde barınabilmesine imkan sağlandığı,

Çocuk hükümlülerin cezasının direkt eğitimevinde infaz edilebileceği haller:

- a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanlar.

b) Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanlar.

Çocuk eğitimevindeyken çocuk kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilecek haller:

a) “Firar edenler veya başka bir fiilden dolayı haklarında tutuklama kararı verilenler idare ve gözlem kurulu kararı,

b) Kapalı ceza infaz kurumuna iade veya odaya kapatma disiplin cezası alıp, bu cezası kesinleşmiş olanlar veya asayiş ve düzenin sağlanması amacıyla disiplin cezası kesinleşmemiş olsa bile eylemi kurum düzeni ya da kişi güvenliği bakımından tehlike oluşturanlar idare ve gözlem kurulu kararıdır”

15 yıl ve daha azla yargılanan çocuk tutuklular da idare ve gözlem kurulu kararı ve infaz hakimi onayıyla kapalı ceza infaz kurumundan eğitimevine alınabilir. Ama tehlikeli hâlde bulunan, delil karartma tehlikesi olan, soruşturmanın veya kovuşturmanın amacını ya da tutukevinin güvenliğini tehlikeye düşüren veya suçun tekrarına olanak verecek davranışlarda bulunan çocuk tutuklular hariçtir.

Çocuk eğitimevlerinde barındırılma şartlarını kaybeden çocuk tutuklular, idare ve gözlem kurulu kararıyla kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilecektir.

Çocuk hükümlülerin, suç ve ceza türlerine göre, çocuk eğitimevine ayrılıp ayrılmamalarına, çocuk eğitimevinde geçirecekleri sürelerle, çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine, doğrudan çocuk eğitimevine alınmalarına, doğrudan çocuk eğitimevine alınanların çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasların yönetmelikte gösterileceğine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 18

Maddeyle, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitim evinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin denetimli serbestlikten faydalanarak serbest kalması için; koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az onda birini ceza infaz kurumunda geçirmesi gerekecek. Her hükümlünün en az 5 gün ceza infaz kurumunda kalması düzenlenmektedir.

Madde 19

Maddeyle, ikinci tekerrürden hükümlü olanların koşullu salıvermeden yararlanması düzenlenmiştir.

“Mükerrirlere ve Bazı Suç Faillerine Özgü İnfaz Rejimi ve Denetimli Serbestlik Tedbiri” başlıklı 108. Maddede değişiklik yapılarak; eskiden ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanması durumunda koşullu salıverilmeden faydalanamayacak hükümlülerin, “dış dünyaya uyum sağlamaları ve rehabilite edilerek yeniden suç işlemelerinin önlenmesi amacıyla” koşullu salıverilebilmelerine imkan tanınmış, aynı zamanda maddenin ikinci fıkrasında yer alan “tekerrür nedeniyle koşullu salıverilme süresine eklenecek miktar, tekerrüre esas alınan cezanın en ağırından fazla olamaz” hükmünün de dikkate alınmayacağı düzenlenmiştir. Birinci fıkradaki koşullu salıverilme süreleri dikkate alınacak; ancak sürekli hapis cezaları bakımından koşullu salıverilme oranının dörtte üç olarak uygulanacağı düzenlenmiştir. Ayrıca koşullu salıverilme süresi geldiğinde, hükümlünün tutum ve davranışları değerlendirilerek bu imkandan faydalanması sağlanması, uygun görülmediği takdirde ise cezasının infazına devam edileceği öngörülmüştür.

Madde 20

Maddeyle, özel infaz usullerinde koşullu salıvermeyle birlikte denetimli serbestliğin de uygulanması düzenlenmiştir. Buna göre, hapis cezasının hafta sonu ya da gece ceza kurumunda çektirilmesi için kasten işlenen suçlarda 1 yıl 6 ay hapis cezası 3 yıla; taksirle öldürme hariç olmak üzere taksirle işlenen suçlarda ise 3 yıl hapis cezasının 5 yıla çıkarılması düzenlenmiştir. Hafta sonu hapiste çekilen ceza, hükümlünün özel durumuna göre hafta içi de hapiste geçirilebilecektir. Kadın, çocuk veya 65 yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları toplam 1 yıl yerine 3 yıl, 70 yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları toplam 2 yıl yerine 4 yıl, 75 yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları toplam 4 yıl yerine 5 yıl, 75 yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları 6 yıl hapis cezası konutta geçirilebilecektir. Denetimli serbestlik koşullarına aykırı davrandığı için açık ceza infaz kurumuna gönderilenlere özel infaz rejimi de uygulanmayacaktır.

Madde 21

Maddeyle, ikinci defa mükerrerler sağlanan koşullu salıvermeyle ilgili uyum düzenlemesi yapılmaktadır. İkinci defa mükerrir ceza için ceza infaz kurumunda olanlar hakkında Geçici Md. 10/6’nın uygulanabileceği, yani ikinci defa mükerrir olup 31.07.2023 tarihi itibarıyla bu

cezanın infazı için ceza infaz kurumunda bulunanların açık ceza infaz kurumuna ayrılabilirler ve denetimli serbestlikten yararlanabilecekleri düzenlenmiştir.

Madde 22

Maddeyle, denetimli serbestlikten yararlanmak için en az 5 gün infaz kurumunda kalma şartı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki suçlarda uygulanmayacak.

Madde 23

Maddeyle, içeriğin yayından çıkarılması ve uyarı yöntemi tanımları değişmektedir. İçeriğin yayından çıkarılması: İçerik veya yer sağlayıcılar tarafından içeriğin sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılmasını, ifade ederken; içeriğin internet ortamından çıkarılmasını ifade edecek.

Uyarı yöntemi, İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından içeriğin yayından çıkarılması amacıyla öncelikle içerik sağlayıcısına, makul sürede sonuç alınamaması hâlinde yer sağlayıcısına iletişim adresleri üzerinden gerçekleştirilecek bildirim yöntemini, ifade ederken; internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle Kurum veya haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından yapılan bildirimi ifade edecek. Madde, Anayasa'nın başlangıç bölümü ve 2, 5, 6, 7, 10, 13, 17, 22, 26, 28, 35, 36, 38, 40, 90, 123, 125, 153'üncü maddelerine aykırıdır.

Madde 24

Maddeyle, BTK Başkanı resen, içeriği kumar, fuhuş vb. suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak erişimin engellenmesi kararının yanı sıra içeriğin çıkarılması kararı verebilecek. Bu kararın, erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenecek. Konusu kumar, fuhuş vb. suçları oluşturan içeriğin yayından çıkarılması halinde; erişimin engellenmesi kararı, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından kaldırılacak. İdarî tedbir olarak verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi halinde, BTK Başkan tarafından erişim, içerik, yer sağlayıcılara idari para cezası verilecek. Madde, Anayasa'nın 2, 5, 6, 7, 10, 13, 17, 22, 26, 28, 35, 36, 38, 40, 90, 123, 125, 153'üncü maddelerine aykırıdır.

Madde 25

Maddeyle, Kişilik Hakları'nın ihlal edilmesi nedeniyle erişimin engellenmesi ve içeriğin çıkarılması kararı düzenlenmektedir.

- (1) Yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi amacıyla sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir.
- (2) Sulh ceza hâkimliğince, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği hâllerde yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilir.
- (3) Yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin talep etmesi durumunda sulh ceza hâkimliğince, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği hâllerde başvuranın adının ihlale konu internet adresleriyle ilişkilendirilmemesine karar verilir. Kararda bildirim yapılacak arama motorlarına yer verilir.
- (4) Ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılamadığı hâllerde başvuru reddedilir.
- (5) Sulh ceza hâkimi, bu madde kapsamında yalnızca ihlalin gerçekleştiği yayın ile sınırlı olarak karar verir. İnternet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemez. Ancak, URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine dair kanaat oluşması veya içeriğin çıkarılması kararının gereğinin yerine getirilmemiş olması hâlinde, gerekçesi açıkça belirtilmek kaydıyla internet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilebilir.
- (6) Sulh ceza hâkimi tarafından verilen karar, erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilmek üzere doğrudan Birliğe gönderilir. Bu karar, Birlik tarafından erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir. Bildirim üzerine kararın gereği derhâl ve en geç dört saat içinde yerine getirilir.
- (7) Bu madde kapsamında verilen karara konu kişilik haklarının ihlaline ilişkin yayının başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilerek, kararın bu adresler için de uygulanması talep edilebilir. Talebin Birlik tarafından kabul edilmesi halinde mevcut karar bu adresler için de uygulanır. Talebin Birlik tarafından kabulüne karşı kararı veren hâkimliğe itiraz edilebilir. İnternet sitesindeki yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesi kararlarında bu fıkra hükmü uygulanmaz.
- (8) Erişimin engellenmesine konu içeriğin çıkarılmış olması durumunda hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. İnternet sitesinin tümüne yönelik verilen erişimin

- engellenmesi kararına konu içeriğin çıkarılmış olması durumunda ise ilgilinin talebi üzerine kararı veren sulh ceza hâkimliği tarafından karar kaldırılır.
- (9) Bu madde uyarınca sulh ceza hâkimliklerince verilen kararlara karşı 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Kararına itiraz edilen hâkim veya itirazı incelemeye yetkili merci gerekli görmesi halinde tarafları dinleyebilir.
- (10) Bu madde uyarınca verilen kararların gereğini yerine getirmeyen erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcının sorumluları bin günden beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.
- (11) Bu madde uyarınca verilen içeriğin çıkarılması kararının gereğinin Türkiye'den günlük erişimi on milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı tarafından yerine getirilmemesi durumunda ilgili kişi tarafından yapılan müracaat üzerine Birlik, kararın uygulanmasını sağlamak için sosyal ağ sağlayıcıya yeniden bildirimde bulunur. Bildirime rağmen kararın gereğinin yirmidört saat içinde yerine getirilmemesi durumunda ilgili kişi tarafından sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için kararı veren sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Başvurunun kabulüne ilişkin hâkim kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde içeriğin çıkarılmaması halinde ilgili kişi tarafından sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için kararı veren sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Hâkim ikinci başvuru üzerine vereceği kararında, yüzde elliden düşük olmamak kaydıyla, sunulan hizmetin niteliğini de dikkate alarak daha düşük bir oran belirleyebilir. Hâkim tarafından verilen kararlar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Birliğe gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcılar tarafından yerine getirilir. İçeriğin çıkarılması kararının gereğinin yerine getirilmesi halinde ilgilinin talebi üzerine kararı veren sulh ceza hâkimliği tarafından internet trafiği bant genişliğinin daraltılmasına ilişkin karar kaldırılır. Anayasa'nın 2, 5, 6, 7, 10, 13, 17, 22, 26, 28, 35, 36, 38, 40, 90, 123, 125, 153. maddelerine aykırıdır.

Madde 26

Maddeyle, yabancı unsurlu iş sözleşmelerine uygulanacak hukuk belirlenmektedir. Milletlerarası özel hukuk ilişkilerine uygulanacak hukuk taraflarca seçilebilir. Bu kapsamda iş sözleşmeleri, tarafların sözleşmeyle belirledikleri hukuka tabidir. Ancak bu durum, işçiye avantaj sağlayan ve iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili bir hukukun uygulanmasına engeldir.

AYM de bu nedenle anılan hükmü devletin işçileri koruma yükümlülüğüne aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etmiştir. (2023/158 E.)

Teklifle uygulanacak hukukun sözleşmeyle belirlendiği iş sözleşmelerine de işçiye avantaj sağlayan ve iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili bir hukukun uygulanmasına olanak tanınıyor. Ancak teklifle yabancılık unsuru taşıyan tüm iş sözleşmelerine işin yapıldığı yer hukukunun işin yapıldığı sırada uygulanmak zorunda olan hükümlerin doğrudan uygulanabilmesine yönelik hüküm getirmiştir.

Madde 27

Maddeyle, 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu’nun 28. maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Maddeyle, adli ve idari yargıdan gelen HSK üyelerinin görevleri bitiminde Yargıtay ve Danıştay üyeliklerine atanabilmesi düzenlenmektedir.

2575 sayılı Danıştay Kanunu’nun 9. maddesinde Danıştay üyelerinin ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 29. maddesinde ise Yargıtay üyelerinin on iki yıl için seçileceği hükme bağlanmıştır. 6087 sayılı Kanunun 28. maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklikle, Kurul üyeliğine Yargıtay ve Danıştay’dan seçilen ve yüksek mahkeme üyeliğine geri dönen üyelerin, Danıştay’da ve Yargıtay’da kalan görev sürelerini tamamlamaları öngörülmektedir.

Başka bir ifadeyle Kurul üyeliğinde geçirilen sürelerin, Yüksek Mahkeme üyeliği görev süresinin hesabında dikkate alınmaması sağlanmaktadır.

Madde gerekçesinde bu düzenlemenin daha önce Kurulda görev yapmış ve yüksek mahkeme üyeliğine geri dönmüş olup, halen yüksek mahkeme üyeliği devam edenler bakımından da uygulanacağı belirtilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendinde yapılan değişiklikle, görev süresini tamamlayanlardan adli yargı hâkim ve savcıları arasından seçilmiş olanların Yargıtay üyeliğine, idari yargı hâkim ve savcıları arasından seçilmiş olan üyenin Danıştay üyeliğine boş kadro olup olmadığına bakılmaksızın Genel Kurul tarafından seçilebilmesi öngörülmektedir. Boş kadro olmaması halinde ilk boşalan üye kadrolarının bu üyelere tahsis edilmesi hükme bağlanmaktadır.

Söz konusu düzenleme Anayasa’nın 70. Maddesine aykırıdır. Esas olan Kurul üyeliği görevi sona erdiği noktada eski görevine geri dönmeleridir. Yapılan düzenleme ile HSK’ya görevde yükseltme yetkisi tanınmaktadır. Bu da doğal olarak Anayasa’nın 70. maddesinde görevde

yükselmeyi de içerecek şekilde düzenlenen kanunilik ilkesini zedelediği gibi, adli ve idari hakim ve savcılar açısından Anayasa’nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesini de zedelemektedir.

Madde 28

Maddeyle, adli yargıda kanun yoluna başvuruda parasal sınır, dava tarihine göre belirlenecek. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun “Senetle İspat Zorunluluğu” başlıklı 200. Maddesi ve “Senede karşı tanıkla ispat yasağı” başlıklı 201. Maddesinde belirtilen parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı ; istinafa ve temyize başvuru sınırları ile ilk derece mahkemesinde miktar itibarıyla kesin olan kararların düzenlendiği 341., 362., ve 369. Maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihte geçerli olan parasal sınırların esas alınacağı düzenlenmiştir.

Madde 29

Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği düzenlenmiştir.

Madde 30

Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı’nın yürüteceği düzenlenmiştir.

MADDELERE İLİŞKİN ÖNERGELERİMİZ

Teklifte gözden geçirilmesini talep ettiğimiz düzenlemelere ilişkin önergelerimiz komisyonda dile getirilmiş ancak yeterli tartışma yapılmaksızın reddedilmiştir. Genel Kurulda değerlendirilmesi amacıyla aşağıda sunulmaktadır;

MADDENİN TEKLİFTEN ÇIKARILMASI YÖNÜNDE VERDİĞİMİZ ÖNERGELER

MADDE 3: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 3’üncü maddesinin 2. Fıkrasının 1, j ve m bendinin ve 3. Fıkrasının n bendinin, 4. fıkranın h bendinin ve 5. fıkranın d bendinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz. Noterler birliği üyesi olan noterlerin oda veya birlik genel kurullarına katılmama hali bir suç olarak tanımlanamaz.

3. fıkarda (m) bendinde düzenlenen “Bu Kanunda düzenlenen seçimlerin düzen içerisinde ve sağlıklı biçimde yürütülmesi amacıyla hâkimin ve sandık kurulunun aldığı tedbirlere uymamak.” Eylemine yönelik ceza 2. fıkarda (j) bendiyle aynı niteliktedir.

3. fıkranın n) bendinde tanımlanan ve “Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak” şeklindeki suç tanımı da oldukça belirsizdir ve hukuki açıdan sorunludur.

2. fıkranın m, 3. Fıkranın n, 4. fıkranın h ve 5. fıkranın d bentlerinde yer alan, “Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak” ifadesi muğlak bir ifade ve Anayasa mahkemesinin iptal nedenlerindendir.

MADDE 12: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 12’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

MADDE 14: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 14’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz. Gelen teklifte, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyenlere ve demokratik tepkilerini ortaya koymak için araçlarla konvoy yapanlara kadar hukuka aykırı adı altında bir davranış diyerek ceza getirme planlanmaktadır. Bu yapılmak istenen ise Anayasa’nın 2, 11, 13, 14, 26, 34, 36 maddelerine açıkça aykırıdır.

MADDE 15: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 15’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

MADDE 16: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 16’ıncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz. "Eğitime uygunluk", "disiplin cezası", "kurum düzenine aykırılık" gibi sübjektif ölçütlerin uygulanması, çocukların yeniden özgürlükten yoksun bırakılmasına neden olabilecek keyfi uygulamalara kapı aralamaktadır.

Kuruma uygunluk değerlendirmesine göre cezanın bitiminde dahi tutmanın sürdürülebilecek olması, özgürlük hakkı bakımından ağır bir ihlal riskini doğurmaktadır. Bu düzenlemeler; Anayasa'nın 41. maddesinde güvence altına alınan çocukların korunmasına ilişkin devlet yükümlülüklerini ve Türkiye'nin tarafı olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'nin 37. ve 40. maddelerini ihlal etmektedir.

MADDE 17: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 17’inci maddesinin 7. fıkrasının teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Söz konusu yasa teklifine eklenmek istenen “yönetmelikle düzenlenir” ifadesi, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konuları idarenin tasarrufuna bırakıp hukuku zorlayarak keyfî düzenleme yapmaya alan açma çabasıdır. Diğer yandan, kime verildiği ve sınırlarının ne olduğu belli olmayan bir yetkinin muğlak biçimde tanınması hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Bu durum, Anayasa’nın 2, 7, 88, 123’üncü maddelerine aykırıdır.

MADDE 23: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 23’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz. Teklifte bulunan bu madde Anayasa’nın 2, 5, 6, 7, 10, 13, 17, 22, 26, 28, 35, 36, 38, 40, 90, 123, 125 ve 153. maddelerine aykırıdır.

MADDE 24: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 24’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz. Teklifte bulunan bu madde Anayasa’nın 2, 5, 6, 7, 10, 13, 17, 22, 26, 28, 35, 36, 38, 40, 90, 123, 125 ve 153. maddelerine aykırıdır.

MADDE 25: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 25’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz. Teklifte bulunan bu madde Anayasa’nın 2, 5, 6, 7, 10, 13, 17, 22, 26, 28, 35, 36, 38, 40, 90, 123, 125 ve 153. maddelerine aykırıdır.

MADDE 27: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 27’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Söz konusu düzenleme Anayasa’nın 70. Maddesine aykırıdır. Esas olan Kurul üyeliği görevi sona erdiği noktada eski görevine geri dönmeleridir. Yapılan düzenleme ile HSK’ya görevde yükseltme yetkisi tanınmaktadır. Bu da doğal olarak Anayasa’nın 70. maddesinde görevde yükselmeyi de içerecek şekilde düzenlenen kanunilik ilkesini zedelediği gibi, adli ve idari hakim ve savcılar açısından Anayasa’nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesini de zedelemektedir.

REDDEDİLEN YASAL DÜZENLEME TEKLİFLERİMİZ

Görüşülmekte olan 2/3147 esas no’lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine 1’inci maddesinden sonra

gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiş ve Teklifin diğer maddeleri buna göre teselsül ettirilmiştir.

Madde 2- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 45 nci maddesinin altı ve yedinci fıkraları madde metninden çıkarılmıştır.

Kanun Teklifinin mevcut 3'üncü maddesiyle 1572 sayılı Kanun'un 126'ncı maddesinde değişiklik öngörülmektedir. Değişik maddenin ikinci fıkrasının (d) bendine konu disiplin suçu tipi ile mevcut Kanun'un 45'nci maddesinin altı ve yedinci fıkralarına konu disiplin suçu tipinin içeriği aynı eylem niteliğine sahip olup; yasalaşması durumunda 45'inci madde ile tekrara düşecektir. Bu durum ise uygulamada çelişki ve mükerrerlik yaratacaktır. Bu nedenle Kanun Teklifine yeni bir madde eklenmek suretiyle 1512 sayılı Kanun'un 45'inci maddesinin altı ve yedinci fıkralarının madde metninden çıkarılması önerilmektedir. Bununla birlikte yeni bir madde ihdası olduğundan; Teklifin diğer maddelerinin buna göre teselsül ettirilmesi öngörülmektedir.

MADDE 26: Görüşülmekte olan 2/3147 esas no'lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 26'ncı maddesinin 1. fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini, 4. fıkra da göre ibaresinden sonra “işçinin daha lehine olmak kaydıyla” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

- (1) İş sözleşmelerinde hukuk seçimi yapılabilir; ancak seçilen hukuk, bu maddenin 2., 3. ve 4. fıkralarına göre uygulanacak hukukun emredici hükümleri ile işçiye sağlanan asgari korumayı bertaraf edecek şekilde uygulanamaz.”

Milletlerarası özel hukuk ilişkilerine uygulanacak hukuk taraflarca seçilebilir. Bu kapsamda iş sözleşmeleri, tarafların sözleşmeyle belirledikleri hukuka tabidir. Ancak bu durum, işçiye avantaj sağlayan ve iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili bir hukukun uygulanmasına engeldir. AYM de bu nedenle anılan hükmü Devletin işçileri koruma yükümlülüğüne aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etmiştir.

TALİ KOMİSYONDA GÖRÜŞÜLMESİNE İLİŞKİN ÖNERGELERİMİZ

MADDE 23, 24, 25: Görüşülmekte olan Görüşülmekte olan 2/3147 esas no'lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 23, 24, 25'inci maddeleri 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi

Hakkında Kanununa ilişkin olup BTK Başkanına verilen yetkiye ve içerik kaldırmalarda yapılan düzenlemeye ilişkindir.

Bu çerçevede iç tüzük 34 gereği Tali Komisyon olarak Dijital Mecralar Komisyonuna gönderilmesini ve rapor alınmasını talep ettiğimiz önergelerimiz reddedilmiştir.

Sonuç olarak;

Cumhuriyet Halk Partisi Adalet Komisyonu üyeleri olarak 2/3147 esas no’lu **“Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”**nin yasalaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Süleyman Bülbül

Aydın

İsmail Atakan Ünver

Karaman

Gizem Özcan

Muğla

Cumhur Uzun

Muğla

İnan Akgün Alp

Kars

MUHALEFET ŞERHİ

2/3147 Esas No’lu Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine İlişkin Muhalefet Şerhimiz Aşağıdaki Gibidir.

Hukukun Üstünlüğü ve Yargı Bağımsızlığı, Demokratikleşme Sürecinin Zorlukları

Demokratik hukuk devletlerinin temelinde yer alan en önemli unsurlardan biri, hukuk kurallarının öngörülebilir, adil ve evrensel değerlere uygun biçimde uygulanmasıdır. Bu ise ancak bağımsız ve tarafsız bir yargı sistemi ile mümkündür. Türkiye’de son yıllarda bu ilkelere dair ciddi bir zayıflama yaşandığı ve hukuk devleti ilkesinin uygulamada giderek aşıldığı yönünde gözlemler artmaktadır. Yargı organlarının, siyasi süreçlerden ve yürütme organının etkisinden bağımsız karar verememesi, hukuk güvenliği ilkesini zedelemekte, toplumsal adalet duygusunu ise ciddi biçimde sarsmaktadır.

Yargı reformu adı altında çıkarılan yasal düzenlemelerin önemli bir bölümünün, adalet sistemini daha öngörülebilir ve kapsayıcı hale getirmektense, mevcut sorunları daha da derinleştiren nitelikte olduğu görülmektedir. Özellikle ifade özgürlüğü, örgütlenme hakkı ve demokratik siyasetin sınırlarını genişletmek yerine daraltan düzenlemeler, bireylerin temel hak ve özgürlüklerine dair kaygıları artırmaktadır. Hukukun, yalnızca belli bir kesim için işletilen bir aygıt gibi görünmesi, eşitlik ilkesine açıkça aykırıdır.

Bu bağlamda Kobani Davası ve Gezi davaları, yargı bağımsızlığı konusundaki tartışmaları yoğunlaştıran ve adil yargılanma ilkesine dair soru işaretlerini artıran bir örnek teşkil etmektedir. Benzer şekilde, son yıllarda yaygınlaşan kayyım

atamaları da demokratik sistemin işleyişine zarar vermektedir. Seçimle işbaşına gelmiş belediye başkanlarının yargı süreci tamamlanmadan görevden alınması ve yerlerine merkezi idare tarafından atama yapılması, halkın iradesinin askıya alınması anlamına gelmektedir.

Yargının, bazı siyasi davalarda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarını dahi uygulamaktan kaçınması, Türkiye'nin tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerle çelişen bir tablo ortaya koymaktadır. AİHM'in Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ hakkında verdiği ihlal kararlarının, yine AYM'nin Can Atalay ile ilgili verdiği kararların uygulanmaması, benzer davalarda verilen kararlara emsal teşkil edecek biçimde etkide bulunamaması, iç hukukla uluslararası yükümlülükler arasında ciddi bir uyumsuzluk yaratmaktadır.

Yargının bağımsızlığı, hukuk devleti ilkesi ve temel hakların güvence altına alınması yalnızca siyasi bir tercih değil, aynı zamanda toplumsal barışın ve ortak geleceğin temel dayanaklarıdır. Bu sebeple, daha adil, katılımcı ve kapsayıcı bir hukuk düzeninin yeniden inşası, ülkenin demokratik geleceği açısından hayati önemdedir.

Sayın Abdullah Öcalan'ın 27 Şubat'ta yaptığı çağrı ile başlayan Barış ve Demokratik Toplum Sürecinin yaşandığı bugünlerde maalesef hala Türkiye'de yargı bağımsızlığı ve hukukun üstünlüğü konularında tartışmalar devam etmektedir.

Kapsayıcı Düzenlemeler Barış Ruhunun Gereğidir

Türkiye halkları, tarihi bir dönüm noktasında yer almaktadır. Barışın arandığı bu sürecin ilk şartı hiçbir toplumsal kesimin dışlanmaması ve ayrımcılığa maruz kalmamasıdır. Bu hem ortak geleceğe olan inancın toplumsallaştırılması hem barış adımlarının amacına ulaşmasının ön koşuludur. Sürecin zemini de bu esaslar üzerinden oluşmalıdır. Ancak eldeki kanun teklifinin bu gerekleri karşılamaktan uzak olduğu açıktır. Nitekim toplumsal barış için

güçlü ve ikna edici bir adım rolü oynayacak olan siyasi mahpusların tahliyesi, en temel beklenti olmasına rağmen karşılıksız bırakılmıştır. Sorunu tanımak ve çözüm için sorumluluk almak, barış arayışının kilometre taşıdır. İnfaz alanında bu tanımanın öncelikli muhatabı da siyasi mahpuslardır. Nitekim barış arayışlarının başarısız olmasında bugüne dek siyasi mahpuslara uygulanan ayrımcı norm ve uygulamalar başlıca sebeplerden biri olmuştur. Sorunun kaynağı bu gerçekliktir; çözüm ise bu ayrımcılığı aşmaktan geçmektedir.

Barışın Teminatı En Geniş Toplumsal Uzlaşıdır

Barış arayışlarında kanuni düzenlemeler, barış iradesinin somutlaşması olmak zorundadır. Bu iradenin gücü, meşru tabanı ve garantisi de toplumsal katılım ve konsensüstür. Kanuni düzenlemelerin ayrımcı kuralları içermesi ölçüsünde barış iradesinin zarar göreceği her an akılda tutulması gereken bir gerçekliktir. Aylarca toplumda yaratılan adil ve eşitlikçi infaz düzenlemesi umuduna karşılık meclise sunulan paketin toplumsal barış iradesini destekleyen bir yetenekte olmadığı ifade edilmelidir. Eldeki teklif siyasi mahpuslara yönelik ayrımcı yaklaşımın yanında toplumsal umut ve barış ilişkisini de göz ardı eden bir muhtevaya sahiptir. Kanunların en geniş toplumsal katılıma dayanması, demokrasinin genel bir ilkesidir. Barış süreçlerinde bu ilke alternatifsiz bir öneme ulaşmaktadır. Unutulmamalıdır ki barışı sağlayan siyasi özneler olsa dahi sürdürecektir olan toplumdur. Bu sebeple toplumsal onay ve katılım, istikrarlı barış sürecinin gereği ve meşruiyet ölçütüdür. Kanun tekliflerinin hazırlanması da bu doğrultuda, toplumsal iradeye dayanmalı ve toplumsal beklentileri yansıtmalıdır.

Siyasi Mahpusların Demokratik Toplum İnşasının Önemli Bir Gücü Olabilirler

Siyasi mahpusların tahliyesi, demokratik toplum ve barış sürecinin ivme kazanması ile özdeşdir. Bu, retorik bir ifade olmanın ötesinde olgusal bir gerçekliğe işaret etmektedir. Nitekim siyasi mahpusların, demokrasinin ve onurlu barış stratejisinin uygulanma ve toplumda kök salma yöntemlerine dair güçlü bir yoğunlaşmaları söz konusudur. İlk andan itibaren derin bir entelektüel, ahlaki ve politik arayışın içine girmişlerdir. Bu arayışın en güçlü ifadelerinden biri de demokrasinin teorisi ve pratiğine dair güçlü derinleşmeleridir. Buna karşın ulus-devlet tarzı yapılanmaların topluma doğrudan temas etme yeteneği zayıftır. Devlet ve toplum arasında derin fay hatları bulunmaktadır. Bu sebeple toplumun demokratik inşasında bütün kapasite ve kaynaklarına rağmen, devlet organizasyonun rolü sınırlıdır. Özetle, demokrasinin teori ve pratiğine dair derin yoğunlaşmaları sayesinde siyasi mahpusların demokratik toplum inşasında merkezi bir katkısı olacaktır. Tahliyelerinin önemli bir gerekçesi de bu şekilde anlaşılmalıdır.

Barışa Dair Hükümetin Sorumluluğu Kararlı Adımlar Atmaktır

Ayrımcı kodlara dayanan inşa anlayışı ülke halklarına sürekli katlanarak büyüyen sorunlar bıraktı. Bu anlayışın günümüze ulaşan temsili ise asırlık sorunlar yığını şeklinde olmuştur. Barışın bir inşa süreci olduğu ve zamana ihtiyaç duyduğu bizce de bilinen bir olgudur. Ancak bu, pasif bekleme ya da kararsız iyileştirme arayışı şeklinde anlaşılmamalıdır. Barışın inşası cesur adımlara bağlıdır. Hükümet bu cesaret ve sorumluluğun öznesi olarak davranmak zorundadır. Eldeki teklif bu sorumluluğu yansıtmaktan uzaktır. İnfaz rejimine hakim olan ayrımcı anlayışın değişmesine dair bir öngörü taşımayan teklif, ceza hukukunda çözüm olarak ceza miktarını artırmayı önermektedir. Bu yönüyle cezalandırma yaklaşımına yaslanan asırlık refleksi sürdürmenin izlerini taşımaktadır. Toplumun tarih ve güncel uygulamalardan doğan sorunlar yığınının çözümü adalet, eşitlik ve demokratik katılımı aranmalıdır. Cezayı artırarak

çözüm arama yöntemi toplumsal dönüşüm amacını ıskalayan bir bakışı ifade etmektedir. Çözüm ceza ile terbiye etmek değil, suç sebeplerini ortadan kaldırmak, ahlaki ve politik dönüşümü geliştirmektir.

10. Yargı Paketi, Toplumsal Beklentiyi Karşılamaktan Uzaktır

29 Mayıs 2025'te AKP milletvekillerinin imzasıyla meclise sunulan 10. yargı paketi henüz meclis gündemine gelmeden halkta büyük bir beklentiye yol açmıştır. Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un "Ceza adaletini daha etkin sağlayacağız, infaz eşitliği adına önemli düzenlemeler yapacağız, hasta mahpuslarla ilgili olumlu gelişmeler yasa kapsamında yer alacak, hiçbir mahpusun cezaevinde hayatını kaybetmesini istemeyiz, konutta infaz usullerinden daha çok kişi yararlanacak, Covid Yasası'ndaki eşitsizlikleri düzelteceğiz." gibi sözleri bu beklentinin en temel sebebidir.

Türkiye'de her infaz düzenlemesi kamuoyunda yoğun ilgiyle karşılanmakta; mahpuslar, aileleri ve geniş halk kesimleri bu tür yasal değişiklikleri adaletin yeniden tesisi yönünde bir fırsat olarak görmektedir. Bunun temelinde, Türkiye'de adalet sistemine yönelik derin bir güven bunalımı ve ceza adaletinde yaşanan yapısal kriz yatmaktadır. Toplumsal adaletin en fazla sorgulandığı yerlerden biri olan cezaevleri, toplum vicdanındaki adalet duygusunun aynası haline gelmiştir. İşte bu sebeple 10. yargı paketinin özellikle de ceza infaz sistemini etkileyen maddeleri büyük bir umutla beklenmiş ancak paket bu beklentiyi karşılamamıştır.

COVID-19 Düzenlemesinin Yokluğu: Adli Mahpuslara Eşitsizlik, Siyasi Mahpuslara Ayrımcılık

COVID-19 salgını döneminde çıkarılan geçici infaz düzenlemeleriyle, 31 Temmuz 2023 tarihinden önce cezası kesinleşmiş mahpuslara yönelik 3 yıl erken tahliye imkânı getirilmiştir. Ancak aynı tarihte dosyası henüz kesinleşmemiş olan mahpuslar, aynı suçu işlemiş olsalar dahi bu düzenlemeden yararlandırılmamıştır. Bu durum, hem hukuk devleti ilkesine hem de eşitlik ilkesine açıkça aykırıdır.

Anayasa'nın 10. maddesi uyarınca, kanun önünde eşitlik temel bir ilkedir. Aynı suçtan yargılananlar arasında yalnızca yargılamanın tamamlanma zamanına

göre bir ayrıma gidilmesi, nesnel ve makul bir nedene dayanmamakta; benzer durumda olanlar arasında keyfî bir farklılık yaratmaktadır. Örneğin, aynı dosyada yargılanan sanıklardan biri cezası erken kesinleştiği için tahliye edilirken, diğerinin davası uzun sürdüğü için bu haktan mahrum kalması, eşitlik ilkesini zedeleyen açık bir ayrımcılıktır.

10. yargı paketiyle bu eşitsizliğin giderilmesi ve İnfaz Kanunu Geçici 10. maddenin 31 Temmuz 2023 tarihinden önce işlenen tüm suçları kapsamı beklenirken iktidar bu konuda bir adım atmamıştır. Bunun en temel nedeni, tıpkı pandemi döneminde olduğu ve itiraz ettiğimiz gibi çıkarılan infaz düzenlemelerindeki temel kaygının, toplumsal adaleti sağlamak değil, siyasi gerekçelerle belirli kesimlerin cezaevinden çıkışını engellemektir. Pandemi döneminde de sanki salgın bütün mahpusları etkilemiyormuş ve bütün mahpusların sağlığa erişim ve yaşam hakkı değerli değilmiş gibi örgütlü suçlar kategorisi tamamen istisna tutulmuş; bu da ceza hukukunun en temel ilkelerinden eşitlik ilkesiyle çelişen kalıcı bir ayrımcı uygulamaya dönüşmüştür.

Maalesef Türkiye’de çıkarılan hemen her infaz düzenlemesinde sistematik bir biçimde adli mahpuslar lehine genişletici hükümler getirilirken, siyasi mahpuslar bu düzenlemelerin dışında bırakılmaktadır. Bu durum yalnızca hukuki değil, aynı zamanda siyasal bir tercihin ve zihniyetin sonucudur.

Adli mahpuslar için erken tahliye, ceza indirimi ya da alternatif infaz yöntemleri tanınırken; düşüncelerinden, siyasal faaliyetlerinden veya kimliklerinden dolayı cezaevinde bulunan devrimciler, siyasetçiler, gazeteciler, insan hakları savunucuları ve öğrenciler bu kapsamın dışında tutulmaktadır. Bu bilinçli ayırım, hukukun evrensel eşitlik ilkesine açıkça aykırıdır.

İktidar, siyasi mahpuslara karşı açık bir hasmane ceza hukuku anlayışı benimsemekte; onları toplumun dışına iten, hak ve özgürlüklerini sistematik biçimde reddeden bir “istisna rejimi” uygulamaktadır. Bu rejim, hukuk devleti ilkesini aşındırmakta; cezanın sadece suçla değil, kimlikle, muhalefetle ve eleştiriyle bağlantılı hale geldiği bir adalet krizine yol açmaktadır.

Bu nedenle Türkiye’de çıkarılan infaz yasaları, adaletin değil, siyasi önceliklerin bir yansıması haline gelmiştir. Gerçek bir ceza adaleti reformu için, adli mahpuslara yönelik eşitliğe aykırı, siyasi mahpuslara yönelik de istisnacı ve dışlayıcı yaklaşımın terk edilmesi, hukukun kapsayıcı ve eşit uygulandığı bir rejimin inşa edilmesi zorunludur.

COVID-19 düzenlemesinin 31 Temmuz 2023’ten önce işlenen tüm suçlar yönünden düzenlenmesi ve erken tahliye imkanının tıpkı 2020’deki düzenlemenin yapıldığı tarihte Covid izninde olan herkese uygulandığı gibi 5 yıla çıkarılarak bu adaletsizliğin giderilmesi için Adalet Komisyonu görüşmeleri sırasında Partimiz tarafından Teklifin 21. maddesiyle ilgili değişiklik önergesi sunulmuşsa da reddedilmiştir.

Koşullu Salıverme Yasağı, Terörle Mücadele Kanunu’nda Halen Devam Ediyor

Teklifin 19. maddesiyle İnfaz Kanunu’nun 108. maddesinde değişiklik yapılarak, ikinci defa tekrür halinde koşullu salıverme yasağı kaldırılarak $\frac{3}{4}$ koşullu salıverme imkanı getirilmektedir. Koşullu salıverme yasağının kaldırılması, cezanın tümünü içeride çektirme yönündeki katı infaz mantığını yumuşatmakta, hükümlünün yeniden topluma kazandırılması ilkesini esas almaktadır. Ancak bu düzenleme yine sadece adli mahpuslara yönelik olup Terörle Mücadele Kanunu’ndaki tekrür halinde koşullu salıverme yasağı düzenlemesi olduğu gibi durmaktadır.

Terörle Mücadele Kanunu’nun 17. maddesinin 3. fıkrasındaki “Bu Kanun kapsamına giren suçlardan mahkûm olanlar, hükümlerinin kesinleşme tarihinden sonra bu Kanunun kapsamına giren bir suçu işlemeleri halinde, şartla salıverilmeden yararlanamazlar.” hükmünün kaldırılmaması ve bu Kanun kapsamındaki suçlarda koşullu salıverme yasağının devam etmesi ikili bir hukuk işletildiğini göstermekte ve siyasi mahpusları infazda adaletin ve eşitliğin dışında bırakmaktadır.

Devletin ve Toplumun Ahlaki Eşiği: Yaşlı Mahpuslara Konutta İnfazda Siyasi Mahpuslara Ayrımcılık

Teklifin 20. maddesiyle İnfaz Kanunu’nun 110. maddesindeki özel infaz usullerinden konutta infazın uygulama alanı genişletilmiş fakat yine Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçlar dışlanmıştır. Çünkü 110. maddenin 9. fıkrasında bu madde hükümlerinin, “Terör suçları ile örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçlarından ya da örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkûm olanlar” hakkında uygulanmayacağı yazılıdır ve bu fıkra herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bu ayrım, açıkça hukuka, insan haklarına ve vicdana aykırıdır. Bu eksik düzenleme, aynı yaş grubunda olan mahpuslar

arasında yalnızca isnat edilen suçun “siyasiliğine” göre farklı bir infaz rejimi öngörerek, yaşlı siyasi mahpusları insanlık dışı bir ayrıma tabi tutmaktadır.

Yaşlı mahpuslar için konutta infazın uygulama alanının genişletilmesi başta sağlık hakkına erişim olmak üzere temel insan haklarına uygun ve her zaman dile getirdiğimiz bir değişikliktir. Fakat bu değişiklik yapılırken siyasi mahpusların dışlanması, akıllara şu soruları getirmektedir: Siyasi mahpuslar yaşlanmıyor mu? Aynı yaş grubundaki adli mahpus için insani olan, siyasi mahpus için neden uygulanamaz? Bu soruların hiçbirinin hukuki ve ahlaki bir cevabı yoktur. Bu nedenle bu düzenleme, insan onurunu esas alan ceza hukukuyla bağdaşmamaktadır.

Cezaevlerinde hasta ve yaşlı mahpusların uygun tedaviye erişememesi, yaşam hakkını tehdit eden bir durumdur. Son yıllarda artan cezaevi ölümleri, özellikle yaşlı ve hasta siyasi mahpusların durumu, bu konuda alarm verici bir tabloyu gözler önüne sermektedir. Partimizin Şırnak milletvekili Newroz Uysal Aslan’ın Adalet Bakanlığı’na verdiği soru önergesine aldığı cevapta, 515 günde 1.026 mahpusun cezaevinde yaşamını yitirdiği öğrenilmiştir. Bu cevap, her gün en az iki mahpusun cezaevinde yaşamını yitirdiğine dair korkunç gerçeği bizlere göstermiştir.

Bir cezanın vicdaniliği, onu veren toplumun ahlaki eşiğiyle doğrudan bağlantılıdır. Hiçbir vicdan, 80 yaşını geçmiş bir insanın, sırf siyasi kimliği veya inancı nedeniyle cezaevinde tutulmasını haklı bulamaz. Bu noktada devletin ahlaki sorumluluğu, cezalandırma pratiği ve güvenlik bahanelerini geçerek, insan onurunu ve yaşamı koruma yükümlülüğü haline gelmelidir.

İnfazda Adaletin Kara Deliği: Ağırlaştırılmış Müebbet Hapis Rejimi

Türkiye ceza adalet sisteminde siyasilere uygulanan ve ölünceye dek infaz edilen ağırlaştırılmış müebbet hapis, yalnızca bir ceza türü değil, hukukun içinden doğmuş bir istisna rejimi, bir tür yaşarken çürütme sistemi haline gelmiştir. Bu cezanın infaz biçimi, idamın zamana yayılmış hali olarak görülebilir ve insan onuruna tamamen aykırıdır.

Alman hukukçu Günther Jakobs’un kavramsallaştırdığı hasmane ceza hukuku, hukukun belirli kişilere “vatandaş” gibi değil, “tehlike” gibi davranması

anlamına gelir. Bu anlayışta kişi artık hak süjesi değil, sadece tehlike kaynağıdır. Türkiye’de ağırlaştırılmış müebbet cezası infaz edilen ve ölünceye dek cezaevinde kalması istenen siyasi mahpuslar, bu hasmane hukukun nesneleri haline getirilmiştir. Bu nedenle onlara uygulanacak infaz rejimi de hukuki olmaktan çok siyasi saikler içermektedir.

Teklifin 20. maddesiyle maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyeceği Adli Tıp Kurumu raporuyla tespit edilenler için, daha önce var olan 5 yıllık ceza üst sınırı kaldırılmış ancak bu sefer de ağırlaştırılmış müebbet hapis hükümlüleri bu düzenlemenin kapsamı dışında bırakılmıştır. Yani ağırlaştırılmış müebbet hapis hükümlüsü, hastalığı hangi derecede ve ne olursa olsun, cezaevinden çıkamayacak, ölümün kıyısında dahi olsa sevdikleriyle vedalaşamayacak ve cenazesi cezaevinden çıkacak demektir. Bu düzenleme, tüm hasta mahpuslar için cezanın üst sınırının kaldırılması nedeniyle lehe olsa da istisna tutulan ağırlaştırılmış müebbetler açısından büyük bir ahlaki sorun taşımaktadır.

Cezaevinde kalamayacak derecede hasta mahpusların tahliye edilmemesi, ölünceye dek cezaevinde tutulması yaşam hakkının dolaylı ihlali anlamına gelir. Anayasa’ya, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne ve Birleşmiş Milletler’in Mandela Kuralları’na göre, hiçbir insan ölmeye terk edilerek ceza infazına tabi tutulamaz. AİHM, Vinter v. Birleşik Krallık kararında, hiçbir cezanın “mutlak umutsuzluk” yaratacak şekilde uygulanamayacağını vurgulamış, her mahpusun bir gün tahliye olmayı umut etme hakkı olduğunu belirterek devletlere uzun süreli hapis cezalarını gözden geçirme mekanizması kurma görevi yüklemiştir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Türkiye’yi Öcalan 2, Kaytan, Gurban ve Boltan/ Türkiye dosya grubu ile ilgili AİHM tarafından verilen kararlara uymaması nedeniyle periyodik inceleme yapmaktadır. Ne var ki ağırlaştırılmış müebbet hapis rejiminin tamamen ortadan kaldırılması için adım atılacağı yerde, yeni düzenlemelerle pekiştirilmesi, mahpusların umut hakkına yönelik çözümsüzlüğü derinleştirdiği gibi bu istisna hukukunun öznelere açısından toplumsal adaleti ve barışı da zedelemektedir.

Hasta Mahpusların Tahliyesinde Aşılamayan Kriter: Toplum Güvenliği Bakımından Ağır ve Somut Tehlike

Teklifin 20. maddesiyle yukarıda değinildiği üzere maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyeceği Adli Tıp Kurumu raporuyla tespit edilen hasta mahpuslar için konutta infaz usulü getirilirken, bu hak “toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmama” şartına bağlanmıştır.

Hasta mahpuslara ilişkin düzenlemelerde sıklıkla öne çıkarılan “toplum güvenliği bakımından tehlikelilik” kavramı hem hukuki anlamda muğlak ve belirsiz, hem de uygulamada özellikle Kürtler ve siyasi mahpuslar bakımından keyfi bir uygulama aracıdır. Bu kavram, ideolojik bir süzgeç işlevi görerek, hasta mahpusların tedavi ve yaşam haklarına yönelik sistematik ihlallerin meşrulaştırılmasında temel dayanak haline gelmektedir.

Söz konusu “tehlikelilik” değerlendirmesi, somut kriterlerden yoksun olması nedeniyle hukuki güvenlik ve eşitlik ilkeleriyle bağdaşmamakta; aynı zamanda mahpusların insan onuru ve yaşama hakkını doğrudan tehdit eden, iktidarın hasta mahpuslara yönelik uyguladığı ikili ceza hukuku yaklaşımını perdeleyen ve meşrulaştıran ideolojik bir argümandır.

Hasta mahpusların sağlık hakkına erişimi amacıyla getirilen bu maddedeki konutta infaz usulünden yararlanmak için dahi bu kriterin aranması, teklifle getirilen lehe düzenlemeleri gölgeleyecek ve yeni ayrımcı uygulamalara zemin hazırlayacaktır.

Teklifin 20. maddesiyle getirilmek istenen düzenleme İnfaz Kanunu’nun 16. maddesine atıfla aynı usulün izleneceğini belirtmektedir. Hasta mahpusların cezasının konutta infazı için hastalığın mahpusun hayatı için “kesin” bir tehlike oluşturması gerekliliği yerine yalnızca “tehlike oluşturmama” yeterli görülmelidir. “Kesinlik” ibaresi sebebi ile Adli Tıp Kurumu’nun mahpus hakkında “Cezaevinde Kalabilir” şeklinde raporlar düzenlemesi nedeniyle tahliye olamayan binlerce hasta mahpus vardır.

Partimiz tarafından Adalet Komisyonu görüşmeleri sırasında İnfaz Kanunu’nun 16. maddesindeki “kesin” ibaresinin kaldırılması için yeni madde ihdası, 20. maddeye yönelik yukarıdaki tüm itirazlarımız yönünden ise değişiklik önermeleri verilmiş ancak tümü reddedilmiştir.

Çocuk Adalet Sisteminde Geriye Düşüş

Teklifin 16., 17. ve 18. maddeleri çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına, çocuk eğitimevlerine ve denetimli serbestlik düzenlemelerine ilişkin değişikliklere yer vermektedir. Buna göre hükümlü çocukların da denetimli serbestlikten faydalanmak için “beş günden az olmamak üzere koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az onda birini ceza infaz kurumunda geçirmiş olması” gerekecek, daha önce doğrudan çocuk eğitim evinde barındırılan hükümlü çocuklar artık doğrudan kapalı ceza infaz kurumuna gönderilecek, kapalı ceza infaz kurumundan çocuk eğitim evine geçmek için çocuk mahpusların iyi halli olması aranacaktır.

Mevcut düzenlemede hükümlü çocuklar, kapalı cezaevine göre dış dünya ile iletişim, kişisel alan, sosyal ve kültürel etkinlikler, eğitime erişim gibi imkanların daha mümkün olduğu çocuk eğitim evlerinde tutulurken teklifle kapalı cezaevlerinde tutulmanın öncelenmesi, çocuk hakları açısından açıkça bir geriye gidiştir.¹ Öte yandan çocuk hükümlülerin çocuk eğitimevlerine geçebilmeleri, idare ve gözlem kurulunun vereceği “iyi hal” raporuna bağlanmıştır. Cezaevlerindeki iyi hal incelemelerine ve bu incelemeleri yapan idare ve gözlem kurullarına dair Partimizin tutumu, bu kurulların lağvedilmesi gerektiği yönünde iken bu kurullara yeni görevler verilmesini kabul etmek mümkün değildir. Hele ki kapatılmanın çocuklar için son çare olması gerektiği göz önüne alındığında, bir de kapatmanın ne kadar “iyi” sonuç doğurup doğurmadığının ölçülmesi ve bunun son derece sorunlu bir yapı tarafından yapılacak olması mevcut cezaevi hak ihlallerini derinleştirmekten başka bir şey değildir.

Teklifle tutuklu çocukların eğitim evlerine gönderilmesinin düzenlenmesi lehe ise de hem çocukların hiçbir koşulda hapsedilmemesi gerekliliği hem de bunun da iyi hal kararına bağlanması nedeniyle çocuk mahpusların sorunları çözmeyle elverişli değildir.

Yine hükümlü çocukların yetişkinler gibi denetimli serbestlikten faydalanmak için “beş günden az olmamak üzere koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az onda birini ceza

¹https://cisst.org.tr/basin_duyurulari/29-05-2025-tarihinde-tbmm-baskanligina-sunulan-yasa-teklifinin-cocuk-mahpuslari-ilgilendiren-maddeleri-hakkindaki-goruslerimiz/

infaz kurumunda geçirmiş olması” şartının teklif edilmesi çocuk mahpuslar için hapsedmenin alternatiflerinin hiç düşünülmediğini ve çocuklara özgü bir infaz rejiminin kurgulanmadığını göstermektedir.

Bu düzenlemeler Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne ve Birleşmiş Milletler Çocuk Adalet Sisteminin Yönetimi Hakkında Asgari Standart Kurallar (Pekin Kuralları)’na aykırıdır. Bu düzenlemeler, çocuk adalet sisteminin amacına ve onarıcı adalete hiçbir katkı sunamayacaktır.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu Üyelerinin Yüksek Mahkemelere Geçiş: Liyakatsizlik

Teklifin 27. maddesiyle Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu’nun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılarak, Kurul üyelerinin görev sürelerinin sona ermesinden sonra boş kadro aranmaksızın yüksek mahkeme üyeliklerine atanabilmeleri mümkün hâle getirilmiştir. Bu düzenleme, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkeleri ile hukuk devleti normları bakımından ciddi ve yapısal sakıncalar barındırmaktadır.

HSK, yargı mensuplarının atama, terfi, disiplin ve görevden alma süreçlerinde doğrudan yetkili bir organ olarak, yargı sisteminin işleyişinde merkezi bir rol oynamaktadır. Ancak, mevcut yapısı itibarıyla Kurul’un üyeleri arasında liyakat ve tarafsızlık ilkelerine yeterince riayet edilmediği, siyasi etkilerin doğrudan yargı mekanizmalarına sirayet ettiği yönünde yaygın eleştiriler bulunmaktadır. Bu durum, Kurul’un yargının içinden bağımsız bir denetim ve düzenleyici yapı olma vasfını zayıflatmaktadır.

Söz konusu değişiklikle, HSK üyelerinin görev süreleri sona erdiğinde boş kadro aranmasına gerek olmaksızın yüksek mahkemelere atanabilmelerine imkan tanınması, HSK üyelerinin ayrıcalıklı olarak kadroya geçişi demektir ve bu da objektiflik, liyakat ve eşitlik ilkelerine aykırıdır.

Toplanma ve İfade Özgürlüğüne Yönelik Tehlike: Ses ve Gaz Fişeklerinin Ateşli Silah Sayılması

Ses ve gaz fişegi atabilen silahların ateşli silah kapsamına alınması önerisi, demokratik toplumlarda temel hak ve özgürlüklerin korunması açısından ciddi endişeler doğurmaktadır. Bu tür silahlar, özellikle protesto ve gösteri haklarını kullanan vatandaşlara karşı kolluk kuvvetleri tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Bu düzenleme, kolluk kuvvetlerinin bu silahları kullanma yetkisini artırarak, barışçıl gösterilere katılan bireylerin güvenliğini tehlikeye atabilir ve ifade özgürlüğünü kısıtlayabilir.

Ayrıca, bu tür silahların ateşli silah kapsamına alınması, kolluk kuvvetlerinin müdahalelerini orantısız güç kullanımını meşrulaştırabilir. Bu durum, demokratik toplumlarda kabul edilemez ve temel hakların ihlali anlamına gelir.

Geniş ve Soyut İfadelerle Demokratik Haklara Müdahale

Getirilen bu düzenleme, anayasa ile güvence altına alınmış olan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını fiilen sınırlandırma riski taşımaktadır. Barışçıl protestoların doğal sonucu olarak kamusal alanda zaman zaman trafik akışının aksaması mümkündür. Bu durumu doğrudan cezalandırma konusu yapmak, demokratik toplumlarda kabul gören ifade ve örgütlenme özgürlüğü ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Yasa teklifi, soyut ve geniş ifadelerle kaleme alınmış olması nedeniyle keyfi uygulamalara açık bir zemin oluşturmakta, güvenlikçi yaklaşımı meşrulaştırmakta ve yurttaşların demokratik taleplerini ifade etmelerini baskı altına alabilecek bir potansiyel taşımaktadır. Özellikle emekçilerin, öğrencilerin, kadınların ve çevre savunucularının gerçekleştirdiği barışçıl eylemlerin bu yasa kapsamında kriminalize edilmesi, toplumsal barış ve adalet duygusunu zedeleyecektir.

Cezaların Artırılması Değil, Adaletin Tesisi Esas Olmalıdır; Adalet Krizini Ceza Artışıyla Örtbas Edemezsiniz

Bu yasa teklifinde cezaların artırımını ön gören maddeler özü itibari ile sorunun yalnızca mevzuat eksikliğinden kaynaklandığı varsayımına dayanmaktadır. Ancak cezasızlık algısı, sadece yasal düzenlemelerle değil, uygulamadaki eşitsizlikler ve yargı sisteminin işleyişiyle de yakından ilişkilidir.

Cezaların caydırıcılığı, sadece cezaların ağırlığıyla değil, adil ve eşit uygulanmasıyla sağlanabilir. Ancak uygulamada, nüfuz sahibi kişilerin hukuki süreçlerden muaf tutulduğu, yargı kararlarının siyasi etkilere açık olduğu ve bazı grupların sistematik olarak hedef alındığı görülmektedir. Bu durum, toplumda adalet duygusunu zedelemekte ve cezasızlık algısını pekiştirmektedir.

Suç oranlarının yüksek olmasını sadece cezaların hafifliğiyle açıklamak, sorunun temel nedenlerini görmezden gelmek anlamına gelir. Suçun ortaya çıkmasında en etkili etmenler arasında yoksulluk, işsizlik, eğitime erişimdeki eşitsizlikler, sosyal dışlanma, adaletsiz gelir dağılımı ve ayrımcılık gibi toplumsal koşullar yer almaktadır. Özellikle gençler arasında umutsuzluk, geleceksizlik duygusu ve sistemden dışlanmışlık hissi, suça yönelimin başlıca nedenlerindendir.

Bunlara ek olarak, hukuk sistemine duyulan güvensizlik, adaletin eşit şekilde işlemediğine dair yaygın algı, şiddetin normalleştirildiği siyasal ve toplumsal dil, cezasızlık kültürünü beslemektedir. Kadına, çocuğa, doğaya karşı işlenen suçların kamuoyunda yeterince karşılık bulmaması da bu algıyı derinleştirmektedir.

Dolayısıyla, suç oranlarını kalıcı biçimde azaltmak için yalnızca cezaları artırmak değil, suçun toplumsal nedenlerine odaklanmak gerekir. Sosyal politikaların güçlendirilmesi, eşitsizliklerin azaltılması, toplumsal barışın

sağlanması ve adaletin tarafsız biçimde işletilmesi, suçla mücadelede asıl etkili yol olacaktır.

Caydırıcılığı artırmak için alternatif yöntemler de değerlendirilmelidir. Eğitim, sosyal hizmetler, rehabilitasyon programları ve toplumsal farkındalık kampanyaları gibi önleyici tedbirler, suçun kökenine inerek kalıcı çözümler sunabilir.

Sonuç Yerine

2/3147 Esas No’lu Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi; hukuk devleti ilkesi, infazda eşitlik ve toplumsal barışın tesisi açısından önemli eksiklikler taşımaktadır. Teklif, yargı sistemindeki yapısal sorunları çözmek, adalet duygusunu güçlendirmek ve barış sürecine katkı sağlamak yerine; mevcut ayrımcı ve eşitsiz uygulamaları derinleştiren bir yaklaşımı benimsemektedir. Özellikle siyasi mahpuslara yönelik istisnai ve dışlayıcı düzenlemeler, eşitlik ilkesine aykırı olup; toplumsal uzlaş ve barış arayışlarını destekleme yeteneğinden yoksundur. Teklif; salt cezalandırma eğiliminden, ayrımcı infaz rejimine; çocuk adalet sisteminden, liyakat sorunlarına kadar birçok bakımdan yetersizlikler içermektedir.

Toplumsal ihtiyaçlarla uyumlu bir hukuk anlayışı yalnızca cezalandırma mantığına dayanmamalı; aksine, suçun kök nedenlerini ortadan kaldırmayı, ahlaki ve politik dönüşümü esas almayı ve toplumsal katılımı merkeze almayı hedeflemelidir. Sürecin gerektirdiği hukuk, hapisanelerde sorunların yoğunlaştığı hasta ve yaşlı mahpusların tabi olduğu infaz rejimini; adalet ve eşitlik ilkeleri doğrultusunda aşmaya yönelmelidir. Oysa teklife, geçmiş dönemlerin baskıcı ve ayrımcı izleri hâkimdir. Teklifte, yurttışı ceza tehdidiyle, caydırma ve korku ile disipline etmeyi amaçlayan bir iktidar anlayışının

yansımaları görülmektedir. Ancak bu sürecin yol alması; her şeyden önce, geçmiş iktidar ve hâkimiyet pratikleriyle hesaplaşma ve kronik sorunların temel nedeni olan inkârcı iktidar yapıları ile ayrımcı infaz rejimlerinin aşılmasına bağlıdır.

İfade etmek gerekmektedir ki teklif, Türkiye’de tarihî bir dönüm noktasını ifade eden mevcut sürecin gereklerine cevap verememektedir. Barış ve demokratikleşme süreci; kapsayıcı, eşitlikçi ve adil bir hukuk anlayışına dayanmak zorundadır. Buna karşın, kanun teklifinin mevcut hâli, Türkiye’nin tarihsel ve toplumsal dinamiklerine ve bu dinamiklerden doğan beklentilere uygun bir barış iradesini desteklemekten yoksundur. Türkiye halklarının en acil ihtiyacı, kararlı ve cesur bir barış iradesidir. Dönemin gerektirdiği siyasî ve hukukî ölçüyü tayin edecek olan da bu iradedir.

Tüm bu nedenlerle, demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesi gerekirken daraltılmasına yol açacak olan bu düzenlemeye tarafımızca muhalefet şerhi düşülmüştür.

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

Onur Düşünmez
Hakkâri

Zülküf Uçar
Van

MUHALEFET ŞERHİ

2/3147 esas numaralı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi esas komisyonu Adalet Komisyonu olmak üzere 29 Mayıs 2025 Perşembe günü meclise sunulmuştur. Teklif, yürürlük ve yürütme maddeleri dâhil olmak üzere toplam 30 madde olarak sunulmuştur.

Teklif;

- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
 - 1512 sayılı Noterlik Kanunu
 - 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu
 - 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
 - 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
 - 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
 - 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun
 - 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
 - 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu
 - 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
- olmak üzere 10 farklı kanunda düzenlemeler içermektedir.

Usul Üzerine Görüş

Teklifin Meclis Başkanlığına 29 Mayıs Perşembe günü saat 16:00'da sunulup İçtüzük uyarınca asgari süre olan 48 saatin hemen ardından komisyon görüşmelerinin başlatılması, milletvekillerinin teklif üzerinde yeterince inceleme ve çalışma imkânı bulamamasına yol açmıştır. Demokratik yasama süreçlerinin en temel gereklerinden biri, parlamenterlerin yasa tekliflerini kapsamlı şekilde değerlendirebilmeleri ve gerekli araştırma ve hazırlıkları yapabilmeleri için yeterli zaman tanınmasıdır. Ancak iktidarın dayatmacı yaklaşımı, bu temel prensibi hiçe sayarak, milletvekillerini hazırlıksız ve yeterince bilgilendirilmeden komisyon görüşmelerine katılmak zorunda bırakmıştır.

Diğer taraftan, komisyon görüşmelerinin 31 Mayıs Cumartesi günü saat 16:00'da başlayıp, aralıksız biçimde 1 Haziran Pazar günü sabah saat 07:17'ye kadar sürdürülmesi, yasama faaliyetinin etkin ve sağlıklı yürütülmesini imkânsız hale getirmiştir. Milletvekillerinin teklifleri kapsamlı ve nitelikli bir şekilde tartışmasını engelleyen bu ağır çalışma koşulları, farklı görüşlerin yeterince ifade edilemediği, tek taraflı ve dayatmacı bir yasama pratiğine yol açmıştır. Bu uygulama, demokratik müzakere kültürüne ciddi anlamda zarar vermiştir. Böyle bir tutumun devamı, parlamenter sistemin temel ilkelerinin ihlali anlamına geldiği gibi, milletvekillerinin asli görevlerini etkili ve verimli biçimde yerine getirmelerini de ciddi şekilde engellemektedir.

Teklif, 31/05/2025 tarihinde Adalet Komisyonunda görüşülmüş, komisyon sürecini tamamlamış ve komisyondan 30 madde olarak kabul edilerek çıkmıştır.

Teklifin komisyon görüşmeleri süresince, muhalefet partileri tarafından dile getirilen öneri ve değişiklik taleplerinin hiçbirinin kabul edilmemesi ve tüm önergelerin sistematik biçimde reddedilmesi, yasama faaliyetinin çoğulcu, kapsayıcı ve demokratik niteliğini ciddi biçimde zedelemiştir.

AK Parti'nin muhalefetin öneri ve taleplerine kapalı tutumu, parlamentonun temel işlevi olan müzakere ve uzlaşma süreçlerini zayıflatmakta ve kanun yapım sürecinin meşruiyetini açıkça zedelemektedir. İktidarın bu tavrı, demokratik bir yasama ortamının temel unsuru olan temsil adaletini ve fikir çeşitliliğini hiçe sayan, parlamentoyu yalnızca çoğunluğun tahakkümüne dayalı bir kuruma dönüştürmektedir. Bu yaklaşımın devam ettirilmesi, yasamanın demokratik meşruiyetini sorgulatmakla kalmayıp toplumsal uzlaşmayı ve güven duygusunu da derinden etkileyecektir.

Anayasaya Aykırı Düzenlemeler Teklifte Konu Edilmiştir

Komisyon görüşmelerinde, Teklifin 3'üncü maddesine ilişkin olarak Grubumuz tarafından dile getirilen Anayasaya aykırılık önergesi AK Parti ve MHP Grubuna mensup milletvekilleri tarafından kabul edilmemiştir. Bu durum, iktidarın yasama faaliyetlerini hukuki denetime kapalı biçimde sürdürme anlayışını bir kez daha ortaya koymuştur. Komisyon aşamasında dile getirilen somut ve haklı gerekçelerin dikkate alınmaması, yasama sürecinin nitelik ve anayasal denetime açıklık ilkelerine gölge düşürmüştür.

Anayasa'nın 2'nci maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi, hukuki belirlilik ve öngörülebilirliği zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, yasaların bireylerin hangi davranışının hangi hukuki sonuç veya yaptırımları doğuracağını açıkça ortaya koyması esastır. Teklifin 3'üncü maddesinde kullanılan “Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak” ifadesi ise bu ilkeye açıkça aykırıdır. Bahsi geçen ifade, keyfi yorum ve uygulamalara kapı aralayacak nitelikte muğlak, sınırları belirsiz ve subjektiftir. Bu durum, bireylerin hukuki güvenlik haklarını ihlal ettiği gibi, idarenin keyfi ve ölçsüz uygulamalarına zemin hazırlamaktadır.

Bu kapsamda, Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil eden söz konusu düzenlemenin yasalaşması, hukuksal güvenliğin zedelenmesine, kamu otoritesinin keyfi müdahalelerine ve bireylerin adil yargılanma hakkının ihlal edilmesine sebebiyet verecektir. Dolayısıyla, belirtilen hususlar doğrultusunda Teklifin 3'üncü maddesinin Anayasaya açık aykırılıklar taşıdığı, bu maddenin teklif metninden çıkarılması gerektiği açıktır.

Yine teklifin 28'inci maddesinde, Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK) üyelerinin görev sonrasında atanabilecekleri yüksek mahkeme üyelikleri bakımından ciddi eşitsizlik içeren bir düzenleme yer almaktadır. Teklifte, yalnızca adli ve idari yargıdan gelen HSK üyelerine Yargıtay ve Danıştay üyelikleri imkânı tanınırken, avukatlık ve akademisyenlik mesleğinden gelen üyeler bu haktan bütünüyle mahrum bırakılmaktadır. Bu düzenleme, açıkça Anayasanın 10'uncu maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine aykırıdır. Anayasa'nın eşitlik ilkesi gereğince, benzer konum ve sorumluluklarda bulunan kamu görevlileri arasında ayırım yapılması mümkün değildir. Bu nedenle, aynı kurul içinde, aynı yetki ve sorumluluklarla görev yapan HSK üyeleri arasında mesleki kökenlerine dayalı böyle bir farklılaştırma yapılması hukuk devletinin temel ilkelerini açıkça ihlal etmektedir.

Teklifte yer alan 23, 24 ve 25'inci maddeler ise Anayasa Mahkemesi tarafından daha önce açıkça iptal edilen düzenlemelerin farklı şekillerde yeniden gündeme getirilmesi anlamına gelmektedir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararları, yasa koyucu açısından bağlayıcı nitelikte olup, söz konusu iptal kararlarının gerekçelerinin ortadan kaldırılması zorunludur. Ancak, iktidar partisinin ilgili maddelerde yaptığı düzenlemeler, iptal kararlarının gerekçelerini karşılamaktan uzaktır. Bu durum, Anayasa'nın 153'üncü maddesinde düzenlenen Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesine ve Anayasa'nın 2'nci maddesinde tanımlanan hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır. Anayasa Mahkemesinin hukuki gerekçelerini dikkate

almadan, iptal edilen hükümlerin içerik olarak yeniden yasalaştırılması, yasama faaliyetinin meşruiyetini zayıflatmaktadır.

Teklifin belirtilen maddeleri Anayasaya açıkça aykırılık taşımakta olup, teklifin ilgili maddelerinin metinden çıkarılması gerekliliktir. İYİ Parti olarak, bu hukuka aykırı, eşitlik ilkesini ihlal eden ve Anayasa Mahkemesi kararlarına açıkça meydan okuyan düzenlemelere karşı tavizsiz ve kararlı tutumumuzu sürdüreceğimizi bir kez daha vurguluyoruz.

Teklifin Genel Üzerine Görüş

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, kamuoyuna “10. Yargı Paketi” olarak tanıtılmış ve bir reform paketi olarak lanse edilmiştir. Ancak dikkatli bir inceleme yapıldığında görülmektedir ki, teklifin yalnızca birkaç maddesi, daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen düzenlemelerin gerekçelerine dayanılarak hazırlanmış; geri kalan büyük çoğunluğu ise toplumun adalet taleplerini karşılamaktan, hukuk devleti ilkesine uygun bir sistem kurmaktan uzaktır.

Özellikle Noterlik Kanunu'na ilişkin düzenlemeler (Md. 2, 3, 4, 5, 6), İdari Yargılama Usulü ve Hukuk Muhakemeleri Kanunlarındaki parasal sınır düzenlemeleri (Md. 1, 7, 28) ve 5651 sayılı Kanun'un ifade özgürlüğüne müdahale içeren hükümleri (Md. 23, 24, 25) doğrudan Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçelerine dayanılarak düzenlenmiş ve iptallerin yarattığı hukuki boşluğu doldurmayı hedeflemiştir.

Özetle bu teklif, Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda hazırlanmış gibi gösterilmeye çalışılsa da yalnızca bazı teknik maddeler bu kapsamda düzenlenmiş; halkın adalet beklentilerini karşılayacak esaslı bir reform ortaya konmamıştır.

Oysa; Adalet Bakanı kamuoyuna yaptığı açıklamalarda omurgası İnfaz hükümlerinden oluşan bir Yargı Paketinin tasarlandığını ve milletvekillerine sunulduğunu açıkça ifade etmişti, hatta bu kapsamda siyasi parti gruplarından görüşmeleri kabul etmiş önerileri ve talepleri dinlemişti. Adalet Bakanını paketin içerisinde toplumda oluşan cezasızlık algısı ile mücadele edilecek maddelere yer verildiğini ifade etmişti. Teklif metninde Türk Ceza Kanunda bulunan ceza miktarlarında artırımı gidildiği ve miktarı az olan cezalar açısından asgari cezaevlerinde geçirilecek sürelerde düzenleme yapıldığı görülmektedir. Ayrıca teklifte Denetimli Serbestlik hususunda da maddelere yer verilmiştir. Ancak bu teklifte Adalet Bakanının üzerinde durduğu;

Tutuklama sebeplerine ilişkin bir düzenleme olacağı ve Covid-19 pandemisinde ilgili hükümlerden faydalanamayan hükümlülere ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Özel İnfaz usullerinde değişiklik yapılmış, kamu düzenini doğrudan ilgilendirebilecek bazı maddelerde değişiklik öngörülmüştür. Sonuç itibarıyla kamuoyunda; sayın Adalet Bakanının açıklamalarından 40 maddeden oluşan, omurgası infaz hükümlerinden oluşan ve cezasızlık algısı ile mücadele kapsamında yeni bir yargı paketi beklentisi oluşmuştur. Teklif kısmen bu açıklamaları kapsamaktadır.

Kanun teklifinin içeriğine geçmeden önce teklifin yöntemi üzerinde durmak gerekirse; AK Parti iktidarı, bu teklifte de Türk yasama tarihinin neredeyse çeyrek yüzyılına damgasını vuran kötü, hastalıklı ve antidemokratik yöntem olan torba kanun benimsemiş ve birbiri ile konu, içerik ve kapsam yönünden ilgisi olmayan ve çok fazla sayıda başka kanunda ek ve değişiklikler yapan hükümlerin, doğru dürüst tartışmadan yasalaşmasını sağlamak istemektedir. Önemle ifade edelim ki, bu sistem hukuk kurallarının açık, belirli, anlaşılır ve öngörülebilir olmasını engellediğinden demokratik bir hukuk devletinde asla kabul görmemektedir.

Adalet Bakanlığı tarafından kamuoyuna “10. Yargı Paketi” olarak sunulan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu’na getirilen bu teklif, başta Covid-19 infaz yasası mağdurları olmak üzere kamuoyunda büyük bir beklenti yaratan birçok sorunu çözmekten uzak, aksine eski sorunları makyajlayarak yeniden gündeme getiren, eksik, tutarsız ve keyfi düzenlemelerle dolu bir tekliftir.

Halkın, özellikle pandemi sürecinde yaşanan 31 Temmuz adaletsizliği nedeniyle mağdur olan binlerce insanın beklentileri aylarca siyasi söylemlerle körüklenmiştir. Adalet Bakanlığı yetkilileri, iktidar mensupları ve hatta Cumhurbaşkanı’nın kendisi dahi, “Yeni bir infaz paketi gelecek, adaletsizlikler giderilecek, Covid mağdurları da kapsama alınacak” gibi ifadelerle bu beklentiyi bizzat oluşturmuş, kamuoyunu umutlandırmıştır. Ancak ne yazık ki bu paket, bu konuda tüm bu vaatlerin ve umutların boşa çıkarıldığı bir teklif olarak karşımızdadır.

Pakette, 31 Temmuz infaz düzenlemesi mağdurlarına dair tek bir düzenleme bile yer almamaktadır. Oysa Anayasa Mahkemesi’nin açık kararlarına ve hukuk devletinin temel ilkelerine göre, aynı fiili işleyen kişiler arasında yalnızca hüküm tarihine veya dosya sırasına göre farklılık yaratmak hukuka aykırıdır. Hukuk tektir. Aynı suçu işleyene farklı muamele yapılamaz. Bir fiili işleyen kişinin cezası erken kesinleştiği için serbest bırakılırken, davası uzun sürdüğü için hükmü geç kesinleşen kişi infaz kapsamı dışında bırakılmıştır.

Sonuç olarak, bu teklif adalet sistemine dair yapısal bir iyileşme değil, günü kurtarmaya yönelik, sorunları öteleyen, halkın beklentilerini karşılamaktan uzak bir dizi düzenlemeden ibarettir. Özellikle 31 Temmuz Covid mağdurları gibi kamuoyunun gözü önündeki adaletsizliklerin giderilmemiş olması, Adalet Bakanlığı’nın halkın adalet talebine ne kadar duyarsız olduğunu bir kez daha göstermiştir. Bu paket, topluma umut tacirliği yapılmış bir düzenlemedir.

Üzerinde durmak istediğimiz bir diğer husus ise toplumda oluşan cezasızlık algısı ile mücadelenin kapsamının tam olarak ne olduğudur. Şöyle ki; kamuoyunda cezasızlık algısı olarak nitelenen durumun ortadan kaldırılması adına bir taraftan ikinci kez mükerrir suçluların şartla tahliyesi mümkün hale getirilmesi yanında alternatif infaz usulleri genişletilirken, diğer taraftan cezalarda artırma gidilmesi ve 5275 sayılı kanunun 105/A maddesinde yapılan değişiklikle hükümlülerin denetimli serbestlikten faydalanabilmesi için cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az 1/10’unu, 5 günden az olmamak üzere mutlaka ceza infaz kurumunda geçirmeleri tutarsızdır. Bizce toplumda böyle bir algının oluşmasının sebebi cezanın miktarının az olması değil bir şekilde alınan cezaların çeşitli yöntemlerle infaz edilmiyor olmasıdır. Cezanın işlevini yerine getirebilmesi için ağır ve acımasız olması değil suçun işlenmesinden hemen sonra, hızlı bir şekilde verilmesi, uygulanmasından kaçınma ihtimalinin olmaması gerekir. Bu bağlamda; tek başına kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalarda kişiyi 5 günden az olmamak üzere cezasının en az 1/10’u mutlaka ceza infaz kurumunda geçirmesi ve belli suçlar açısından ceza miktarının artırılması cezadan beklenen faydaları sağlamayacaktır. Aksine bütün şartlar göz önüne alındığında kişi, gördüğü eğitim, yaşadığı sosyal çevre, psikik ve ahlakî eğilimleri itibarıyla tesadüfi suçlu özelliği taşıyabilir. Bu kişilerin mahkûm oldukları cezanın infaz kurumunda çektirilmesi toplum barışı açısından bir zorunluluk göstermeyebileceği gibi, cezanın amaç ve işlevlerine ve neticede ceza adaletine aykırıdır. Dolayısıyla alternatif infaz üslûlerinin bu gibi durumlara da kapsama alınması gerekmektedir.

Bu nedenle kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar korkutma ve uslandırma amacına uygun olmadığı gibi, suçlunun topluma yeniden uyumunu sağlayacak iyileştirme programının uygulanmasına engeldir. Kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar cezaevlerindeki kalabalığı ve dolayısıyla infaz masraflarını artırmanın yanında yatacak yer, sağlık, çalışma, eğitim ve denetleme olanaklarını yetersiz hale getirir.

Dahası cezaevlerinde hükümlüleri işledikleri suçlara ve ahlaki kötülüklerine göre tam bir sınıflandırmaya tabi tutmak ve bu sınıfları birbirleriyle temas ettirmemek tam olarak mümkün olmadığından ilk defa hafif bir suç işleyen tesadüfi suçlunun, cezaevinin uyumsuz suçlu grubu içine karıştırılması onu suçu meslek ve itiyat edinmiş olanların bozucu tesirlerine açık hale getirmektedir. Bu da kısa süre için cezaevine giren hükümlü cezaevine alışır, hiç suç işlemeyen birine göre tekrar suç işlemeye yatkın hale gelir, kısaca acemi bir suçlu olarak girdiği cezaevinden kalfa veya usta bir suçlu olarak çıkma ihtimali olacaktır.

Değınmek istediğımız bir diğerk husus; Türk Ceza Kanununda tanımlanan, Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunda yapılan değışiklikle suçun unsuru “silahla ateş eden ve patlayıcı madde kullanan” şeklinde iken kapsamı genişletilerek ve ceza miktarı artırılarak “ses ve gaz fişegi atabilenler dahil silahla ateş eden veya patlayıcı madde kullanan” şeklinde tanımlanmaktadır.

Ayrıca suçla nitelikli hal olarak kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi halinde cezanın yarısından bir katına kadar artırılacağı düzenlenmek istenmektedir. Teklif maddesi düşünlerde, konvoylarda veya toplu olarak bulunan yerlerde oluşacak tehlikeli haller bakımından ve yapılan eylemin yaşanması muhtemel olumsuz sonuçlarından kaçınmak amacıyla tarafımızdan desteklenmektedir. Ancak çekincemiz şudur ki; nitelikli halinde yapılacak ceza artırımının bazı keyfi durumlarda fiille orantılı olmama durumu ve kişisel uygulamalara sebebiyet verme hali olabilecektir. Fiil ile orantılı bir ceza artırımı yapılmasının maddenin ruhuna uygun olabileceğini muhalefet şerhimiz vasıtası ile kamuoyuna arz ediyoruz.

Bunlara ek olarak; günlük yaşantımızda trafikte sıkça karşılaştığımız olumsuz olayların engellenmesi amacıyla teklif maddesine dahil edilen ve trafik güvenliğinin kasten tehlikeye sokulmasına ilişkin maddeleri desteklemekteyiz.

Özellikle; alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek halde olmasına rağmen araç kullanan kişilerin işledikleri fiilin cezasının artırılması tarafımızdan desteklenmektedir. Yukarıda ayrıntılı olarak izah edildiği üzere bu artırımlara paralel olarak yargılamanın hızlı yapılması, cezanın infazının sağlanması ve bir daha aynı şekilde suç işleme eğiliminin önüne geçilmesi ile de bahsedilen cezasızlık algısı ile mücadele edilmiş olunacaktır.

Teklifin Maddeleri Üzerine Görüş

Madde 3

Teklifte yer alan düzenlemeyle Noterlik Kanununda disiplinsizlik olarak nitelenen eylemlere uygulanacak cezalar; uyarma, kınama, para cezası, geçici olarak işten çıkarma ve meslekten çıkarma olarak belirlenmekte ve bu cezaları gerektiren fiiller ayrı ayrı gösterilmektedir.

Değişiklik yapılan madde daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından, keyfiyete açık bulunmuş ve iptal edilmiştir. Noterlik Kanununun 126 ncı maddesi Anayasa Mahkemesi kararı üzerine yeniden düzenlenerek disiplin cezalarına daha ayrıntılı yeni hükümler eklenmek istenmektedir. Ancak anılan değişikliğin bazı bentleri hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleriyle bağdaşmaması nedeniyle yeniden Anayasa Mahkemesi tarafından iptale konu edilebilecek niteliktedir.

Belirlilik ilkesi, kanunların hukuk güvenliğini sağlamaya yetecek bir açıklıkta olması ve muhtemel keyfi yorumlara imkan vermemesidir. Bu ilke, kişilerin hangi eylemlerinin hukuki sorumluluk doğuracağını önceden öngörebilmesini ve idarenin keyfiliğe yer vermeyecek şekilde hareket etmesini zorunlu kılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi 2014/4705 başvuru numaralı ve 29/5/2014 tarihli kararında bu ilkeyi şu şekilde açıklamıştır: Anayasal haklara yönelik müdahalenin bir kanuna dayanması yeterli olmayıp, bu kanunun belirlilik ve öngörülebilirlik gibi belli niteliklere sahip olması gerekir. Başka bir ifadeyle kanun, ilgili kişinin davranışlarını belirlemesi amacıyla, kolayca ulaşabileceği, gerektiğinde profesyonel yardım almak suretiyle de olsa anlayabileceği, açık, net ve yeterince belirgin nitelikte olmalıdır.

Ancak üçüncü fıkranın (m), dördüncü fıkranın (n), beşinci fıkranın (h) ve altıncı fıkranın (d) bentlerinde yer alan “nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak” ibaresi, öngörülemez, muğlak ve yoruma açık bir ifadedir. Bu düzenleme, hangi somut eylemlerin disiplin cezasına konu olacağı hususunda belirsizlik yaratmakta ve uygulayıcılara geniş takdir yetkisi tanımaktadır.

Benzer bir durum üçüncü fıkranın (f) bendinde de görülmektedir. Burada da “Noterlik işlemlerinde gereğinden fazla gider almayı alışkanlık hâline getirmek.” eylemi kınama cezası

gerektiren fiillerden sayılmıştır. Ancak “alışkanlık haline getirmek” ifadesi, eylemin kaç kez veya hangi sıklıkla yapılmasıyla bu durumun oluşacağı açısından belirsizlik doğurmaktadır.

Bu belirsizlikler Anayasanın 2 nci maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesine ve 38 inci maddesinde yer alan “kanunilik” ilkesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Disiplin cezaları gibi kişinin mesleki geleceğini doğrudan etkileyecek müeyyidelerin, öngörülebilir, açık ve sınırları belirli şekilde düzenlenmesi zorunludur.

Bu nedenlerle teklifin söz konusu bentleri Anayasaya aykırı olup, Komisyon görüşmelerinde verdiğimiz önergeyle ilgili bentlerin tekliften çıkarılması ve hukuki öngörülebilirliği sağlayacak şekilde ilgili maddede yeniden düzenleme yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Ancak bu önergemiz AK Parti ve MHP oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 9

Madde ile kasten yaralama suçu hapis cezasının alt sınırı bir yıldan bir yıl altı aya artırılmaktadır. Basit tıbbi müdahaleyle giderilebilecek yaralama suçunda da verilecek ceza dört aydan bir yıla şeklindeki, altı aydan bir yıl altı aya olarak artırılmaktadır. Yine fiilin kadına karşı işlenmesi halinde verilecek ceza alt sınırı altı aydan dokuz aya olarak artırılmaktadır.

Toplumda kadına yönelik şiddetin yaygınlığı ve bu tür suçların birey ve toplum üzerindeki olumsuz etkileri dikkate alındığında, teklifte yer alan dokuz ay ceza alt sınırının caydırıcılık yönünden yetersiz kaldığı değerlendirilmektedir.

Kadınların fiziksel ve psikolojik bütünlüklerinin korunması, Anayasanın 10 ve 17 nci maddeleri ile güvence altına alınmış olan eşitlik ve kişi dokunulmazlığı ilkeleriyle doğrudan bağlantılıdır. Ayrıca Türkiye'nin taraf olduğu Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) gibi uluslararası sözleşmeler de kadına yönelik şiddetle etkili mücadeleyi taraf devletlere yükümlülük olarak getirmektedir.

İstanbul Sözleşmesi, İstanbul'da gerçekleşen Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 121 inci toplantısında kabul edilmiş ve Türkiye bu toplantıda Avrupa Konseyi Dönem Başkanı olarak görev üstlenmiştir. Türkiye, 11 Mayıs 2011'de Sözleşmeyi ilk imzalayan ve 24 Kasım 2011'de parlamentosunda onaylayan ilk ülke olmuştur. Ancak 20 Mart 2021 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı sonrası ülkemiz sözleşmeden çekilmiştir.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun verilerine göre 2024 yılı; 394 kadın cinayeti ve 258 şüpheli kadın ölümü ile verilerin yayınlanmaya başladığı 2010 yılından bu yana en yüksek kadın cinayetinin görüldüğü yıl olarak kayıtlara geçmiştir. 14 yılda kadın cinayetlerinin azaldığı tek yıl İstanbul Sözleşmesi'nin imzalandığı 2011 yılı olmuştur.

Sözleşmenin iktidar tarafından tartışmaya açılmasından sonra ise kadın cinayetleri her geçen gün artmaya devam etmiştir. Elbette 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun etkin şekilde uygulanmaması, iktidarın kadın politikalarının yetersizliği ve kadın düşmanı söylemlere karşı önlem almaması bu kötü tablonun sebebi olmuştur.

Platformun 2024 yılı raporuna göre öldürülen 394 kadından 111'i boşanmak istemek, barışmayı reddetmek, evlenmeyi reddetmek, ilişkiyi reddetmek gibi kendi hayatına dair karar almak istemesi bahanesi ile, 21'i ekonomik bahanelerle, 2'si nefret bahanesiyle, 27'si diğer bahanelerle öldürülmüştür. 394 kadının 166'sı evli olduğu erkek, 45'i birlikte olduğu erkek, 31'i babası, 30'u eskiden evli olduğu erkek, 29'u tanıdığı biri, 25'i akrabası, 23'ü eskiden birlikte olduğu erkek, 22'si oğlu, 7'si kardeşi, 7'si tanımadığı biri tarafından öldürülmüştür. 9 kadının öldürüldüğü kişiyle yakınlığı tespit edilememiştir.

Kadınların 226'sı evinde, 76'sı sokakta, 13'ü ıssız bir yerde, 13'ü kamusal alanda, 13'ü arabada, 10'u işyerinde, 6'sı su ve kenarında, 5'i arazide, 4'ü otelde, 3'ü eğlence mekanında, 5'i bunlar dışında bir yerde öldürülmüştür. 20 kadının öldürüldüğü yer tespit edilememiştir. Öldürülen kadınların 222'si ateşli silahlarla, 113'ü kesici aletlerle, 33'ü boğularak, 14'ü darp edilerek, 3'ü yakılarak, 1'i yüksekten atılarak, 1'i bunlar dışında bir silahla öldürülmüştür. 7 kadının nasıl öldürüldüğü tespit edilememiştir.

Bu veriler göstermektedir ki kadına karşı şiddet konusunda iktidar net bir şekilde başarısızdır. Teklifte yer verilen ceza artışı da kanımızca yetersizdir. Komisyonunda verdiğimiz önergemiz ile kadına karşı işlenen kasten yaralama fiiline verilecek hapis cezası alt sınırının bir yıla çıkarılması önerilmiştir. Ancak bu önergemiz AK Parti ve MHP oylarıyla reddedilmiştir. Ayrıca kadına karşı şiddette görülen bu korkunç artış için yalnızca cezaların artırılması da yeterli değildir.

Kadına yönelik şiddet, istismar ve kadın cinayetlerinin durdurulabilmesi için bu alanda bir ciddi bir politika yürütülmesi gerekmektedir ve ne yazık ki iktidarın bu yönde çabası görülmemektedir. Bu vahim tablo karşısında yalnızca bu maddede değil ilgili tüm hukuki

düzenlemeler güçlendirilmeli, mağdur kadınlar için etkili ve hızlı koruma mekanizmaları sağlanmalı, cezasızlıkla mücadele edilmesi için infaz kanunu bu hususta ele alınmalıdır. Bununla birlikte idare tarafından toplumsal farkındalık ve eğitim faaliyetleri artırılmalı, kadın sığınma evleri ve destek merkezleri yaygınlaştırılmalı, kolluk kuvvetleri ve ilgili kamu görevlileri bu hususta eğitilmelidir. İktidar; kadın hakları savunucusu sivil toplum kuruluşlarına düşmanlığa son vermeli, sivil toplumla iş birliği güçlendirilmelidir. Kamu tarafından veri toplama, izleme ve raporlama sistemleri kurulmalı bu iş yalnızca STK'ların sorumluluğuna bırakılmamalıdır. Ancak en başında İstanbul Sözleşmesi yeniden yaşatmalı Türk kadını huzura kavuşmalıdır.

Madde 21

Teklifin 21 inci maddesiyle 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun Geçici 10 uncu maddesinde düzenleme yapılmaktadır. Söz konusu maddeyi düzenleyen hükme karşı olmamakla birlikte düzenleme eksiktir.

Toplumda “31 Temmuz Yasası” olarak bilinen, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun Geçici 10 uncu maddesi Covid Pandemisi zamanında çıkarılmış ve bu madde ile Covid-19 virüsünün cezaevlerindeki doluluktan ötürü yayılmasını önlemek amaçlanmıştır.

İlgili madde; belirli bir tarihten önceki hükümlülerin infazında, hükümlü grubuna göre farklı koşullarla iyileştirme yapmıştır. Kanun koyucu da bu hükümle, geçmişte cezası kesinleşen hükümlüler lehine bir iyileştirme yapmayı tercih ederek bir infaz politikası geliştirmiştir.

İlgili yasa çıktığı tarihte; 31/7/2023 tarihi itibarıyla Covid-19 izninde bulunan hükümlülerin denetimli serbestliğe ayrılmalarını, 5 yıl veya daha az süre cezası kalanların, tekrar cezaevine dönmemesini ve kalan sürelerini denetimli serbestlik altında infaz etmelerini sağlamıştır.

2020 yılında pandemi nedeniyle açık cezaevinde bulunanlara verilen Covid izni, 31 Temmuz 2023'e kadar uzatılmış, ancak bu tarihten önce suç işleyip cezası kesinleşmeyen hükümlüler düzenlemeden yararlanamamıştır. Özetle kişilerin yargılaması uzun sürüp haklarındaki cezalar kesinleşmediği için aynı suçtan mahkum olanlar bu düzenlemeden yararlanamamıştır. Bu durumda hakkaniyetsizlikler doğurmuştur.

İlgili hakkaniyetsizliğin giderilmesi için tarafımızca Adalet Komisyonunda önerge verilmiş ve ilgili önergede; 5275 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesine şu fıkra eklenerek eşitsizliğin giderilmesi amaçlanmıştır:

“(9) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte haklarında ikinci veya altıncı fıkra hükümleri uygulanan hükümlülerin cezalarının infazına ceza infaz kurumunda veya denetimli serbestlik tedbiri ile devam edilmekte iken; 15/7/2023 tarihinden önce işledikleri diğer suçlardan dolayı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilen hapis cezalarının infazında da, ilgisine göre ikinci veya altıncı fıkra hükümleri uygulanır. 15/7/2023 tarihinden önce işledikleri suçlar nedeniyle bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra cezalarının infazına ilk kez başlanacak hükümlüler hakkında, bu maddenin altıncı fıkrası uygulanır. Bu madde kapsamına giren hükümlüler yönünden, bu Kanunun Geçici 6. maddesi saklıdır.”

Kanuna eklenmesini öngördüğümüz ilgili fıkra ile daha önce Covid-19 izni nedeniyle cezaevinden ayrılan ve Kanunun Geçici 6 ncı maddesi uyarınca 1+5 veya 3+5 yıl denetimli serbestlik uygulamasından yararlanan hükümlülerin 31/07/2023 tarihinden önce işledikleri suçlara ilişkin olarak daha sonra kesinleşen hapis cezalarının infazında da önceki cezaları ile içtima edilmesi kaydıyla aynı hükmün uygulanması hedeflenmiştir. Bu şekilde geç kesinleşen hükümlerin hükümlü aleyhine sonuç doğurmaması amaçlanmakta olup, hükümlünün bu düzenlemeden yalnızca bir kez yararlanabilmesi için, daha önce Geçici 10 uncu maddeden faydalandığı cezaların koşullu salıverilme tarihine kadar kesinleşen yeni cezaların içtima kapsamında değerlendirilmesi öngörülmüştür. İçtima edilemeyen cezaların infazında ise bu kişilerin cezaevine ilk kez girecek hükümlü olarak kabul edilmesi ve buna göre aşağıda yer alan 3'üncü madde çerçevesinde 1+3 veya 3+3 yıl denetimli serbestlik uygulamasından faydalanmalarına imkân sağlanması amaçlanmıştır.

Ayrıca Geçici 10 uncu maddenin altıncı fıkrası kapsamında kapalı ceza infaz kurumlarından açık ceza infaz kurumlarına üç yıl erken geçiş ve denetimli serbestliğe üç yıl erken ayrılma hakkından yararlanan hükümlülerin de 31/07/2023 tarihinden önce işledikleri suçlara ilişkin olarak daha sonra kesinleşen hapis cezalarının bu düzenleme kapsamına alınması öngörülmüştür. Öte yandan daha önce hiç cezaevine girmemiş olan ancak 31.07.2023 tarihinden önce işlenmiş suçlar nedeniyle bu tarihten sonra hapis cezası kesinleşen kişilerin de açık ceza infaz kurumuna üç yıl erken ayrılma ve üç yıl erken denetimli serbestlik imkanından yararlanarak, Geçici 6 ncı madde çerçevesinde 1+3 veya 3+3 yıl denetimli serbestlikten faydalanmalarının sağlanması hedeflenmiştir.

Bu düzenleme ile 31/07/2023 tarihi itibarıyla kapalı cezaevinde bulunmayı gerektiren mevcut hükümlerin doğurduğu eşitsizliğin giderilmesi amaçlanmıştır; ancak Geçici 10 uncu maddenin Covid-19 salgınına özel bir geçici hüküm olması nedeniyle, ilk kez cezaevine girecek hükümlülere 1+5 veya 3+5 yıl yerine, sadece üç yıl erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma ve üç yıl erken denetimli serbestlik imkânı tanınmak suretiyle kapsamın sınırlı tutulması hedeflenmiştir.

Detaylarıyla açıkladığımız söz konusu değişiklik önergemiz, “31 Temmuz Covid-19 Yasası Mağdurları”nın yaşadığı adaletsizlikleri gidermeyi ve infaz sistemimize hukuki açıdan olumlu katkılar sunmayı amaçlamaktaydı. Ancak bu yapıcı ve çözüm odaklı önergemiz, AK Parti ve MHP milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 25

Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrasında düzenleme yapılmak istenmektedir. Anayasa Mahkemesi “ceza kanunlarında suç olarak düzenlenen eylemlerin işlendiğinin henüz kesinleşmiş bir mahkeme kararıyla tespit edilmeden idari bir makamın yapacağı suç tespitine bağlı olarak nihai bir tedbir mahiyetinde olan içeriğin çıkarılması kararı verilmesinin ve bu kararın icra edilmemesi durumunda idari para cezası uygulanmasının masumiyet karinesini ihlal ettiği” gerekçesiyle “içeriğin çıkarılmasına” ilişkin hükmü iptal etmiştir.

Maddede Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda “içeriğin çıkarılması” tanımı yeniden yapılmış ve artık içeriklerin internet ortamından çıkarılması şeklinde tanımlanması öngörülmüştür. Aynı zamanda “uyarı yöntemi” ihlalin ilk bakışta anlaşıldığı durumlarda BTK veya ilgili kişilerce doğrudan içerik veya yer sağlayıcıya bildirim yapılabileceği şekilde düzenlenmektedir.

Ancak madde metninden anlaşılabileceği üzere uygulamada çokça sorunla karşılaşılacak bir düzenleme önerilmektedir. Zira sulh ceza hâkimliği, ayrıntılı bir inceleme yapmadan ihlalin ilk bakışta anlaşılabildiği hâllerde yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararı verebilecektir. Bu durum savunma hakkını ihlal edeceği gibi silahların eşitliği ilkesine de aykırıdır. Ayrıca aynı şekilde başvuranın adının ihlale konu internet adresleriyle ilişkilendirilmemesine karar verilebilecektir. Bu durum kişilerin haber alma hürriyetine ve basın özgürlüğüne zarar verecektir.

Yine bu kararlara karşı itiraz yolu öngörölmüş ve bu durumda kararına itiraz edilen hâkim veya itirazı incelemeye yetkili merciin gerekli görmesi halinde tarafları dinleyebileceği düzenlenmiştir. Yani asıl kararda olduğu gibi itiraz üzerine de savunma hakkı hakimin takdirine bırakılmış ve karar verilmesi için bir süre sınırı konulmamıştır. Bir başka deyişle bu durumda kimse dinlenmeksizin karar verilebilecek ve itiraz değeriendirilebilecektir. Bu durum adil yargılanma hakkının ihlali sayılabilecek niteliktedir.

Teklifte yer alan düzenleme yerine genel hükümlere göre bir kanun yolu düzenlenmeli ancak basın özgürlüğü açısından hızlı karar alınması gerektiğinden kısa bir süre sınırı konulmalıdır. Bir başka deyişle maddede kişi haklarının korunması öncelenmişken basın özgürlüğü ve savunma hakkı hiçe sayılmıştır.

Yine maddede Türkiye'den günlük erişimi on milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıları için ayrı düzenlemeye yer verildiğı görölmektedir. Bu kapsamdaki şirketler için özel bir usulün düzenlenmesi de Anayasanın eşitlik ilkesine aykırılık yaratmaktadır. Ayrıca madde metninde belirtilen özel hükümden yararlanma şartı olan Türkiye'den günlük erişimi on milyondan fazla olan yurt dışı sosyal ağ olma durumu da mağduriyetler doğurabilecektir. Sosyal ağ sağlayıcısının erişim sayısını sağlarken yerli olması veya on milyonun biraz altında günlük erişimi bulunması durumları da sakıncalı bulunmaktadır.

Teklifte yer alan madde mevcut haliyle Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesini karşılamamaktadır. Kişilik haklarının korunması elbette önemlidir. Ancak bunun yanında bir hakkın korunmasıyla diğeriinin hiçe sayılması da kabul edilebilir değildir. Bu doğrultuda basın özgürlüğü, savunulma ve adil yargılanma hakkı ve silahların eşitliği ilkelerine de riayet edilerek yeni bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

Madde 27

Teklifin 27 nci maddesiyle 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değışiklik yapılarak; Yargıtay ve Danıştaydan Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK) üyeliğine atananların görevlerinden sonra yüksek yargıya (Yargıtay/Danıştay) geri dönmeleri halinde görev sürelerinin kaldığı yerden tamamlanması sağlanmaktadır.

Görev süresi sona eren Hakimler ve Savcılar Kurulu üyelerinden adli yargıdan gelenlerin Yargıtaya, idari yargıdan gelenlerin ise Danıştaya boş kadro şartı aranmaksızın

atanması ve boş kadro yoksa ilk boşalan kadroya öncelikli olarak yerleştirilmeleri hükme bağlanmaktadır.

Bu düzenleme yüksek yargının yapısını, tarafsızlığını ve bağımsızlığını zedeleyecek nitelikte olup bu hususa birçok gerekçe sunulabilecektir. Hâkimler ve Savcılar Kurulu, yargı mensuplarının atama, terfi ve disiplin işlemleri gibi son derece kritik yetkileri kullanmaktadır. Kurul üyelerinin görev süresi sonunda doğrudan Yargıtay veya Danıştay üyeliklerine atanabilmeleri, yüksek yargıda görev almayı siyasal etkilerle ilişkilendirecek ve yargının tarafsızlığına gölge düşürecektir.

Kurul üyeliği, yürütmeye yakınlığıyla bilinen bir pozisyonken; bu görevi yürüten kişilerin doğrudan Yargıtay veya Danıştaya geçişi, liyakat ilkesini zedeleyecek ve yargı mensupları arasında huzursuzluk yaratabilecektir. Ayrıca Kurul üyeliğinde geçen sürenin yüksek yargı süresine eklenmesi, bu makamların “ödüllendirme alanı”na dönüşmesine yol açacaktır.

Yargıtay ve Danıştay Kanunlarına göre bu üyeliklerin görev süresi azami 12 yıl ile sınırlandırılmıştır. Oysa bu düzenleme ile HSK üyeliğinde geçen sürelerin bu sınırdan mahsup edilmemesi, görev süresinin fiilen 17-18 yıla uzatılmasına neden olacak ve kanunun emredici hükmünü işlevsiz kılacaktır.

Yüksek mahkemelere boş kadro aranmaksızın atama yapılması, o kurumların yapısal bütünlüğünü ve üyelik sayısını keyfi biçimde artırabilecektir. Bu durum anayasal kurumların niceliksel istikrarını bozacak yargı erkinde şeffaflığı ve hesap verilebilirliği zedeleyecektir.

Bir başka yönüyle ise bu düzenleme hukuk mesleklerini icra eden hukukçular arasında eşitlik ilkesine aykırı sonuçlar doğuracaktır. Zira HSK’ya sadece adli ve idari yargı hakimleri değil, aynı zamanda avukatlar ve öğretim üyeleri arasından da üye seçilmektedir. Bu üyelerin hukuk kariyeri bakımından birikimleri ile görev statüleri aynı olduğu halde seçildikleri kontenjan itibarıyla ayrıma gidilerek avukat ve öğretim üyelerinin dışlanması hem eşitlik ilkesine aykırılık oluşturacak hem de çalışma barışını bozacaktır. Bir başka ifadeyle hakim ve savcılar arasından seçilen HSK üyeleri görev süresi sonunda yüksek mahkemelere atanacakken aynı işi yapmış akademisyen ve avukat kontenjanlarından gelen HSK üyeleri için hiçbir düzenleme yapılmamaktadır.

Tüm bu nedenlerle teklifin 27 nci maddesi, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkesine, yüksek yargının yapısal bütünlüğüne ve liyakat esasına aykırıdır. Bu haliyle kabulü mümkün değildir. Anlatılan sebeplerden ötürü söz konusu 27 nci maddenin teklif metninden çıkarılması için Adalet Komisyonunda önerge vermiş olsak da verdiğimiz önerge Ak Parti ve MHP oylarıyla reddedilmiştir.

Bu çerçevede;

AK Parti tarafından Meclise sunulan bu infaz düzenlemesi, adalet duygusunu zedeleyen, Anayasaya sadakati hiçe sayan, eşitlik ilkesini ihlal eden ve kamuoyunda güven duygusunu sarsan bir anlayışı temsil etmektedir. Hukukun evrensel ilkeleriyle bağdaşmayan, infaz rejimini keyfilğe ve ayrımcılığa açık hâle getiren bu teklifin yetersiz, kapsamı dar ve eksik buluyoruz. İYİ Parti olarak, adil, şeffaf, öngörülebilir ve toplumsal vicdana uygun bir infaz sisteminin kurulmasının gerekliliğini açıkça vurguluyoruz.

Bütün bu gerekçelerle; teklifin birçok maddesi bakımından hem usule hem de esasa ilişkin ciddi eksiklikler tespit edilmiş olup, milletimizin beklentileri gözetilerek hazırlanan bu muhalefet şerhiyle, 2/3147 esas numaralı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine yönelik çekincelerimizi kamuoyunun takdirine sunarız.

Lütfullah Kayalar
Yozgat

Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

MUHALEFET ŞERHİ

CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

1. KANUNUN GEREKÇESİ VE AMACINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının daha da güçlendirilmesi, hukuki güvenliğin kuvvetlendirilmesi, yargılamaların makul sürede tamamlanması, çözüm merkezli ve öngörülebilir bir adalet sisteminin oluşturulması, yargılama usullerinin sadeleştirilerek verimliliğin artırılması, yargıya ilişkin güven ve memnuniyetin yükseltilmesi, onarıcı ve telafi edici adalet uygulamalarının yaygınlaştırılması, ceza adalet sisteminin etkinlik ve caydırıcılığının tahkim edilmesi hedeflendiği belirtilerek düzenlenen kanun teklifi dikkate alındığında temenniden öteye gitmeyen kalıcı çözümler yerine günün kurtarılması için ve Anayasa Mahkemesi'nin kararlarının uygunluğunun kısmen de olsa sağlanması için yapılan bir düzenlemedir.

Suçlar için öngörülen ceza miktarı, ceza hukukunun evrensel temel ilkeleri ve Anayasa'nın konuya ilişkin kurallarına aykırı olmamak kaydıyla, ülkenin sosyal ve kültürel yapısı, ahlaki değerleri ve ekonomik hayatın gereksinimleri göz önüne alınarak belirlenen ceza politikasına göre düzenlendiği belirtilmiş ise de norm yapma sistematiğine aykırı olarak bir kanun teklifi hazırlanmış ve iktidar tarafından uzun zaman sonra kanun için Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin takdirinde olduğu belirtilmiştir.

Hukuk devletinde yer alan ceza hukuku kuralları önleme ve iyileştirme amaçlarına uygun olarak ölçütlü, adil ve orantılı olmalıdır. Şiddet fiilleriyle mücadele etmenin en önemli yöntemlerinden biri de etkili bir ceza hukuku korumasının sağlanmasıdır. Kanun teklifi ile suç işlenmesini önlemek, caydırıcılığı sağlamak ve toplumsal huzuru tesis etmek amacıyla şiddet içeren bazı suçların cezalarının artırılması öngörülmektedir. Farklı ceza türlerinde düzenlemeler getiren kanun teklifi halkımız tarafından beklenen ve zaruri hale gelen trafik düzeni ve eylemlerine ilişkin olarak trafik düzenini bozan eylemlerle daha etkin mücadele edilmesi ve kişilerin trafikteki can ve mal güvenliğinin sağlanması amacıyla bazı suçların cezalarının artırılması ve unsurlarının yeniden belirlenmesi öngörülmektedir.

Kanun teklifinin en önemli kısmını oluşturan infaz hukuku kapsamında, infaz hukukunun temel amacı olan hüküm giymiş suç faillerinin belirlenen ceza miktarlarına göre bir süre toplumdan uzaklaştırılması ve bu suretle toplumun suç ve suçlulara karşı korunması, hükümlülerin yeniden suç işlemesinin engellenmesi, topluma kazandırılmalarının teşvik edilmesi ve kanunlara duyarlı hale gelmelerini amaçlanmaktadır. 05/04/2012 tarihli ve 6291 sayılı Kanunla 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna eklenen 105/A maddesiyle, infaz sistemimize giren ve hükümlülerin cezalarının koşullu salıverilme tarihinden önce belirli bir sürenin denetimli serbestlik altında toplum içinde infazına imkân veren yeni bir infaz rejimi kabul edilmiştir. Bu rejim, belirli şartları taşıyan hükümlülerin, topluma uyum sağlamalarının kolaylaştırılması ve yeniden suç işleme risklerinin azaltılması

için kişiye göre belirlenmiş denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle, koşullu salıverilme tarihinden bir yıl önce ceza infaz kurumundan tahliye edilmelerini ifade etmektedir. Bu infaz rejimi vasıtasıyla hükümlülerin; yeniden suç işleme risklerinin azaltılması, sosyal hayata hazırlanmasına imkân sağlanması, tahliye şartlarına uyumunun gerçekleştirilmesi ve toplumsal kurallara uyma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Mevcut düzenlemeye göre, açık ceza infaz kurumlarına ayrılan veya ayrılmayı hak eden her hükümlü, verilen ceza miktarına bakılmaksızın bir yıllık maktu denetimli serbestlik süresinden yararlanmaktadır. Bu durum, belli bir miktara kadar olan hapis cezaları bakımından hükümlülerin ceza infaz kurumlarında çok kısa bir süre kalmalarına neden olmaktadır. Kanun teklifinde ilgili maddeler ile yapılan düzenleme ile mevcut olan bir yıllık maktu denetimli serbestlik süresi açısından değişiklik yapılmasa da miktara bakılmaksızın hapis cezası alan tüm hükümlülerin aldıkları ceza ile orantılı şekilde belirli bir süre ceza infaz kurumunda kalması sağlanarak, cezanın ıslah amacının gerçekleşmesi hedeflenmektedir. Cezanın ıslah amacının gerçekleşmesi hedeflenen düzenlemeler ve infaz yasası dikkate alındığında miktara bakılmaksızın hapis cezası alan hükümlünün cezası ile orantılı belirli bir süre ceza infaz kurumunda kalması zaten mevcutta fazla olan cezaevlerinin ve ıslah evlerinin mevcut yapısı açısından içinden çıkılmaz bir hal almasına sebebiyet verecektir. Hapis cezalarının miktarları ve uygulanması dikkate alındığında böyle muğlak ve belirsiz şekilde bir düzenleme yapılması Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir. Yasaların hiçbir tereddüde sebebiyet vermeyecek şekilde açık ve belirli olması gerekmektedir. Özellikle son yıllarda Anayasa ile teminat altına alınan yargı bağımsızlığına ilişkin ciddi sorunların olduğu ülkemizde mahkemelerin vermiş olduğu hüküm sonucunda infaz edilecek cezanın hukuk ve hakkaniyete aykırılık sorunu ayrı bir sorun teşkil etmektedir.

Öte yandan infaz düzenlemeleri siyasi kazanç hesaplarıyla oynanacak başlıklar değildir. Bu konular, milyonlarca insanın hayatını doğrudan etkileyen adalet meseleleridir. Ama görüyoruz ki iktidar, yine bu hassas alanı bir iletişim aracı gibi kullanmış; bayram öncesi toplumda büyük bir beklenti yaratmış ama buna karşılık herhangi bir adım atmamıştır. Bu yaklaşım, yalnızca cezaevindeki yurttaşlarımızda değil, tüm toplumda huzursuzluk ve güvensizlik yaratmaktadır. Unutulmamalıdır ki cezada adalet, infazda ise eşitlik temeline oturtulmamış her düzenleme, pansuman tedbirdir. Halkın vicdanında karşılık bulmaz.

Hapis cezalarının konutta, hafta sonu veya geceleyin infazı şeklinde düzenlenen özel infaz usullerinin kapsamının dar olması, bu usullerin uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Özel infaz usullerinin daha etkili uygulanmasını sağlamak amacıyla kanun teklifinde yapılan düzenleme ile kapsamının genişletilmesi ve koşullarının yeniden belirlenmesi gerekliliği aşikardır.

Ayrıca kanun teklifinde, Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla düzenlemeler yapılmıştır.

2. KANUN TEKLİFİNDEKİ MADDELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Kanun teklifi, **10 farklı** kanunda değişiklik veya düzenleme içermekte olup, 28 Madde ile düzenleme yapılmakta 29. Madde yürürlük 30. Madde ise yürütme maddesidir.

- 2004 Sayılı icra ve İflas Kanununda 1 madde,

- 1512 Sayılı Noterlik Kanununda 5 maddede,
- 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu 1 madde,
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu 7 maddede,
- 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu 1 madde,
- 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda 7 maddede,
- 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 3 maddesinde,
- 5718 Sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 1 maddesinde,
- 6087 Sayılı Hakimler ve savcılar Kurulu Kanunu 1 Madde,
- 6100 Sayılı Hukuk Muhakameleri Kanunu 1 madde olmak üzere düzenleme yapılmaktadır.

Kanun teklifi Anayasa'nın kanun yapma usulünü düzenleyen 88'inci maddesine aykırıdır. Çünkü şu an Anayasa'da "Bakanlar Kurulu" kavramı mevcut değildir, Bakanlar Kurulunun tasarı sunma yani bir kanunun yapımı sürecinde öncülük yapma rolü de sona ermiştir. Dolayısıyla "tasarı" kavramı hukukumuzdan çıkmış, sadece milletvekilleri kanun teklif etmeye yetkili kılınmışlardır.

Oysa bu kanun metni hazırlıkları sırasında kamuoyuna yapılan çeşitli basın açıklamalarından teklifin içeriğinin aslında Adalet Bakanlığı tarafından hazırlandığını anlaşılmakta, usulüne uysun diye milletvekillerinin imzasına açılmış olsa da özü itibarıyla metin yürütme organının bir parçası tarafından hazırlanmıştır. Bu haliyle Anayasa'nın 88'inci maddesi bu suretle ihlal edilmiştir.

Kamuoyunda beklenen infaz düzenlemelerine ilişkin olarak denetimli serbestlikten faydalanmak için cezaevinde asgari kalma koşulu hükümlülerin denetimli serbestlikten faydalanabilmesi için cezalarının belirli bir süresini (5 günden az olmamak üzere koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az 1/10'unu) mutlaka ceza infaz kurumunda geçirmeleri gerekmektedir. 1 yıllık maktu denetimli serbestlik süresi bakımından ise bir değişiklik öngörülmemektedir. Bununla birlikte, cezası az olan hükümlüler de dâhil olmak üzere bütün hükümlülerin aldıkları cezayla orantılı bir süreyi, ceza infaz kurumunda geçirmeleri gerekmektedir

Hakkında ikinci defa tekrerrür hükümlerinin uygulanmasına karar verilen hükümlülerin dış dünyaya uyum sağlamaları ve rehabilite edilerek yeniden suç işlemelerinin önlenmesi amacıyla koşullu salıverilebilmelerine imkân tanınmaktadır. Buna göre hakkında ikinci defa tekrerrür hükümleri uygulanan hükümlüler, süreli hapis cezasının 3/4'ünün iyi hâlli olarak infaz etmeleri durumunda koşullu salıverilmeden yararlanabilecektir.

Özel infaz usullerinin kapsamı genişletilmektedir. Hafta sonu veya geceleyin infaz usulünün kapsamı Kasten işlenen suçlarda 1 yıl 6 aydan, 3 yıla, Taksirle öldürme suçu hariç taksirle işlenen suçlarda 3 yıldan, 5 yıla çıkarılmaktadır. Konutta infaz usulünün kapsamı Kadın, çocuk veya 65 yaşını bitirmiş kişiler bakımından 1 yıldan, 3 yıla, 70 yaşını bitirmiş kişiler bakımından 2 yıldan, 4 yıla, 75 yaşını bitirmiş kişiler bakımından 4 yıldan, 5 yıla

çıkarılmaktadır.

80 yaşını bitirmiş kişiler bakımından 6 yıl hapis cezasının konutta infazına karar verilebilmesine imkân tanınmaktadır.

Ayrıca düzenleme ile hastalık ve engellilik nedeniyle hapis cezasıyla mahkum olanların, Doğum nedeniyle 3 yıl yerine 5 yıl hapis cezasının konutta infazına karar verilebilmesi öngörülmektedir.

Çocuk hükümlülerin cezalarının infazına eğitim evleri yerine çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında başlanması, iyi halli olanların çocuk eğitim evlerine gönderilmesi amaçlanmaktadır.

Çocuk hükümlülerin doğrudan çocuk eğitim evlerinde yerine getirilecek cezaları belirlenmekte ve çocuk kapalı ceza infaz kurumlarından çocuk eğitim evlerine ayrılmaya ilişkin düzenlemeler kabul edilmektedir.

Suç işlenmesinin önlenmesi, caydırıcılığı sağlanması, trafik düzenini bozan eylemlerle daha etkin mücadele edilmesi ve kişilerin trafikteki can ve mal güvenliğinin sağlanması ile toplumsal huzuru tesis etmek amacıyla bazı suçların cezalarının artırılması öngörülmektedir. Kanun teklifi ile teşebbüs hükümleri uygulandığında daha az indirim yapılması, Kasten yaralama, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama ve tehdit suçlarının cezaları belirli bir miktar artırılmakta, meskûn mahalde silahla ateş etme suçunun cezası artırılmakta, ses ve gaz fişegi atabilen silahlar da bu suçun kapsamına alınmaktadır. Bu suçun düğün, nişan ve asker uğurlaması gibi kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi halinde verilecek cezanın yarısından bir katına kadar artırılması sağlanmaktadır. Alkol ve uyuşturucu madde etkisinde araç kullanma suçunun cezası artırılmaktadır. Ayrıca trafikte yol kesme müstakil suç olarak düzenlenmekte ve bu fiiller bakımından ağır yaptırımlar belirlenmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararları sonucunda yapılan düzenlemelere bakıldığında ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve İdari Yargılama Usulü Kanunu ile İcra ve İflas Kanununda istinaf ve temyiz kanun yolu başvurusunda esas alınacak parasal sınırların belirlenmesinde davanın açıldığı tarihteki miktarın esas alınması kabul edilmektedir. Anayasa Mahkemesi kararında belirtildiği üzere hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesi kapsamında notelere uygulanacak disiplin cezalarına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunda değişiklik yapılarak Türk firmalarının yurtdışında çalıştığı işçilere uygulanacak hukukun belirlenmesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Ayrıca İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda düzenlemeler yapılmaktadır. İçeriğin çıkarılması kararının sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılması yerine internet ortamından çıkarılması şeklinde uygulanması kabul edilmektedir. Yeniden yapılan düzenlemeler ile yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi amacıyla sulh ceza hâkimliğine başvurabilecektir. Sulh ceza hâkimliğince, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirliği hâllerde yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilecek aksi takdirde başvuru reddedilecektir. Sulh ceza hâkimliklerince verilen kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilecek ve kararına itiraz edilen hâkim veya itirazı incelemeye yetkili merci gerekli görmesi halinde tarafları dinleyebilecektir. Sulh ceza hâkimliğince verilen içeriğin çıkarılması kararını yerine getirmeyen Türkiye'den günlük erişimi 10 milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin kademeli olarak daraltılabilmesi öngörülmektedir.

1. Madde: 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun Ek 1. maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmakta ve maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır. İstinaf ve temyiz sınırlarında esas alınacak tarih, hüküm tarihi yerine davanın açıldığı veya şikayet başvurusunun yapıldığı tarih olarak düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 4/12/2024 tarihli ve E: 2023/182; K: 2024/203 sayılı kararıyla, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ek 1 inci maddesinin istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ilk derece mahkemesince veya bölge adliye mahkemesince nihai kararın verildiği tarihteki parasal sınırın esas alınmasına ilişkin hükmü ihtiva eden ikinci fıkrasında yer alan “341. , 362. ve” ibaresinin iptaline karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında, kanun yoluna başvuru açısından parasal değer (kesinlik sınırı) güncellenirken, dava konusu mal ya da alacağın değerinin güncellenmemesi nedeniyle enflasyondan dolayı oluşan külfetin tamamının davanın taraflarına yükletilmekte olduğu ve tarafların kanun yoluna başvuramamaları nedeniyle katlanacakları külfet ile yargılamanın en az maliyetle ve en kısa zamanda sonuçlandırılması yönündeki kamusal yarar arasındaki dengenin taraflar aleyhine bozulduğu, kişilere aşırı bir külfet yükleyen düzenlemenin hükmün denetlenmesini talep etme hakkına orantısız ve ölçüsüz bir sınırlama getirdiği sonucuna ulaşmıştır. İlgili karar gereğince kanun yoluna başvuruda dava tarihindeki parasal sınırların esas alınacağı kabul edilmektedir. İslahla miktar artırımı yapılan hallerde de davanın açıldığı tarihteki parasal sınırlar esas alınacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrası, ikinci fıkra yapılan değişiklikle birlikte uygulama kabiliyeti kalmadığından yürürlükten kaldırılmaktadır.

Mevcut düzenleme ile istinaf veya temyiz yoluna başvuru açısından dava konusunun değer ve miktar itibarıyla hükmün verildiği tarihte geçerli olan parasal tutarların altında kalması hâlinde mahkeme veya bölge adliye mahkemesi kararına karşı kanun yoluna başvurulması mümkün değildir. Dava açıldığı sırada kanun yoluna açık olan bir karar, yargılama süresi uzarsa ve karar daha sonra verilirse, hüküm tarihinde parasal sınır aşılamadığı için artık istinaf veya temyize götürülemeyebiliyordu.

Anayasa Mahkemesi’nin değerlendirmesi: Mahkemeye erişim hakkı, adil yargılanmanın bir parçasıdır. Yargılama süreci uzadıkça, dava konusu mal veya alacağın değeri sabit kalırken, kanun yolu sınırı enflasyona göre artmakta, bu da kişilerin başvuru hakkını kaybetmelerine neden olmaktadır. Enflasyonun etkisiyle oluşan külfet, yalnızca taraflara yüklenmekte, bu da orantısız ve ölçüsüz bir uygulamaya yol açmaktadır. Bu nedenle kural, Anayasa’nın 13. (ölçülülük) ve 36. (hak arama özgürlüğü) maddelerine aykırıdır.

Mahkeme kararı doğrultusunda, hükmün denetlenmesini talep etme hakkına ölçüsüz sınırlama getiren düzenleme değiştirilmiştir.

2. Madde: 1512 sayılı Noterlik Kanununun 125. maddesi değiştirilmektedir. Noterlere yönelik disiplin cezalarının belirlenmesinde ölçülülük ve hukuki güvence ilkelerine uyum sağlanması amacıyla yeniden düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E: 2024/185, K: 2024/178 sayılı kararıyla, Kanunun 125 ve 126 ncı maddeleri iptal edilmiş ve kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 17/12/2024 tarihli ve 32755 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi; Kanunun 125 ve 126. maddelerinde disiplin cezası uygulanabilecek hâllerin sayılması ve disiplin cezalarının da gösterilmesine rağmen disiplin suç ve cezaları arasında yeterli bağlantının kurulmadığı, disiplin cezasını gerektiren eylemin gerçekleşmesi durumunda fiil ve hareketin niteliğine göre disiplin cezalarının verilmesinde bu ölçütün muhataplar açısından yeterli bir hukuki güvence sağlamadığı, işlenen disiplinsizlik eylemi ile tayin edilen disiplin cezası arasında adil bir dengenin gözetilmesini temin edecek gerekli ve yeterli mekanizmaların bulunmadığı, verilecek disiplin cezaları bakımından keyfi yorum ve uygulamalara karşı hukuki güvencenin sağlanamadığı gerekçeleriyle mevcut hükümlerin iptaline karar vermiştir.

Buna göre noterlerin sıfat ve görevlerinin gereklerine uymayan hâl ve hareketlerde bulunduğu tespit edilmesi üzerine, durumun niteliğine ve eylemin ağırlık derecesine göre 126. maddede yazılı disiplinsizlik eylemleri ve disiplin cezaları kapsamında noterlere ceza verileceği hüküm altına alınmaktadır.

3.Madde: 1512 sayılı Kanunun 126. maddesi değiştirilmektedir. Noterlerin disiplinsizlik halleri ve bunlara karşı uygulanacak disiplin cezaları açıkça belirlenmiştir. Cezalar; uyarma, kınama, para cezası, geçici görevden uzaklaştırma ve meslekten çıkarma şeklinde sistematik olarak tanımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E: 2024/185, K: 2024/178 sayılı kararıyla, Kanunun 125 ve 126. maddeleri iptal edilmiş ve kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 17/12/2024 tarihli ve 32755 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi; Kanunun 125 ve 126. maddelerinde disiplin cezası uygulanabilecek hâllerin sayılması ve disiplin cezalarının da gösterilmesine rağmen disiplin suç ve cezaları arasında yeterli bağlantının kurulmadığı, disiplin cezasını gerektiren eylemin gerçekleşmesi durumunda fiil ve hareketin niteliğine göre disiplin cezalarının verilmesinde bu ölçütün muhataplar açısından yeterli bir hukuki güvence sağlamadığı, işlenen disiplinsizlik eylemi ile tayin edilen disiplin cezası arasında adil bir dengenin gözetilmesini temin edecek gerekli ve yeterli mekanizmaların bulunmadığı, verilecek disiplin cezaları bakımından keyfi yorum ve uygulamalara karşı hukuki güvencenin sağlanamadığı gerekçeleriyle mevcut hükümlerin iptaline karar vermiştir

Disiplinsizlik olarak nitelenen eylemlere uygulanacak cezalar; uyarma, kınama, para cezası, geçici olarak işten çıkarma ve meslekten çıkarma olarak belirlenmekte ve bu cezaları gerektiren fiiller ayrı ayrı belirtilmektedir. Meslekten çıkarma hariç diğer disiplin cezalarında, nitelik ve ağırlık itibarıyla maddede belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunma hâli de ilgili disiplin cezasını gerektiren eylem olarak tanımlanarak, bu tür eylemlerin cezasız kalmasının önüne geçilmektedir. Yapılan düzenlemeyle, disiplinsizlik eylemi ile tayin edilen disiplin cezası arasında adil bir dengenin kurulması sağlanarak kanunilik ilkesinin gereği yerine getirilmektedir.

4. Madde: 1512 sayılı Kanunun 127. maddesi değiştirilmektedir. Noterlere bir üst veya alt derece disiplin cezası verilmesi şartları ve zamanaşımı süreleri belirlenmektedir. Aynı nitelikteki tekrar fiillerde daha ağır, olumlu sicil hâllerinde daha hafif ceza verilmesi öngörülmektedir.

Düzenlemeyle, bir üst veya alt derece disiplin cezası uygulanabilecek hâller ile disiplin soruşturmasında uygulanacak zamanaşımı süreleri belirlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenleme uyarınca, hakkında herhangi bir disiplin cezası verilen noterin bu cezanın kesinleşme tarihinden itibaren beş yıl içinde disiplin cezası verilmesini gerektiren yeni bir fiil işlemesi hâlinde, bu fiil için Kanunda öngörülen disiplin cezasının bir derece ağır olanı uygulanacaktır. Yapılan düzenlemeyle, disiplin cezasının caydırıcılığının etkisinin daha güçlü bir şekilde sağlanması amaçlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre ilk defa disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiil işleyen ve geçmiş hizmetleri sırasında çalışmaları olumlu olan notere, meslekten çıkarma cezasını gerektiren durumlar hariç olmak üzere, verilecek disiplin cezasından bir derece hafif olanı uygulanabilecektir. Böylelikle noterin geçmiş hizmetlerindeki olumlu tutum ve davranışlarının uygulanacak disiplin cezasına müspet etki etmesi sağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarıyla, hukuki belirlilik ilkesinin hayata geçirilmesini sağlamak ve noterlerin süresiz bir şekilde disiplin cezası tehdidi altında kalmalarını önlemek amacıyla zamanasımı süreleri düzenlenmektedir.

“Notere, 157. maddeye göre iki defa hüküm giymesi halinde ve kanunun emrettiği diğer hallerde "Meslekten çıkarma cezası" verilmesi zorunludur” hükmü kanun metninden çıkarılması hukuk ve hakkaniyete uygun olabilir. Teklifin 3. Maddesinde Noterler arasında rekabete sebep olacak eylem ve harekette bulunma fiili suç fiili yirmi bin Türk lirası ila iki yüz bin Türk lirası arasında belirlenecek para cezasına bağlanırken iki kez işlenmesi halinden meslekten çıkarılması düzenlenmesi mülga edilmektedir.

5.Madde: 1512 sayılı Noterlik Kanununun 125 ve 126. maddelerinde yapılması öngörülen düzenlemelere uyum sağlamak amacıyla Kanunun 157. maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

6. Madde: 1512 Sayılı Kanunun 126. maddesinde yapılması öngörülen düzenlemeye uyum sağlamak amacıyla maddede değişiklik yapılmaktadır. Kanunun 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "(B) bendi" ibaresi "ikinci fıkrasının (1) bendi" şeklinde değiştirilmiştir.

7. Madde: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun Ek 1. maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. İstinaf ve temyiz sınırlarının belirlenmesinde karar tarihi yerine dava tarihinin esas alınması öngörülmektedir. Bu düzenleme de Anayasa Mahkemesi'nin iptali doğrultusunda yapılmaktadır. Teklifin birinci maddesi ile benzer bir düzenlemedir.

Anayasa Mahkemesinin 11/2/2025 tarihli ve E: 2025/39; K: 2025/35 sayılı kararıyla, İdari Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinin istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ilk derece mahkemesince veya bölge idare mahkemesince nihai kararın verildiği tarihteki parasal sınırın esas alınmasına ilişkin hükmü ihtiva eden ikinci fıkrasında yer alan “45 inci ve 46. maddeler uyarınca istinaf veya temyiz yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ise ilk derece mahkemesi veya bölge idare mahkemesince nihai kararın verildiği” ibaresinin iptaline ve kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 6/3/2025 tarihli ve 32833 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında, kanun yoluna başvuru açısından parasal değer (kesinlik sınırı) güncellenirken, dava konusu mal ya da alacağın değerinin güncellenmemesi nedeniyle enflasyondan dolayı oluşan külfetin tamamının davanın taraflarına

yükletilmekte olduğu ve tarafların kanun yoluna başvurmamaları nedeniyle katlanacakları külfet ile yargılamanın en az maliyetle ve en kısa zamanda sonuçlandırılması yönündeki kamusal yarar arasındaki dengenin taraflar aleyhine bozulduğu, kişilere aşırı bir külfet yükleyen düzenlemenin hükmün denetlenmesini talep etme hakkına orantısız ve ölçüsüz bir sınırlama getirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Anayasa Mahkemesinin gerekçeleri doğrultusunda maddenin ikinci fıkrasında değişiklik yapılarak, idari yargıda istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde davanın açıldığı tarihteki parasal sınırların esas alınacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

8. Madde: 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 35. maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır.

Suçta teşebbüs, elverişli hareketlerle kastedilen suçun icrasına başlanıp da failin elinde olmayan nedenlerle suçun tamamlanamaması olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşıldığı üzere fail suç işleme iradesini ortaya koymuş ve suçun icrasına başlamıştır. Suçun tamamlanmamış olması ise failin iradesi dışında gerçekleşen bir durumdur. Ceza hukukunda teşebbüsün cezalandırılma sebebi, failin suç işleme iradesini dışa vurması ve bu iradesini icrai boyuta taşıyarak suçla korunan hukuki menfaatin ihlal edilmesidir. Bu çerçevede tamamlanmış suçlar ile teşebbüs aşamasında kalmış suçlar bakımından verilecek cezalar arasında ölçülü bir farkın bulunması gerekmektedir. 5237 sayılı Kanunda da suçta teşebbüs, cezada indirim yapılmasını gerektiren bir hal olarak kabul edilmiştir.

5237 sayılı Kanunun 86. ve 87. maddelerinde yer alan cezaların alt ve üst sınırlarında Teklifte yapılan artırıma uyum sağlanması amacıyla, suçta teşebbüs halinde faille ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis cezaları yerine verilecek süreli hapis cezasının alt ve üst sınırında artırım yapılmaktadır. Böylelikle, suç ve cezalar arasındaki ölçülülük ve orantılılığın korunması ile ceza adaletinin sağlanması yanında suçla daha etkin mücadele edilmesi amaçlanmaktadır.

Türk Ceza Kanunu’nun 35. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “onüç yıldan yirmi yıla” ibaresi “ondört yıldan yirmibir yıla” ve “dokuz yıldan onbeş yıla” ibaresi “on yıldan onsekiz yıla” şeklinde değiştirilmiştir. Madde ile suçta teşebbüs halinde verilecek süreli hapis cezalarının alt ve üst sınırları artırılmaktadır. Ağırlaştırılmış müebbet yerine 14–21 yıl, müebbet yerine 10–18 yıl hapis cezası getirilmektedir.

Madde ile teşebbüs aşamasında kalan suçlar için cezalar artırılmaktadır. Ağırlaştırılmış müebbet cezası için 1 yıl, müebbet hapis için ise 1 ila 3 yıl arasında artırım söz konusudur. Böylece teşebbüs aşamasında kalan suçlar için daha fazla ceza verilecektir.

9. Madde: 5237 sayılı Kanunun 86. maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Kişinin dokunulmazlığı ile maddi ve manevi varlığı, insanın toplum içinde saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirmesini mümkün kılan kişilik haklarından olup, Anayasanın 17 maddesi Kişinin Dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı başlığında koruma altına alınmıştır. Vücut dokunulmazlığına karşı suçlardan olan kasten yaralama suçuyla daha etkin mücadele edilmesi ve caydırıcılığın sağlanması amacıyla kasten yaralama suçuna ilişkin ceza miktarlarında artış yapılmaktadır.

Türk Ceza Kanunu’nun 86. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıldan” ibaresi

“bir yıl altı aydan” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “dört aydan bir yıla” ibaresi “altı aydan bir yıl altı aya” ve “altı aydan” ibaresi “dokuz aydan” şeklinde değiştirilmiştir.

Kasten yaralama suçunun temel cezası 1 yıl 6 aydan başlamak üzere artırılmaktadır. Basit tıbbi müdahaleyle giderilebilecek fiillerde ve kadına karşı işlenmesi halinde alt sınır yükseltilmektedir.

10. Madde: 5237 sayılı Kanunun 87. maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

5237 sayılı Kanunun 86. maddesinde teklifle yapılan değişikliğe uyum sağlanması amacıyla kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halleri bakımından ceza artırımı öngörülmektedir. Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçlarında ceza sınırları yükseltilmekte; mağdurun zarar görme derecesine göre alt sınırlar 4–6 yıl, ölüm halinde 10–14 yıl veya 14–18 yıl olarak yeniden düzenlenmektedir.

Nitelikli kasten yaralama suçu kapsamında da öngörülen cezalar artırılmaktadır. Çok etkili bir değişiklik olmadığı değerlendirilmektedir.

11. Madde: 5237 sayılı Kanunun 106. maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, bir kişiyi malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehdit eden faile verilecek hapis cezasının alt sınırı bir aydan iki aya çıkarılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, tehdit suçunun nitelikli hallerinin işlenmesi halinde failin alacağı hapis cezasının üst sınırı 5 yıldan 7 yıla artırılmaktadır.

Tehdit suçunun cezası artırılmış, şikayet üzerine soruşturulacak tehdit suçunun alt sınırı 2 ay olarak düzenlenmiş, nitelikli tehditte 7 yıla kadar denilerek 2 yıl daha cezası artırılmıştır. Tehdit suçu kapsamında şikayet üzerine ceza alacak kişi en az 2 ay hapis cezası alacaktır. Tehdit suçunun cezaları caydırıcılığın güçlendirilmesi amacıyla artırılmaktadır. Malvarlığına yönelik tehditlerde hapis cezasının alt sınırı bir aydan iki aya çıkarılmakta, nitelikli tehdit hallerinde (silahla, örgüt gücüyle vb.) cezanın üst sınırı 7 yıla çıkarılmaktadır.

12. Madde: 5237 sayılı Kanunun 170. maddesinde düzenleme yapılmaktadır. Genel güvenliği kasten tehlikeye sokma suçuna yönelik cezaların artırılması öngörülmekte olup bu kapsamda kamu düzenine yönelik tehdit oluşturan eylemlerle daha etkin mücadele etmek üzere ses ve gaz fişeği atabilenler dahil (kurusıkı tabanca) edilerek ayrıca toplu bulunan yerlerde bu fiilin gerçekleştirilmesi halinde ceza ağırlaştırılacak şekilde düzenlenmiştir.

5237 sayılı Kanunun 170 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendiyle, kişilerin hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olacak biçimde ya da kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda silahla ateş etmek fiili suç olarak kabul edilmiştir.

23/1/2008 tarihli ve 5729 sayılı Ses ve Gaz Fişeği Atabilen Silahlar Hakkında Kanun ile Ses ve Gaz Fişeği Atabilen Silahlar Hakkında Yönetmeliğin ilgili hükümlerinde tanımlanan, toplumda kurusıkı olarak bilinen ve görünüm itibarıyla gerçek silahtan ayırt edilmesi oldukça zor olan ses ve gaz fişeği atabilen silahların sayısında son yıllarda ciddi artış olduğu görülmektedir. Gerçek silahtan ayırt edilmesi güç olan bu silahların kullanımındaki artış, kişilerin korku, kaygı ve panikten uzak bir hayat sürmelerine yönelik tehlike oluşturabilmekte ve kişilerin huzurunun bozulması sonucunu doğurabilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde yapılan değişiklikle, ses ve gaz fişegi atabilen silahlar da suçun kapsamına alınmakta, böylelikle kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda bu silahlarla ateş etmek fiilinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

İnsanların toplu olarak bulunduğu nişan merasimi, düğün töreni, asker uğurlaması, konser etkinliği, spor müsabakası, çarşı, pazar ve meydan gibi yerlerde genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun işlenmesi, izdiham başta olmak üzere birçok olumsuz durumun meydana gelmesine sebebiyet verebilmektedir. Bu gibi durumlar, yaralanma ve ölüm vakaları gerçekleşmese bile toplumsal huzurun bozulmasına neden olabilmektedir.

Madde düzenlemesi ile ‘ birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde ve fıkarda yer alan "altı aydan üç yıla" ibaresi "bir yıldan beş yıla" şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

"c) Ses ve gaz fişegi atabilenler dahil silahla ateş eden veya patlayıcı madde kullanan,"

"(2) Birinci fıkarda tanımlanan suçun kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi halinde verilecek ceza yansından bir katma kadar artırılır." şeklinde düzenlenmiştir.

Madde Değerlendirmesi:

Teklifin 12. maddesiyle, Türk Ceza Kanunu’nun 170. maddesinde düzenlenen “Genel Güvenliğin Kasten Tehlikeye Sokulması” suçuna ilişkin kuru sıkı olarak tabir edilen, ses ve gaz fişegi atabilen silahlarla ateş edilmesi bu suç kapsamına alınmış ve suçun temel cezası yükseltilmiştir. Maddenin birinci fıkrasına “ses ve gaz fişegi atabilenler dâhil silahla ateş eden” ibaresi eklenerek, kamuoyunda "kuru sıkı" olarak bilinen silahlar da bu suç kapsamına alınmak istenmektedir.

"Bireysel Silahlanmanın Önlenmesi" En Önemli Çözündür

Türkiye’de bireysel silahlanma her yıl artmakta, bu silahlar hem aile içi şiddette hem de kamusal alanlarda ölüm ve yaralanmalara yol açmaktadır. Umut Vakfı’nın 2024 yılı Şiddet Haritasına göre, sadece bir yıl içerisinde yaşanan 3.801 silahlı şiddet olayının 3.194’ünde ateşli silahlar kullanılmıştır. Bu tablo, sorunun asıl kaynağının kuru sıkı silahlar değil, ruhsatlı ya da ruhsatsız ateşli silahların yaygınlığı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Kaldı ki, toplumda cezalandırma odaklı değil, önleyici güvenlik politikaları hayata geçirilmedikçe, bu tür düzenlemeler yalnızca sonuçları bastırarak, sorunun kökenine hiçbir çözüm getirmeyecektir.

Değişiklik Anayasaya Aykırıdır: Ölçülülük ve Kanunilik İlkeleri Zedelenmektedir

Anayasa’nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, ancak ölçülülük, kanunilik ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ilkeleri çerçevesinde mümkündür. Kuru sıkı silahlar, niteliği gereği ölümcül ya da ciddi yaralanmaya neden olabilecek silahlar değildir. Bu nedenle, bu tür araçlarla yapılan eylemleri, genel güvenliği kasten tehlikeye sokmak gibi ağır cezai yaptırımlar öngören bir suç tipiyle ilişkilendirmek, ölçülülük ilkesini doğrudan ihlal eder.

TCK m. 6 Kapsamında “Silah” Sayılmaz: Ceza Hukuku Açısından Tanım Dışındır

TCK m. 6/f.1’e göre, silah kavramı açıkça tanımlanmış olup ateşli silahlar ile kişilerin hayatını, vücut bütünlüğünü tehdit edebilecek araçları kapsar. Kuru sıkı tabancalar ise teknik olarak ateşli

silah tanımına girmemektedir. Bu silahlarla yapılan atışlar yalnızca gürültüye neden olmakta, somut bir tehlike ya da zarara yol açmamaktadır. Bu nedenle, kabahat niteliğindeki bir eylemi ceza hukukunun ağır yaptırımlarına konu etmek, ceza hukukunun son çare olma ilkesiyle de çelişmektedir.

Değişiklik Yargıtay’ın İçtihadına da Aykırıdır

Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve ilgili Ceza Dairelerinin istikrarlı içtihatlarına göre: Kuru sıkı tabanca ile yapılan eylemler TCK m. 170 kapsamında silah kullanılarak işlenen suç olarak değerlendirilemez. Bu tür fiiller Kabahatler Kanunu m. 36 kapsamında “gürültüye neden olma” şeklinde idari yaptırımla cezalandırılmalıdır.

Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 2018/8665 ve 2009/3413 sayılı kararları açıkça göstermektedir ki, kuru sıkı silahlarla havaya ateş edilmesi eylemi genel güvenlik suçlarını oluşturmaz, yalnızca idari yaptırım gerektiren bir kabahattir.

Özetle, düğünlerde, asker uğurlamalarında ya da çeşitli eğlencelerde kuru sıkı tabanca kullanımı rahatsız edici ve toplumsal huzuru bozan sonuçlar doğurabilir. Ancak bu rahatsızlığın çözümü, cezai yaptırımı artırmak değil; idari denetimlerin etkinleştirilmesi, farkındalık kampanyaları, önleyici kolluk uygulamalarıyla mümkündür. Ceza hukukunun araçsallaştırılması, bu tip meselelerde gerçekçi ve etkili bir çözüm üretmeyecektir. Anayasa’ya, yerleşik yargı içtihatlarına ve ceza hukukunun temel ilkelerine açıkça aykırı olan bu düzenleme:

Anayasa’nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ve kanunilik ilkeleriyle çelişmektedir, Yargıtay içtihatları ile açıkça çatışmaktadır, TCK’nın silah tanımına aykırı yorumlarla uygulamada keyfiliğe neden olacak, Kabahatler Kanunu’nun alanına giren fiilleri cezai müeyyideye konu ederek hukuki öngörülebilirliği zedeleyecektir.

Bu gerekçelerle, teklifin 12. maddesinin ilk fıkrasında yer alan “ses ve gaz fişegi atabilenler dâhil” ifadesi teklif metninden çıkarılmalı; düzenleme sadece gerçek silahları kapsayacak şekilde sınırlandırılmalıdır.

Ayrıca, maddeye eklenen ikinci fıkranın ise normal ateşli silahlar açısından doğru ve gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

13. Madde: 5237 sayılı Kanunun 179. maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Ülkemizde trafik kazaları birçok kişinin ölümüne veya yaralanmasına yol açmakta; aynı zamanda ciddi ekonomik zararları da beraberinde getirmektedir. Ayrıca, nüfus ve araç sayısına bağlı olarak artan ulaşım yoğunluğu sebebiyle kaza ve kayıplar her geçen gün artmaktadır. İdari yaptırımların uygulanması suretiyle haksızlık içeriği karşılanamayan bazı fiiller cezai yaptırıma bağlanarak trafik güvenliğinin sağlanmasına dair kamusal yarar en üst düzeyde himaye edilmek istenmektedir.

Trafik güvenliğinin tesisine katkı sağlaması amacıyla maddenin sıklıkla ihlal edilen ikinci fıkrasında yer alan hapis cezasının alt sınırı artırılmaktadır. 3 aydan ibaresi 4 aydan ibaresine artırılmıştır. Maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek halde olmasına rağmen araç kullanan kişiye verilecek ceza 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır şeklinde değiştirilmiştir.

Böylece trafik güvenliği tehlikeye sokma suçunun cezası artırılmaktadır. Özellikle,

alkol ve uyuşturucu madde etkisinde araç kullananlar en az 6 ay hapis cezası alacaktır.

14. Madde: 5237 sayılı Kanunun 223. maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Suçun madde başlığı değiştirilmek suretiyle madde içeriğinde yapılan değişikliklere uyum sağlanması amaçlanmaktadır.

"Ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi, kaçırılması veya alıkonulması

MADDE 223- (1) Hukuka aykırı bir davranışla kara ulaşım aracının hareket etmesini engelleyen, bu aracı hareket halinde iken durduran veya gitmekte olduğu yerden başka yere götüren kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun konusunun deniz veya demiryolu ulaşım aracı olması halinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Hukuka aykırı bir davranışla hava ulaşım aracının hareket etmesini engelleyen veya bu aracı gitmekte olduğu yerden başka yere götüren kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların işlenmesi amacıyla veya sırasında başka bir suçun işlenmesi halinde ayrıca bu suçtan dolayı ceza verilir." Hükmüne haizdir.

Her toplumda, kişi, mal ve hizmetlerin, kesintisiz, güvenli ve hızlı dolaşımının sağlanması hayati önem taşımaktadır. Ulaşım araçları da insanların seyahat hürriyetini sağlayan unsurların başında gelmektedir. Ulaşım yolları ve araçları ile araçları kullanan ve seyahat eden kişilerin güvenliğini sağlamak, Devletin temel görevleri arasındadır. Cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla ulaşım araçlarına ve dolayısıyla kişilere yapılan müdahaleler, ulaşım güvenliğini zedelemekte ve kişilerin seyahat hürriyetine engel oluşturmaktadır. Ayrıca, son dönemde trafikte çıkan tartışmalar ve akabinde ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesine veya durmasına neden olan eylemler, hem trafik güvenliğini tehlikeye sokmakta hem de kişilerin yaralanmasına ve hatta ölümlerine sebebiyet verebilmektedir.

Maddenin birinci ve üçüncü fıkralarında yapılan değişiklikle, cebir veya tehdit kullanma fiilleri, suçun unsuru olmaktan çıkarılmakta ve böylelikle bu fiiller bakımından gerçek içtima hükümlerinin uygulanması öngörülmektedir. Maddenin dördüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle, ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi, kaçırılması veya alıkonulması suçunun işlenmesi amacıyla veya sırasında başka bir suçun işlenmesi halinde kişilerin ayrıca bu suçlardan cezalandırılması sağlanmaktadır. Buna göre, bu suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama, tehdit, mala zarar verme, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma veya başka bir suçun işlenmesi halinde faile hem 223. maddede düzenlenen suçtan hem de işlediği diğer suçlardan ayrı ayrı ceza verilecektir.

Yapılan değişiklikle, yol kesme ve ulaşım araçlarının hareketini engelleme fiilleri daha etkin şekilde cezalandırılacaktır. Cebir ve tehdit suçun unsuru olmaktan çıkarılarak, hukuka aykırı her türlü yol kesme, araç durdurma, kaçırma veya alıkoyma eylemleri bu madde kapsamında suç sayılacaktır. Suç işlenirken başka bir suç da işlenirse, faile her iki suçtan ayrı ayrı ceza verilecektir.

Maddedeki değişiklikler ile suçun maddi unsurları değiştirilmiştir. Cebir ve tehdit kaldırılmış hukuka aykırı bir davranış denilerek her türlü hareket ile bu suçun işlenmesi yeterli

görülmüştür. Aslında suçun işlenmesi kolaylaştırılmıştır. Bu suçla birlikte başka suçlarda işlenirse gerçek içtima uygulanacak ve her oluşan suçtan ayrı ayrı ceza verilecektir.

Cebir ve tehdit suçun unsuru olmaktan çıkartılmış. Bu şekilde ceza normlarının belirliliği ve öngörülebilir olması ilkesi ortadan kaldırılmış. Hukuka aykırılığın yalnızca ceza hukukunu mu yoksa özel hukuku da mı kapsayıp kapsamadığı hususu açık bırakılmıştır.

15. Madde: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 250. maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Türk Ceza Kanununun 170. maddesinin ikinci fıkrasında genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi, nitelikli hal olarak düzenlenmektedir. Değişiklikle, 170. maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen bu suçun seri muhakeme usulünün kapsamı dışında tutulması sağlanmaktadır.

16. Madde: 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 11. maddesinin birinci fıkrasında düzenleme yapmak suretiyle çocuk hükümlülerin cezalarının infazına çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında başlanması akabinde çocuk eğitim evlerine gönderilmesi sağlanmaktadır.

17. Madde: 5275 sayılı Kanunun 15. maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

5275 sayılı Kanunun 11. maddesinde düzenleme yapmak suretiyle çocuk hükümlülerin cezalarının infazına çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında başlanması yönünde hüküm getirilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, çocuk hükümlülerin çocuk kapalı ceza infaz kurumundan çocuk eğitim evine ayrılmasına 89 uncu madde uyarınca yapılan iyi hâl değerlendirmesi sonucunda karar verileceği kabul edilmektedir. Ayrıca, çocuk eğitim evine ayırmaya ilişkin olarak tutum ve davranışları olumsuz değerlendirilen çocuk hükümlülerin yeniden değerlendirilmeye tabi tutulma süresinin altı ayı geçemeyeceği düzenlenmektedir.

Maddeye eklenen dördüncü fıkra ile, doğrudan çocuk eğitim evlerinde yerine getirilecek cezalar belirtilmektedir.

Buna göre;

"(4) Aşağıdaki hâllerde çocuk hükümlüler hakkında verilen cezalar doğrudan çocuk eğitim evlerinde yerine getirilir: a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanlar. b) Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanlar.

(5) Doğrudan çocuk eğitim evine alınanlar dahil olmak üzere bu kurumlarda bulunan çocuk hükümlülerden; a) Firar edenler veya başka bir fiilden dolayı haklarında tutuklama kararı verilenler idare ve gözlem kurulu kararıyla. b) Kapalı ceza infaz kurumuna iade veya odaya kapatma disiplin cezası alıp, bu cezası kesinleşmiş olanlar veya asayiş ve düzenin sağlanması amacıyla disiplin cezası kesinleşmemiş olsa bile eylemi kurum düzeni ya da kişi güvenliği bakımından tehlike oluşturanlar idare ve gözlem kurulu kararıyla, çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

(6) Tehlikeli hâlde bulunan, delil karartma tehlikesi olan, soruşturmanın veya kovuşturmanın amacını ya da tutukevinin güvenliğini tehlikeye düşüren veya suçun tekrarına olanak verecek davranışlarda bulunan çocuk tutuklular hariç olmak üzere, üst sınırı on beş yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda çocuk tutuklular, idare ve gözlem kurulunun kararı ve infaz hâkiminin onayıyla çocuk eğitim evlerinde barındırılabilir. Çocuk eğitim evlerinde barındırılma şartlarını kaybeden çocuk tutuklular, idare ve gözlem kurulu kararıyla kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

(7) Çocuk hükümlülerin, suç ve ceza türlerine göre, çocuk eğitim evlerine ayrılıp ayrılmamalarına, çocuk eğitim evlerinde geçirecekleri sürelerle, çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine, doğrudan çocuk eğitim evlerine alınmalarına, doğrudan çocuk eğitim evlerine alınanların çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir." kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az, taksirli suçlardan ise toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olan çocuk hükümlülerin cezaları doğrudan çocuk eğitim evlerinde yerine getirilecektir. Hükümleri düzenlenmiştir.

18. Madde: 5275 sayılı Kanunun 105/A maddesinin birinci fıkrasında düzenleme yapılmaktadır.

Açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitim evinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli bir hükümlünün, denetimli serbestlik tedbirinden yararlanabilmesi için koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az onda birini ceza infaz kurumunda geçirmiş olması zorunlu hale getirilmektedir. Hükümlünün ceza infaz kurumunda geçireceği süre, hiçbir şekilde beş günden az olmayacaktır.

Böylelikle, koşullu salıverilme için ceza infaz kurumlarında geçirilmesi gereken sürenin onda birini açık veya kapalı ceza infaz kurumunda geçiren iyi hâlli bir hükümlünün cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan bir yıllık kısmı, toplum içinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz edilebilecektir. Bir yıllık maktu denetimli serbestlik süresi bakımından herhangi bir değişiklik öngörülmemektedir.

Cezasızlık algısını kaldırmak için yapıldığı iddia edilen bir düzenleme olsa da cezasızlık algısı ortadan kalkmayacaktır. Cezasızlık algısını kaldırmak infazın bu şekilde yapılması ile mümkün olmaz. Örneğin bir kişi, 1/2 oranına sahip bir suçtan 1 yıl hapis cezası aldı. Bu kişi eskiden doğrudan açık cezaevine alınıp girdi-çıkta denilen işlemlerin yapılması ile (1-3 gün içinde) hemen tahliye ediliyordu. Şimdi ise 18 gün cezaevinde yatıp çıkacaktır.

19. Madde: 5275 sayılı Kanunun 108. maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Dünyanın birçok ülkesinde hükümlülerin mahkûm oldukları hapis cezalarının bir kısmı ceza infaz kurumlarında, kalan kısmı ise topluma uyum sağlamaları amacıyla ceza infaz kurumları dışında infaz edilmektedir. Şartlı tahliye ya da koşullu salıverilme olarak nitelendirilen bu müessese, ülkelerin ceza ve infaz politikalarına göre farklı koşul ve sürelerle uygulanmaktadır. Örneğin, İngiltere, Finlandiya, İtalya ve Polonya'da kural olarak hapis cezalarının yarısı ceza infaz kurumlarında infaz edilmekte iken, bu oran Belçika'da üçte bire kadar düşmektedir.

Ülkemizde kural olarak hapis cezalarının yarısı, bazı suçlar bakımından ise üçte ikisi veya dörtte üçü ceza infaz kurumunda infaz edilmektedir. Bununla birlikte, ikinci defa tekrerrür hükümlerinin uygulanması durumunda hükümlü, cezasının tamamını ceza infaz kurumunda

infaz etmekte ve koşullu salıverilmemektedir. Bu durum, verilen cezanın neticeleri bakımından adaletsiz bir sonuç doğurduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir.

İlgili maddenin ikinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, maddenin üçüncü fıkrasıyla ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanmasına karar verilen hükümlülere koşullu salıverilme imkânı tanınması nedeniyle infaz adaletinin sağlanması ve hakkaniyete uygun bir sonucun ortaya çıkması amacıyla ikinci defa mükerrerler hakkında ikinci fıkra hükümlerinin uygulanmayacağı kabul edilmektedir. Böylelikle ikinci defa tekerrür halinde koşullu salıverilme süresinin hesaplanması bakımından ikinci fıkra hükümleri dikkate alınmayacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle, hakkında ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanmasına karar verilen hükümlülerin dış dünyaya uyum sağlamaları ve rehabilite edilerek yeniden suç işlemelerinin önlenmesi amacıyla koşullu salıverilebilmelerine imkân tanınmaktadır. Değişiklikle, bu hükümlülerin koşullu salıverilmesi bakımından birinci fıkradaki koşullu salıverilme sürelerinin esas alınacağı ancak, süreli hapis cezaları bakımından koşullu salıverilme oranının dörtte üç olarak uygulanacağı kabul edilmektedir. Buna göre, ikinci defa tekerrür hâlinde işlenen suçtan dolayı mahkûm olunan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının otuz dokuz yılının, müebbet hapis cezasının otuz üç yılının, birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuz iki yılının, süreli hapis cezasının ise dörtte üçünün infaz kurumunda iyi hâlli olarak infaz edilmesi durumunda koşullu salıverilmeden yararlanılabilecektir.

Hükümlü, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Hükümlünün tutum ve davranışlarının değerlendirilmesinde, infazın tüm aşamalarında katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınacaktır.

Yapılan değişiklikle, ikinci defa tekerrür hükümleri uygulanan hükümlülere koşullu salıverilebilme imkânı tanındığı için bu hükümlüler bakımından 107. ve 108. maddenin ilgili diğer hükümlerinin uygulanabilmesi söz konusu olacaktır.

Bu düzenleme ikinci kez mükerrer olanlar için yapılmış bir düzenlemedir, kamuoyu tarafından da beklenen bir düzenlemeydi. Koşullu salıverilmeden yararlanamayan ikinci kez mükerrer olanlar artık yapılan değişiklik ile 3/4 oranında cezaları infaz olup koşullu salıverilmeden yararlanacaklardır. Örneğin 2 yıl hapis cezasını ikinci kez mükerrer olarak alırsa 3/4 oranında koşullu salıverilmeden yararlanması için 6 ay cezaevinde yatıp çıkacaktır. Ancak bu düzenleme de toplum güvenliği açısından tehlike oluşturacak suçlar bakımından bir önlem alınmalı, kasten öldürme, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ve uyuşturucu imal ve ticareti suçları gibi toplum güvenliği için tehlike oluşturacak suçlar bu kapsam dışında bırakılmalıdır.

20. Madde: 5275 sayılı Kanunun 110. maddesinde düzenleme yapılmaktadır

Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, geceleyin infaz ile hafta sonu infaz

bakımından geçerli süre sınırı, kasten işlenen suçlarda üç yıl, taksirle öldürme suçu hariç olmak üzere taksirle işlenen suçlarda ise beş yıl olarak belirlenmektedir. Ayrıca, hafta sonu infaz usulünün, hükümlünün iş yaşamı ve ailevi durumu ile ceza infaz kurumlarının düzen ve işleyişine göre ceza infaz kurumu tarafından, süresi aynı olmak koşuluyla hafta içi günlerde de uygulanabilmesine imkân tanınmaktadır.

Maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında yapılan değişiklikle, konutta infaz usulünün kapsamı genişletilmektedir. Üçüncü fıkra da yapılan düzenlemeyle, hastalık veya engellilik nedeniyle cezanın konutta çektilmesine ilişkin karar verme ve denetim usulü açıkça belirlenmektedir.

Maddenin beşinci fıkrasında yapılan değişiklikle, cezanın özel infaz usulüne göre çektilmesine karar verilenler hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı hükümlerinin uygulanabilmesine imkân tanınmaktadır. Belirtmek gerekir ki, yedinci fıkranın uygulandığı durumlarda 105/A maddesinin uygulanması söz konusu olamayacaktır.

Maddenin yedinci fıkrasında yapılan değişiklikle, özel infaz usulünün gereklerine geçerli bir mazereti olmaksızın uymayan hükümlülerin cezalarının infazına, infazın geldiği aşama dikkate alınarak genel hükümlere göre ceza infaz kurumlarında devam olunacağı düzenlenmektedir.

Maddenin dokuzuncu fıkrasında yapılan değişiklikle, denetimli serbestliğin uygulanmasına ilişkin olarak belirli yükümlülükleri yerine getirmeyen hükümlülerin özel infaz usullerinden faydalanamayacağı kabul edilmektedir.

Teklifin en önemli düzenlemesidir. Madde kapsamında yapılan düzenleme ile hafta sonları ve geceleri infaz konusundaki süreler arttırılmış bulunmaktadır. Aynı zamanda hafta içi günleri de uygulanabilecektir. Buna göre kasten işlenen suçlarda 3 yıl, taksirle işlenen suçlarda da 5 yıl hapis cezası alanlar için infaz usulü uygulanabilecektir. Bu süreler içerisinde kalıp da cezaları infaz edilenler söz konusu özel infaz usullerinden yararlanacaklardır.

En önemli değişiklik ise kamuoyunda ev hapsi olarak bilinen konutta infaz süreleri ile ilgili düzenleme olup kadınlar, çocuklar ve yaşlılar için yeniden düzenlenmiş ve arttırılmıştır. Aynı zamanda hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen hükümlülerden ağır hasta ve engellilik durumu olan hükümlüler için ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alanlar hariç tutulmak suretiyle hapis cezasının üst sınırı kaldırılmıştır. Terör suçluları da bu kapsama girmekte olup yararlanacaklardır. 10 yıl üstü hapis cezası alanlar için elektronik cihazla takibi şart olarak koşulmuştur

21. Madde: 5275 sayılı Kanunun geçici 10. maddesinin sekizinci fıkrasında düzenleme yapılmaktadır.

Teklifle ikinci defa tekerrür hükümleri uygulanan hükümlülere koşullu salıverilebilme imkânı tanınmasına yönelik olarak 108. maddede yapılması öngörülen değişikliğe uyum sağlamak amacıyla maddenin sekizinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Madde metni ile ‘ 5275 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan "veya ikinci defa mükerrer olup 31/7/2023 tarihi itibarıyla bu cezanın infazı için ceza infaz kurumunda bulunan" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.’

22. Madde: 5275 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmektedir.

"GEÇİCİ MADDE 11- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 105/A maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenleme, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce işlenen suçlar bakımından uygulanmaz." Madde metni dikkate alındığında 105/A maddesinde yapılması öngörülen düzenlemeyle, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitim evinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli bir hükümlünün, denetimli serbestlik tedbirinden yararlanabilmesi için koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az onda birini ceza infaz kurumunda geçirmiş olması zorunlu hale getirilmektedir. Geçici maddeyle, 105/A maddesinde yapılan bu düzenlemenin, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce işlenen suçlar bakımından uygulanmayacağı kabul edilmektedir.

Hapis cezasının 1/10 'luk kısmının cezaevinde geçirileceğine dair düzenleme, yasanın yürürlüğe girdiği tarihten sonraki zaman için uygulanacaktır. TCK 7 maddesi kapsamındaki zaman bakımından uygulama ile orantılı bir düzenlemedir.

23. Madde: 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 2. maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "içeriğin çıkarılması" na ilişkin düzenlemeyi 11/10/2023 tarihli ve E: 2020/76; K: 2023/172 sayılı kararıyla iptal etmiştir. Söz konusu karar, 10/1/2024 tarihli ve 32425 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

5651 sayılı Kanunun ilgili hükümleri ile Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararının gerekçeleri dikkate alınmak suretiyle düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda, maddenin birinci fıkrasının (ö) bendinde yer alan tanım yeniden düzenlenmekte ve içeriğin çıkarılması, sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılması yerine internet ortamından çıkarılması şeklinde tanımlanmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasının (r) bendinde yapılan değişiklikle, uyarı yönteminin kapsamı netleştirilmektedir. Buna göre uyarı yönteminin, ilk bakışta ihlalin anlaşıldığı durumlar bakımından Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu veya haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından doğrudan ilgili içerik ve/veya yer sağlayıcıyı haberdar etmeye yönelik olarak yapılan bildirim olduğu kabul edilmektedir.

24. Madde: 5651 sayılı Kanunun 8. maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "içeriğin çıkarılması"na ilişkin düzenlemeyi 11/10/2023 tarihli ve E: 2020/76; K: 2023/172 sayılı kararıyla iptal etmiştir. Söz konusu karar, 10/1/2024 tarihli ve 32425 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Teklifle 2 nci maddenin birinci fıkrasının (ö) bendinde yer alan tanım yeniden düzenlenmekte ve içeriğin çıkarılması, sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılması yerine internet ortamından çıkarılması şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tedbir uygulandığında söz konusu içerikler, gerektiği durumda geri döndürülebilir şekilde internet ortamından çıkarılacaktır. Yapılması öngörülen düzenlemeyle Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararının gerekçeleri doğrultusunda maddenin dördüncü, dokuzuncu ve on birinci fıkralarında

değişiklik yapılmaktadır.

25. Madde: Madde ile, 5651 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 9. maddesi başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesi 11/10/2023 tarihli ve E: 2020/76; K: 2023/172 sayılı kararıyla 9. maddeyle ifade özgürlüğüne getirilen müdahalenin hukuki güvenlik ve belirlilik ölçütleri bağlamında birtakım tereddütlere yol açtığını ve kapsamı ile sınırlarının belirli olmadığını belirterek maddenin iptaline karar vermiştir. Söz konusu karar, 10/1/2024 tarihli ve 32425 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

++Gerekçede; Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararının gerekçesi ile internet ortamında özellikle kasıtlı yapılan paylaşımlar sonucunda gelir elde edilen özel iş modellerinin varlığı, kullanıcıların tespitinin teknolojinin gelişmesiyle birlikte zorlaşması, kişilik haklarına saldırı niteliğini haiz paylaşımların kolaylıkla ve sıklıkla yapılabilmesi gibi hususlar birlikte değerlendirilmek suretiyle en az suçla mücadelede eşdeğer ölçüde hukuki mücadele araçlarının tesis edilmesinin gerekliliği doğrultusunda düzenleme yapıldığı belirtilmektedir.

Maddeyle, yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi amacıyla sulh ceza hâkimliğine başvurulabileceği ve sulh ceza hâkimliğince, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği hâllerde yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verileceği kabul edilmektedir. Buna göre sulh ceza hâkimliği, ilk bakışta ihlal doktrini uyarınca ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği durumlarda kademeli olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verecek, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılmadığı hâllerde ise başvuruyu reddedecektir. Sulh ceza hâkimliklerince verilen kararlara karşı 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebileceği kabul edilmektedir. Bununla birlikte, kararına itiraz edilen hâkim veya itirazı incelemeye yetkili merciin gerekli görmesi halinde tarafları dinleyebilmesine de imkân tanınmaktadır. İçeriğin çıkarılması kararlarının etkili şekilde uygulanabilmesi bakımından kullanıcı tabanlarının genişliği ve kişilik haklarının korunmasındaki kritik rolleri nedeniyle Türkiye’den günlük erişimi on milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılara yönelik olarak düzenleme yapılmaktadır.

Belirtmek isteriz ki, önerilen yeni düzenleme iptal edilen eski düzenlemeyle büyük ölçüde örtüşmekte, Anayasa Mahkemesi’nin iptal gerekçelerini ise karşılamamaktadır. Bu nedenle, teklif edilen madde hukuki güvencelerden yoksun, keyfiliğe açık ve ifade ve basın özgürlüğünü ihlal eden bir nitelik taşımaktadır.

Anayasa Mahkemesi’nin Kararı Yok Sayılmıştır

Anayasa Mahkemesi, 11 Ekim 2023 tarihli ve E: 2020/76, K: 2023/172 sayılı kararıyla; 9. maddenin ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü üzerinde ölçüsüz ve belirsiz bir müdahaleye neden olduğunu tespit etmiş ve bu sebeple maddeyi iptal etmiştir. Kararda özellikle:

- Sulh ceza hâkimliklerinin çelişmeli bir yargılama süreci yürütmeksizin,
- Gerekçesiz, şablon ifadelerle karar verdiği,
- Çatışan haklar arasında adil bir denge kurulamadığı,
- İtiraz süreçlerinin etkisiz kaldığı ve
- Erişim engellemelerinin süresiz ve kademesiz olarak uygulandığı açıkça belirtilmiştir.

Bu gerekçelere rağmen, teklif edilen yeni düzenlemede, bu sistemsel sorunları ortadan kaldıracak hiçbir yapısal değişiklik yapılmamıştır.

Hâkimlerin Keyfi Karar Vermesine Yol Açacak Belirsizlik Korunmuştur

Yeni düzenleme, sulh ceza hâkimliklerine “ilk bakışta ihlal” gibi muğlak ve sübjektif bir ölçüt üzerinden erişim engelleme yetkisi tanımaktadır. Oysa Anayasa Mahkemesi, bu tür değerlendirmelerin nasıl ve neye göre yapılacağını açıkça düzenlenmemesini, hukuk devleti ve hukuki belirlilik ilkeleri açısından ciddi bir sorun olarak görmüştür. Teklifte ise yine benzer şekilde hâkime geniş takdir yetkisi tanınmakta, gerekçeli kararların objektif kriterlerle oluşturulmasına dair bir mekanizma öngörülmemektedir.

Usule Dair Güvenceler Hala Yoktur

Anayasa Mahkemesi kararında, sulh ceza hâkimliklerinin kararlarının; çelişmeli yargılama yapılmadan, başvuruçuların savunmaları alınmadan, başvuruların çoğu zaman “otomatik” olarak reddedildiği bir yapıda verildiği vurgulanmıştır. Yeni düzenlemede de bu çarpıklığı giderecek hiçbir usuli güvence getirilmemiştir.

Basın ve İfade Özgürlüğü Zarar Görmeye Devam Edecektir

5651 sayılı Kanunun bu maddesi, geçmişte haber siteleri, dijital gazetecilik faaliyetleri ve ifade özgürlüğü kapsamında yapılan sosyal medya paylaşımlarının yargı kararı olmaksızın engellenmesinde bir araç olarak kullanılmıştır. İfade Özgürlüğü Derneği’nin 2023 yılı verilerine göre, Türkiye’de toplam 953 bin 415 alan adı veya web sitesi erişime engellenmiştir. Bu veriler, teklifin yaratacağı sistematik sansür riskini açıkça göstermektedir.

Özetle; Anayasa Mahkemesi’nin iptal gerekçelerine rağmen, 25. maddede önerilen yeni düzenleme, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırıdır, sulh ceza hâkimliklerinin yetkilerini denetimsiz şekilde genişletmektedir, etkili bir itiraz mekanizması öngörmemekte, kademeli müdahale sistemine yer vermemektedir, Anayasa’nın 13., 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüğünü ağır şekilde sınırlamaktadır.

Bu nedenle, 25. maddenin teklif metninden çıkarılması, en azından anayasal ilkelere uygun, sınırlı, denetlenebilir ve kademeli bir sistem kurulmadıkça düzenlemenin yasalasmaması gerektiği kanısındayız.

26. Madde: 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 27. maddesinde değişiklik yapılmaktadır

Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E: 2023/158; K: 2024/187 sayılı kararıyla, yabancılık unsuru taşıyan iş sözleşmelerinde hukuk seçimine imkân tanıyan mevcut birinci fıkranın iptaline ve iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 10/3/2024 tarihli ve 32837 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi; iş sözleşmesinde hukuk seçimi yapılmaması hâlinde daha sıkı ilişkili hukukun uygulanabilmesi mümkün iken, hukuk seçimi yapılan durumlarda Türk Medeni Kanununun 4. maddesi uyarınca hâkimin takdir yetkisi kapsamında iş sözleşmesiyle belirlenen hukuk yerine hâlin bütün şartlarına göre sözleşmeyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanabilmesine imkân vermeyen kuralın Anayasanın 49. Maddesi Çalışma hakkı ve Ödevi

başlığında düzenlenen devletin çalışanları korumasına ilişkin pozitif yükümlülüğüne aykırı olduğu gerekçesiyle söz konusu fıkra iptal etmiştir.

İş sözleşmesinde hukuk seçimi yapılması hâlinde dahi hâlin bütün şartlarına göre anılan sözleşmeyle daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunması hâlinde işin yapıldığı yer hukukunun işin yapıldığı sırada uygulanmak zorunda olduğu hükümleri hariç olmak üzere hâkimin takdir yetkisi kapsamında iş sözleşmesiyle belirlenen hukuk yerine iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili olan hukukun uygulanabilmesine imkân tanınmaktadır.

Ayrıca çalışma süresi, tatil, izin gibi işin yapıldığı sırada uygulanmak zorunda olan hususlarda işin yapıldığı yer hukuku geçerli olacaktır.

27. Madde: 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun 28. maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır.

06/01/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun 9. maddesinde Danıştay üyelerinin, 04/02/1983 tarihli ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 29. maddesinde ise Yargıtay üyelerinin on iki yıl için seçileceği hükme bağlanmıştır. 6087 sayılı Kanunun 28. maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklikle, Kurul üyeliğine Yargıtay ve Danıştay'dan seçilen ve yüksek mahkeme üyeliğine geri dönen üyelerin, kalan görev sürelerini tamamlamaları öngörülmektedir. Bu düzenleme, daha önce Kurulda görev yapmış ve yüksek mahkeme üyeliğine geri dönmüş olup, halen yüksek mahkeme üyeliği devam edenler bakımından da uygulanacaktır.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Yargıtay ve Danıştay'a üye seçme, hâkim ve savcıların atama, nakil, terfi, disiplin işlemleri ile meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme gibi önemli görevleri ifa etmektedir. Kurul üyelerinin görevlerinin niteliği ve önemine binaen, maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendinde yapılan değişiklikle, görev süresini tamamlayanlardan adli yargı hâkim ve savcıları arasından seçilmiş olanların Yargıtay üyeliğine, idari yargı hâkim ve savcıları arasından seçilmiş olan üyenin Danıştay üyeliğine boş kadro olup olmadığına bakılmaksızın Genel Kurul tarafından seçilebilmesi öngörülmektedir. Boş kadro olmaması halinde ilk boşalan üye kadrolarının bu üyelere tahsis edilmesi hükme bağlanmaktadır.

28. Madde: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun Ek 1. maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmakta ve maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 04/12/2024 tarihli ve E: 2023/182; K: 2024/203 sayılı kararıyla, maddenin istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ilk derece mahkemesince veya bölge adliye mahkemesince nihai kararın verildiği tarihteki parasal sınırın esas alınmasına ilişkin hükmü ihtiva eden ikinci fıkrasında yer alan “341. 362. ve” ibaresinin iptaline ve kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 30/1/2025 tarihli ve 32798 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında, kanun yoluna başvuru açısından parasal değer (kesinlik sınırı) güncellenirken, dava konusu mal ya da alacağın değerinin güncellenmemesi nedeniyle enflasyondan dolayı oluşan külfetin tamamının davanın taraflarına yükletilmekte olduğu ve tarafların kanun yoluna başvuramamaları nedeniyle katlanacakları külfet ile yargılamanın en az maliyetle ve en kısa zamanda sonuçlandırılması yönündeki

kamusal yarar arasındaki dengenin taraflar aleyhine bozulduğu, kişilere aşırı bir külfet yükleyen düzenlemenin hükmün denetlenmesini talep etme hakkına orantısız ve ölçüsüz bir sınırlama getirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi dikkate alınarak istinaf ve temyiz kanun yoluna başvuru ile temyiz incelemesinde duruşma yapılması hususundaki parasal sınırların uygulanmasında hükmün verildiği tarihteki miktarın yerine davanın açıldığı tarihteki miktarın esas alınması kabul edilmektedir. İslahla miktar artırımı yapılan hallerde de davanın açıldığı tarihteki parasal sınırlar esas alınacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrası, ikinci fıkrada yapılan değişiklikle birlikte uygulama kabiliyeti kalmadığından yürürlükten kaldırılmaktadır.

29. Madde: Yürürlük maddesidir.

30. Madde: Yürütme maddesidir.

3. KANUN TEKLİFİNİN GENELİ HAKKINDA MUHALEFET ETTİĞİMİZ HUSUSLAR

Kanun teklifinin Parlamente'ye geleceğine ilişkin kamuoyunda oluşan beklentide 31 Temmuz Covid yasasıyla alakalı ilk kanun teklifini veren isimim, vermiş olduğum kanun teklifinin üzerinden yani 22/10/2024 tarihinden itibaren tam iki yüz yirmi iki gün geçmiştir. 29/05/2024 tarihi itibarıyla Meclis Başkanımıza da dilekçe verdim, doğrudan ele alınması için, maalesef teklifimiz iki yüz yirmi iki gün boyunca hiç değerlendirilmemiştir.

Ceza yargılamaları ve ceza infazıyla alakalı düzenlemelerde eğer bir kanuni düzenleme yapılacaksa orada suç tarihi baz alınır, hiçbir zaman suçun kesinleşme tarihi baz alınarak bir değerlendirme yapılamaz. Sadece bizim kanun koyucularımız, suyu tersine akıtmayı kendisine bir marifet olarak görmektedirler. Suç tarihini baz almayan bir düzenlemede eğer haksızlığa, hukuksuzluğa uğrayan birileri var ise adil devletin yapması gereken o haksızlığı, hukuksuzluğu gidermektir. Mevcut infaz sisteminden el birliğiyle kurtarılması lazım, infaz sisteminin sadeleştirilmesi ve herkese eşit uygulanacak bir sistemin mutlak surette Mecliste bir kanunla düzenlenmesi lazımdır. Ceza adaleti infazda eşitlikle ancak taçlanabilir cezada adil olacaksınız, infazda eşit olursanız ancak bunu gerçekleştirebilirsiniz.

Bu torba paket de toplumsal adalet beklentileri ile iktidarın getirdiği düzenlemeler arasındaki uçurumun her yeni adımda biraz daha derinleştiğini göstermektedir. "55 madde." olarak başlanılan sonra "40 madde,"ye indirilen teklifte bugün itibarıyla sadece 30 maddeye kadar düşülmüştür. Dolayısıyla, şöyle bir baktığımız zaman, bu 30 maddenin içerisinde tam manasıyla ceza adaletini kapsayacak bir kısım düzenlemelerin de olmadığı açıktır. Cezasızlık algısını ortadan kaldırma iddiasıyla kamuoyuna sunulan bu teklif, kapsamı ve içeriği itibarıyla büyük bir hayal kırıklığı yaratmıştır. Mahpuslar adil yargılandıklarına inanmamakta, dışarıdaki milyonlarca yakını ise Meclisten çıkacak her düzenlemeye umutla ama kaygıyla bakmaktadır. İnfaz düzenlemeleri, af beklentileri; bunlar siyasi kazanç hesaplarıyla oynanacak başlıklar değildir. İnsanların özgürlüğe olan ihtiyacını, özgürlüğe dair beklentilerini, umutları siyaset malzemesi yapılmamalıdır. Milyonlarca insanın hayatını doğrudan etkileyen adalet meseleleridir ama görüyoruz ki iktidar yine bu hassas alanı bir iletişim aracı gibi kullanmış, bayram öncesi toplumda büyük bir beklenti yaratmış ama buna karşılık herhangi bir adım atmamıştır. Bu yaklaşım yalnızca cezaevindeki yurttaşlarımızda değil, tüm toplumda

huzursuzluk ve güvensizlik yaratmaktadır.

Anayasa'ya aykırılık bakımından paketteki bir başka önemli başlık ise 5651 sayılı Kanun'un yeniden düzenlenen 9'uncu maddesidir. Bilindiği üzere, Anayasa Mahkemesi 11 Ekim 2023 tarihli kararıyla bu maddenin kanunilik kriterini taşımadığı ve ifade özgürlüğüne aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar vermiştir. Gerekçe nettir: "Mevcut madde, kişilik haklarının korunması amacıyla öngörülen erişim engelleme ve içerik çıkarma uygulamalarında neyin ihlal sayılacağına ilişkin sınırları yeterince açık ve öngörülebilir biçimde ortaya koymamaktadır." 9'uncu maddenin kapsamı ve sınırlarının belirli olmaması yargı makamlarına geniş bir takdir alanı yaratmakta ve Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulara ilişkin somut olaylara bakıldığında 9'uncu madde kapsamında verilen kararlara karşı itirazlardan sonuç almanın zor olduğunun görüldüğünü değerlendirmiştir. Bu da ifade özgürlüğü üzerinde keyfi sınırlamalara yol açmaktadır. Getirilen yeni düzenleme, aynı sakat anlayışı soyut ve muğlak bir ifadeyle sürdürmektedir. Sulh Ceza hâkimliklerine ayrıntılı bir inceleme yapmadan karar verme yetkisi tanımaktadır. Uygulamada çok büyük sorunlar yaşanmaktadır. Bu yönüyle teklifin 9'uncu maddesi Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine, Anayasa Mahkemesinin iptal kararına, ifade ve basın özgürlüğünü güvence altına alan anayasal normlara açıkça aykırıdır. Yasa yapım tekniği açısından da sorunludur. Bu teklif adaletin yükünü taşıyacak bir metin değildir. İnfazda eşitlik, cezada adalet, ifade özgürlüğü gibi temel hakların güçlendirilmesi gerekiyorken iktidar yine günü kurtarmaya yönelik göstermelik düzenlemelerle karşımıza çıkmıştır. Bizim için cezada adalet, infazda da eşitliği sağlayacak, yargıdaki yapısal sorunlara çözüm getirecek gerçek bir reform olması gerekmektedir. Bu düzenlemelerin toplumsal meşruiyet kazanabilmesi ancak ortak akılla, şeffaflıkla ve Anayasa çerçevesinde şekillenmesiyle mümkündür.

Bu kanun teklifiyle, onuncu yargı paketiyle annesinden ayrılan çocukları, eşinden ayrılan anneleri, evlatlarından ayrılan babaları birleştirmeyi arzu ederken geldiğimiz nokta itibarıyla bırakın birleştirmeyi, ayırmayı daha da derinleştirecek boyutlara geldiğini görüyoruz. Toplumsal adalet ihtiyacına kulak tıkayan yüzeysel birtakım düzenlemelerden oluşan bir metinle karşı karşıyayız. Bugün itibarıyla cezaevlerinde yaklaşık 415.732 tutuklu ve hükümlü bulunduğu aşikardır. İnsanların önemli bir kısmı adil yargılandığına inanmamaktadırlar. Her bir mahpusun dışarıda ailesi, çocuğu, yaşlısı yakını vardır. Toplumda derin bir adalet krizi yaşanmaktadır. Vatandaşlarımız Meclisten hakkaniyetli ve öngörülebilir bir adalet düzeni beklemektedir. Ancak getirilen teklifte ne cezada adalette, adaletin sağlanmasına dönük bir vizyon vardır ne de yargının yapısal sorunlarına dair çözüm iradesi mevcuttur.

Teklifteki bazı kritik eksiklikleri ve siyasi tutumumuzu da ifade etmek isterim. Covid izni mağduriyeti kesinlikle giderilmelidir. Temmuz 2023'ten önce ceza almış ama cezası kesinleşmemiş olan on binlerce kişi kapsam dışında bırakılmıştır. Hukukta kişilerin cezaevinde bulunup bulunmamasına göre değil, hukuki statüsüne göre muamele yapılır. Bu düzenleme adaletsizdir. İnfazdaki düzenlemeler suçun işlendiği tarihe göre belirlenir, cezanın kesinleşmesine göre değil. Yeniden ceza hukukunun ilkelerini yazmaya gerek yoktur. Parlamentonun yapması gereken ceza hukukunun temel ilkelerini uygulamaktır ve suçun işlendiği tarih burada baz alınmalıdır. Terör suçları da dâhil olmak üzere daha hakkaniyetli bir çerçevede acilen oluşturulmalıdır, katkı sağlanmalıdır. Anayasal eşitlik ilkesinin bir gereğidir.

Anne ve babası aynı anda cezaevinde bulunan çocukların anneleri için mutlaka bir düzenleme bu kanun teklifinde olmalıydı. Bu çocukların hükümlü annelerinin de özel infaz usullerinden ya da infaz ertelenmesi hakkında yararlanması sağlanmalıdır. İdare ve gözlem

kurullarının keyfilğine son verilmemesi ciddi bir eksiklikler. Bu konuda hakkaniyetli bir tutum belirlenmesi gerekmektedir. Soyut kıstaslara göre değil objektif kriterlere göre bu heyetlerin belirlenmesi yapılmadı. Keyfilğe bırakıldığı zaman cezaevlerinde öyle keyfi uygulamalarla kimini salıverip kimini denetimden yararlandırmamak gibi maalesef muazzam bir durum mevcuttur. Örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme gibi muğlak ve keyfi yorumlara açık bir suç tipi Anayasa Mahkemesinin iptal kararına rağmen hâlâ kanununda yer almaktadır. Bu durum, suçta ve cezada kanunilik ilkesine de açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Anayasa Mahkemesinin bu kararını mutlaka ve mutlaka bir şekliyle tamamlayacak bir yasal düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

2009-2019 yılında ilan edilen Üçüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi doğrultusunda hazırlanan onuncu yargı paketi, bu dönem açıklanan Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi kapsamında hazırlanan ise ilk yargı paketi olmuştur. Bu paket de önceki dokuz paketin yolundan gitmekte, hukuksuzlukları azaltmak yerine derinleştirmektedir. Oysa adalet sistemi üzerinde hâkim olan güven krizi ancak bütüncül, samimi ve kapsamlı bir reform iradesiyle aşılabilir. Cezada adalet, infazda ise eşitlik temeline oturtulmamış her düzenleme pansuman tedbirdir, halkın vicdanında karşılık bulmaz. Adalet geç tecelli edebilir ama mutlaka tecelli etmelidir.

Aynı miktar cezayı alan iki hükümlüden birinin sırf suçun türü nedeniyle daha uzun süre ceza çektiikten sonra şartla salıverilmesi cezaların farklı olarak çektilmesi sonucunu doğurur ve bu, iki mahkûm arasında eşitsizliğe neden olur. Şartla salıvermede çağdaş eğilim, özgürlüğü bağlayıcı tüm cezaların kanunlarla belirlenecek bir alt sınırın infaz kurumunda geçirilmesi koşuluyla, suçlunun kişiliğindeki gelişmeleri gözleyerek uygun zamanın belirlenmesi yönündedir. Bu yöntemde, işlenen suçun şartla salıverilme açısından belirleyici niteliği yoktur. Böylece, infaz yönünden eşit ve aynı durumda olan mahkûmlar arasında şartlı salıverme bakımından ayrı uygulama, kanun önünde eşitlik ilkesinin yer aldığı Anayasa'nın 10'uncu maddesine uygun düşmemekte, bu ayrılığın haklı bir nedeni de bulunmamaktadır.

Teklifin 12. maddesiyle, Türk Ceza Kanunu'nun 170. maddesinde düzenlenen "Genel Güvenliğin Kasten Tehlikeye Sokulması" suçuna ilişkin kuru sıkı olarak tabir edilen, ses ve gaz fişegi atabilen silahlarla ateş edilmesi bu suç kapsamına alınmış ve suçun temel cezası yükseltilmiştir. Maddenin birinci fıkrasına "ses ve gaz fişegi atabilenler dâhil silahla ateş eden" ibaresi eklenerek, kamuoyunda "kuru sıkı" olarak bilinen silahlar da bu suç kapsamına alınmak istenmektedir.

Bireysel silahtanmanın önlenmesi" en önemli çözümdür. Türkiye'de bireysel silahtanma her yıl artmakta, bu silahlar hem aile içi şiddette hem de kamusal alanlarda ölüm ve yaralanmalara yol açmaktadır. Umut Vakfı'nın 2024 yılı Şiddet Haritasına göre, sadece bir yıl içerisinde yaşanan 3.801 silahlı şiddet olayının 3.194'ünde ateşli silahlar kullanılmıştır. Bu tablo, sorunun asıl kaynağının kuru sıkı silahlar değil, ruhsatlı ya da ruhsatsız ateşli silahların yaygınlığı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Kaldı ki, toplumda cezalandırma odaklı değil, önleyici güvenlik politikaları hayata geçirilmedikçe, bu tür düzenlemeler yalnızca sonuçları bastırarak, sorunun kökenine hiçbir çözüm getirmeyecektir.

Değişiklik Anayasa'ya aykırıdır, ölçülülük ve kanunilik ilkeleri zedelenmektedir. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, ancak ölçülülük, kanunilik ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ilkeleri çerçevesinde mümkündür. Kuru sıkı silahlar, niteliği gereği ölümcül ya da ciddi yaralanmaya

neden olabilecek silahlar değildir. Bu nedenle, bu tür araçlarla yapılan eylemleri, genel güvenliği kasten tehlikeye sokmak gibi ağır cezai yaptırımlar öngören bir suç tipiyle ilişkilendirmek, ölçülülük ilkesini doğrudan ihlal eder.

TCK m. 6 kapsamında “silah” sayılmaz; ceza hukuku açısından tanım dışıdır. TCK m. 6/f.1’e göre, silah kavramı açıkça tanımlanmış olup ateşli silahlar ile kişilerin hayatını, vücut bütünlüğünü tehdit edebilecek araçları kapsar. Kuru sıkı tabancalar ise teknik olarak ateşli silah tanımına girmemektedir. Bu silahlarla yapılan atışlar yalnızca gürültüye neden olmakta, somut bir tehlike ya da zarara yol açmamaktadır. Bu nedenle, kabahat niteliğindeki bir eylemi ceza hukukunun ağır yaptırımlarına konu etmek, ceza hukukunun son çare olma ilkesiyle de çelişmektedir.

Değişiklik Yargıtay’ın içtihadına da aykırıdır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve ilgili Ceza Dairelerinin istikrarlı içtihatlarına göre: Kuru sıkı tabanca ile yapılan eylemler TCK m. 170 kapsamında silah kullanılarak işlenen suç olarak değerlendirilemez. Bu tür fiiller Kabahatler Kanunu m. 36 kapsamında “gürültüye neden olma” şeklinde idari yaptırımla cezalandırılmalıdır. Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 2018/8665 ve 2009/3413 sayılı kararları açıkça göstermektedir ki, kuru sıkı silahlarla havaya ateş edilmesi eylemi genel güvenlik suçlarını oluşturmaz, yalnızca idari yaptırım gerektiren bir kabahattir.

Özetle, düğünlerde, asker uğurlamalarında ya da çeşitli eğlencelerde kuru sıkı tabanca kullanımı rahatsız edici ve toplumsal huzuru bozan sonuçlar doğurabilir. Ancak bu rahatsızlığın çözümü, cezai yaptırımı artırmak değil; idari denetimlerin etkinleştirilmesi, farkındalık kampanyaları, önleyici kolluk uygulamalarıyla mümkündür. Ceza hukukunun araçsallaştırılması, bu tip meselelerde gerçekçi ve etkili bir çözüm üretmeyecektir. Anayasa’ya, yerleşik yargı içtihatlarına ve ceza hukukunun temel ilkelerine açıkça aykırı olan bu düzenleme:

Anayasa’nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ve kanunilik ilkeleriyle çelişmektedir, Yargıtay içtihatları ile açıkça çatışmaktadır, TCK’nın silah tanımına aykırı yorumlarla uygulamada keyfiliğe neden olacak, Kabahatler Kanunu’nun alanına giren fiilleri cezai müeyyideye konu ederek hukuki öngörülebilirliği zedeleyecektir.

Bu gerekçelerle, teklifin 12. maddesinin ilk fıkrasında yer alan “ses ve gaz fişegi atabilenler dâhil” ifadesi teklif metninden çıkarılmalı; düzenleme sadece gerçek silahları kapsayacak şekilde sınırlandırılmalıdır. Ayrıca, maddeye eklenen ikinci fıkranın ise normal ateşli silahlar açısından doğru ve gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

Teklifin 21. maddesi dikkate alındığında 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un geçici 10’uncu maddesi uygulama noktasında aynı tarihte, aynı suçta sürüklenmiş, aynı cezayı almış 2 ayrı kişinin cezasının infazında ayrı ve farklı infaz uygulamalarıyla adaletsizlik oluşturmuştur. Bu durum Anayasa’nın 2’nci maddesinde belirlenen hukuk devleti ilkesiyle açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Aynı zamanda, yasalar önünde tüm vatandaşlara eşit haklar ve olanaklar tanıyan Anayasa’nın 10’uncu maddesini de ihlal etmiştir. İlgili yasa maddesi Resmî Gazete’de yayımlandıktan sonra da kimi infaz hâkimleri yasa maddesini hükümlünün lehine yorumlayıp uygularken kimi infaz hâkimlikleri ise hükümlünün aleyhine yorumlamış ve uygulamamıştır. Bu bakımdan da ilgili madde hukuki belirlilik ilkesine de açıkça aykırıdır, farklı ve keyfî yorumlara, uygulamalara imkân vermiştir. Bu farklı uygulamalar hem hükümlüler hem kamu vicdanı açısından güvenlik ilkesini de ihlal etmiştir. Hukuk devleti ve eşitlik ilkesi gereği aynı tarihte işlenmiş, aynı infaz rejimine

muhatap, aynı suçta aynı cezanın verilmesi ne kadar hak ise uygulanacak indirim ya da iyileştirmenin de aynı olması hukuk ve adalet için gereklidir. Açık ve kapalı cezaevlerinde hükümlü ve tutuklu sayıları cezaevlerinin kapasitelerinin çok üzerindedir. Bu durum cezaevlerinin ıslah ve rehabilitasyon olanağını da engellemektedir. Hükümlü bireyleri cezalarının infazı süresi içerisinde ıslah ve rehabilite edip topluma kazandırmak amacı da göz ardı edilmemelidir. İlgili maddenin Anayasa'ya ve eşitlik ilkesine uygun şekilde düzenlenmesi kamu yararı açısından da hem rehabilitasyon sürecine katkı sunacak hem de vatandaşların devlete, hukuka ve adaletle olan güvenlerini pekiştirecek ve devletle var olan ilişkilerini güçlendirilecektir.

Teklifin 25. maddesi için 5651 sayılı Kanun'un Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 9'uncu maddesi bazı ifade değişiklikleriyle yeniden yürürlüğe sokulmak istenmektedir. Teklif ile, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesindeki sorunlar aynı şekilde kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi 11 Ekim 2023 tarihli 2020/76 Esas, 2023/172 Karar sayılı ilamıyla kişilik haklarını koruma amacıyla getirilen 9. maddenin ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü açısından Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ve demokratik toplum düzenine uygunluk ilkelerine aykırı olduğunu açıkça tespit etmiştir. Yüksek Mahkeme özellikle şu hususların altını çizmiştir: Sulh ceza hâkimliklerinin başvurularına çelişmeli bir yargılama yürütmeksizin, makul bir aciliyet gereği ortaya konulmaksızın karar verdiklerini, gerekçeli kararların soyut, şablon ve olaydan bağımsız olduğunu, müdahalenin ne ölçüde gerekli olduğunun izah edilmediğini, bu yapıyla maddenin keyfiliğe açık bir alan yarattığını, ayrıca içeriklere süresiz ve sınırsız erişim engeli getirilmesinin ölçülülük ilkesini ihlal ettiğini açıkça ifade etmiştir.

Teklif ile Anayasa Mahkemesi'nin kararı yok sayılmıştır. Anayasa Mahkemesi, 11 Ekim 2023 tarihli ve E: 2020/76, K: 2023/172 sayılı kararıyla; 9. maddenin ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü üzerinde ölçüsüz ve belirsiz bir müdahaleye neden olduğunu tespit etmiş ve bu sebeple maddeyi iptal etmiştir. Kararda özellikle:

- Sulh ceza hâkimliklerinin çelişmeli bir yargılama süreci yürütmeksizin,
- Gerekçesiz, şablon ifadelerle karar verdiği,
- Çatışan haklar arasında adil bir denge kurulamadığı,
- İtiraz süreçlerinin etkisiz kaldığı ve
- Erişim engellemelerinin süresiz ve kademesiz olarak uygulandığı açıkça belirtilmiştir.

Bu gerekçelere rağmen, teklif edilen yeni düzenlemede, bu sistemsel sorunları ortadan kaldıracak hiçbir yapısal değişiklik yapılmamıştır.

Öte yandan, hâkimlerin keyfi karar vermesine yol açacak belirsizlik korunmuştur. Yeni düzenleme, sulh ceza hâkimliklerine “ilk bakışta ihlal” gibi muğlak ve sübjektif bir ölçüt üzerinden erişim engelleme yetkisi tanımaktadır. Oysa Anayasa Mahkemesi, bu tür değerlendirmelerin nasıl ve neye göre yapılacağını açıkça düzenlenmemesini, hukuk devleti ve hukuki belirlilik ilkeleri açısından ciddi bir sorun olarak görmüştür. Teklifte ise yine benzer şekilde hâkime geniş takdir yetkisi tanınmakta, gerekçeli kararların objektif kriterlerle oluşturulmasına dair bir mekanizma öngörülmemektedir.

Diğer bir eksiklik, teklifte usule dair güvenceler hala yoktur. Anayasa Mahkemesi kararında, sulh ceza hâkimliklerinin kararlarının; çelişmeli yargılama yapılmadan, başvuruların savunmaları alınmadan, başvuruların çoğu zaman “otomatik” olarak reddedildiği bir yapıda verildiği vurgulanmıştır. Yeni düzenlemede de bu çarpıklığı giderecek hiçbir usuli güvence getirilmemiştir.

Diğer taraftan, teklif ile basın ve ifade özgürlüğü zarar görmeye devam edecektir. 5651 sayılı Kanunun bu maddesi, geçmişte haber siteleri, dijital gazetecilik faaliyetleri ve ifade özgürlüğü kapsamında yapılan sosyal medya paylaşımlarının yargı kararı olmaksızın engellenmesinde bir araç olarak kullanılmıştır. İfade Özgürlüğü Derneği'nin 2023 yılı verilerine göre, Türkiye'de toplam 953 bin 415 alan adı veya web sitesi erişime engellenmiştir. Bu veriler, teklifin yaratacağı sistematik sansür riskini açıkça göstermektedir.

Özetle; Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçelerine rağmen, 25. maddede önerilen yeni düzenleme, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırıdır, sulh ceza hâkimliklerinin yetkilerini denetimsiz şekilde genişletmektedir, etkili bir itiraz mekanizması öngörmemekte, kademeli müdahale sistemine yer vermemektedir, Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüğünü ağır şekilde sınırlamaktadır.

Bu nedenle, 25. maddenin teklif metninden çıkarılması, en azından anayasal ilkelere uygun, sınırlı, denetlenebilir ve kademeli bir sistem kurulmadıkça düzenlemenin yasalaşmaması gerektiği kanısındayız.

İdris Şahin

Ankara

SAMSUN MİLLETVEKİLİ ORHAN KIRCALI VE
UŞAK MİLLETVEKİLİ FAHRETTİN TUĞRUL
İLE 99 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN
İNFAZI HAKKINDA KANUN İLE
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “hükmün verildiği” ibaresi “davanın açıldığı veya şikâyet başvurusunun yapıldığı” şeklinde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 125 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 125- Noterlere; sıfat ve görevlerinin gereklerine uymayan hâl ve hareketlerinin tespit edilmesi üzerine, durumun niteliğine ve eylemin ağırlık derecesine göre 126 ncı maddede yazılı disiplin cezalarından biri verilir.”

MADDE 3- 1512 sayılı Kanunun 126 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 126- Noterler hakkında uygulanacak disiplin cezaları uyarma, kınama, para cezası, geçici olarak işten çıkarma ve meslekten çıkarmadır.

Uyarma; notere görevinde daha dikkatli davranması gerektiğinin yazıyla bildirilmesidir. Aşağıdaki hâllerde uyarma cezası verilir:

a) Noterlik mesleğiyle ilgili genelge veya genel yazılara aykırı davranarak noterlikler arasında uygulama farklılıkları oluşmasına sebep olmak.

b) Noterlik dairesi personeli üzerinde denetim, gözetim ve disiplin görevini yerine getirmemek ve bu suretle personelin, mesleğin vakar ve onuruyla bağdaşmayan iş ve işlemler yapmasına sebep olmak.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN
İNFAZI HAKKINDA KANUN İLE
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “hükmün verildiği” ibaresi “davanın açıldığı veya şikâyet başvurusunun yapıldığı” şeklinde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 125 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 125- Noterlere; sıfat ve görevlerinin gereklerine uymayan hâl ve hareketlerinin tespit edilmesi üzerine, durumun niteliğine ve eylemin ağırlık derecesine göre 126 ncı maddede yazılı disiplin cezalarından biri verilir.”

MADDE 3- 1512 sayılı Kanunun 126 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 126- Noterler hakkında uygulanacak disiplin cezaları uyarma, kınama, para cezası, geçici olarak işten çıkarma ve meslekten çıkarmadır.

Uyarma; notere görevinde daha dikkatli davranması gerektiğinin yazıyla bildirilmesidir. Aşağıdaki hâllerde uyarma cezası verilir:

a) Noterlik mesleğiyle ilgili genelge veya genel yazılara aykırı davranarak noterlikler arasında uygulama farklılıkları oluşmasına sebep olmak.

b) Noterlik dairesi personeli üzerinde denetim, gözetim ve disiplin görevini yerine getirmemek ve bu suretle personelin, mesleğin vakar ve onuruyla bağdaşmayan iş ve işlemler yapmasına sebep olmak.

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

c) Noter odasına veya Türkiye Noterler Birliğine verilmesi gereken bilgi, belge veya raporları vermemek.

d) Sözleşme yapmaksızın noterlik dairesinde personel çalıştırmak.

e) Noterlik işlemlerinden alınacak giderlerin doğru tahakkuk ve tahsili konusunda gereken özeni göstermemek veya gereken tedbiri almamak.

f) Haklı bir engeli olmaksızın 1 günden 3 güne kadar göreve gelmemek.

g) Meslektaşlarına, noterlik dairesi personeline ve görevi nedeniyle muhatap olduğu kişilere veya iş sahiplerine karşı kırıcı ve küçük düşürücü davranmak.

h) Görevli olduğu meslek organlarıncı kendilerine verilen görevleri yapmamak, özensiz yapmak veya savsaklamak.

ı) Geçerli bir mazereti olmaksızın noter odası genel kurul toplantılarına veya seçimlerine ya da delege olduğu hâlde Türkiye Noterler Birliği Kongresine veya seçimlerine katılmamak.

j) Seçimlerle ilgili olarak hâkimin ve sandık kurulunun aldığı tedbirlere uymamak.

k) Noterlik çalışma saatleriyle ilgili mevzuata ve bu konuda yetkili makamlarca alınan kararlara aykırı davranmak.

l) Noterlikler ortak cari hesabına yatırılması gereken parayı süresinde yatırmamak.

m) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Kınama; notere görevinde veya davranışında kusurlu sayıldığıının yazıyla bildirilmesidir. Aşağıdaki hâllerde kınama cezası verilir:

a) İlgililerin mevzuata uygun noterlik işlem taleplerini haklı bir neden olmaksızın karşılamamak.

b) Mahkemeler, sulh ceza hâkimliği, Cumhuriyet başsavcılığı ve soruşturmaya yetkili kılınan resmî daireler tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri geç göndermek veya göndermemek.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Noter odasına veya Türkiye Noterler Birliğine verilmesi gereken bilgi, belge veya raporları vermemek.

d) Sözleşme yapmaksızın noterlik dairesinde personel çalıştırmak.

e) Noterlik işlemlerinden alınacak giderlerin doğru tahakkuk ve tahsili konusunda gereken özeni göstermemek veya gereken tedbiri almamak.

f) Haklı bir engeli olmaksızın 1 günden 3 güne kadar göreve gelmemek.

g) Meslektaşlarına, noterlik dairesi personeline ve görevi nedeniyle muhatap olduğu kişilere veya iş sahiplerine karşı kırıcı ve küçük düşürücü davranmak.

h) Görevli olduğu meslek organlarıncı kendilerine verilen görevleri yapmamak, özensiz yapmak veya savsaklamak.

ı) Geçerli bir mazereti olmaksızın noter odası genel kurul toplantılarına veya seçimlerine ya da delege olduğu hâlde Türkiye Noterler Birliği Kongresine veya seçimlerine katılmamak.

j) Seçimlerle ilgili olarak hâkimin ve sandık kurulunun aldığı tedbirlere uymamak.

k) Noterlik çalışma saatleriyle ilgili mevzuata ve bu konuda yetkili makamlarca alınan kararlara aykırı davranmak.

l) Noterlikler ortak cari hesabına yatırılması gereken parayı süresinde yatırmamak.

m) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Kınama; notere görevinde veya davranışında kusurlu sayıldığıının yazıyla bildirilmesidir. Aşağıdaki hâllerde kınama cezası verilir:

a) İlgililerin mevzuata uygun noterlik işlem taleplerini haklı bir neden olmaksızın karşılamamak.

b) Mahkemeler, sulh ceza hâkimliği, Cumhuriyet başsavcılığı ve soruşturmaya yetkili kılınan resmî daireler tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri geç göndermek veya göndermemek.

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

c) Göreve geç gelmeyi veya erken ayrılmayı alışkanlık hâline getirmek.

d) Kendisi, noterlik dairesi personeli veya kanunla yasaklanmış derecedeki yakınlarıyla ilgili noterlik işlemlerini yapmak.

e) Noterlik dairesinde bulunması gereken alt yapı, tesis, donanım veya yazılımları bulundurmamak, çalıştırmamak veya uygulamamak.

f) Noterlik işlemlerinde gereğinden fazla gider almayı alışkanlık hâline getirmek.

g) Sır saklama yükümlülüğüne aykırı davranmak.

h) Türkiye Noterler Birliği adına denetim yapmakla görevli olan kişilerin bu görevlerini yapmalarına engel olmak.

ı) Haklı bir engeli olmaksızın ve kesintisiz olarak 4 günden 7 güne kadar göreve gelmemek.

j) Devrettiği noterlikte yeterli donanım, yazılım veya personel bırakmayarak bu noterliğin hizmet sunumunu zorlaştırmak.

k) Mesleğin ifası dolayısıyla tahsil edilen kamuya ait parayı süresi içinde ilgili kurumlara yatırmamak.

l) Yazıyla bildirimle rağmen Türkiye Noterler Birliği aidatını haklı bir neden olmaksızın ödememek.

m) Bu Kanunda düzenlenen seçimlerin düzen içerisinde ve sağlıklı biçimde yürütülmesi amacıyla hâkimin ve sandık kurulunun aldığı tedbirlere uymamak.

n) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Para cezası; yirmi bin Türk lirası ile iki yüz bin Türk lirası arasında belirlenecek bir paranın Türkiye Noterler Birliğine ödenmesidir. Bu cezalar her yıl, bir önceki yıla ilişkin 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılarak uygulanır. Aşağıdaki hâllerde para cezası verilir:

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Göreve geç gelmeyi veya erken ayrılmayı alışkanlık hâline getirmek.

d) Kendisi, noterlik dairesi personeli veya kanunla yasaklanmış derecedeki yakınlarıyla ilgili noterlik işlemlerini yapmak.

e) Noterlik dairesinde bulunması gereken alt yapı, tesis, donanım veya yazılımları bulundurmamak, çalıştırmamak veya uygulamamak.

f) Noterlik işlemlerinde gereğinden fazla gider almayı alışkanlık hâline getirmek.

g) Sır saklama yükümlülüğüne aykırı davranmak.

h) Türkiye Noterler Birliği adına denetim yapmakla görevli olan kişilerin bu görevlerini yapmalarına engel olmak.

ı) Haklı bir engeli olmaksızın ve kesintisiz olarak 4 günden 7 güne kadar göreve gelmemek.

j) Devrettiği noterlikte yeterli donanım, yazılım veya personel bırakmayarak bu noterliğin hizmet sunumunu zorlaştırmak.

k) Mesleğin ifası dolayısıyla tahsil edilen kamuya ait parayı süresi içinde ilgili kurumlara yatırmamak.

l) Yazıyla bildirimle rağmen Türkiye Noterler Birliği aidatını haklı bir neden olmaksızın ödememek.

m) Bu Kanunda düzenlenen seçimlerin düzen içerisinde ve sağlıklı biçimde yürütülmesi amacıyla hâkimin ve sandık kurulunun aldığı tedbirlere uymamak.

n) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Para cezası; yirmi bin Türk lirası ile iki yüz bin Türk lirası arasında belirlenecek bir paranın Türkiye Noterler Birliğine ödenmesidir. Bu cezalar her yıl, bir önceki yıla ilişkin 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılarak uygulanır. Aşağıdaki hâllerde para cezası verilir:

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

a) Emredici hükümlere aykırı noterlik işlemleri yaparak üçüncü şahıslara ya da kamuya zarar vermek.

b) Devrettiği noterlikte yeterli donanım, yazılım veya personel bırakmayarak bu noterliğin, hizmette zafiyet oluşacak şekilde yetersiz kalmasına sebep olmak.

c) Asılsız ihbar, şikâyet ve suçlamalarla mesleği, meslek mensuplarını, noter odası veya Türkiye Noterler Birliği ile bunların alt birimlerini kamuoyunda küçük düşürmek.

d) Başvuru veya şikâyet hakkını kötüye kullanarak Türkiye Noterler Birliği organlarını çalışamaz hâle getirmek.

e) Haklı bir engeli olmaksızın ve kesintisiz olarak 8 günden 14 güne kadar göreve gelmemek.

f) Kefil olma yasağına aykırı davranmak.

g) Reklam ve rekabet yasağına aykırı davranmak.

h) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Geçici olarak işten çıkarma; noterlik sıfatı saklı kalmak kaydıyla noterin bir aydan altı aya kadar görevinden uzaklaştırılmasıdır. Aşağıdaki hâllerde geçici olarak işten çıkarma cezası verilir:

a) Mesleğin vakar ve onuruna aykırı veya görevin gerektirdiği güveni sarsıcı davranış ve hareketlerde bulunmak.

b) Ticari faaliyette bulunma yasağına aykırı davranmak.

c) Aracı kullanmak.

d) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Meslekten çıkarma; noterliğe engel bir suçtan dolayı kesin hükümle mahkûm olan noterin, bir daha atanmamak üzere noterlik mesleğinden çıkarılmasıdır.”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Emredici hükümlere aykırı noterlik işlemleri yaparak üçüncü şahıslara ya da kamuya zarar vermek.

b) Devrettiği noterlikte yeterli donanım, yazılım veya personel bırakmayarak bu noterliğin, hizmette zafiyet oluşacak şekilde yetersiz kalmasına sebep olmak.

c) Asılsız ihbar, şikâyet ve suçlamalarla mesleği, meslek mensuplarını, noter odası veya Türkiye Noterler Birliği ile bunların alt birimlerini kamuoyunda küçük düşürmek.

d) Başvuru veya şikâyet hakkını kötüye kullanarak Türkiye Noterler Birliği organlarını çalışamaz hâle getirmek.

e) Haklı bir engeli olmaksızın ve kesintisiz olarak 8 günden 14 güne kadar göreve gelmemek.

f) Kefil olma yasağına aykırı davranmak.

g) Reklam ve rekabet yasağına aykırı davranmak.

h) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Geçici olarak işten çıkarma; noterlik sıfatı saklı kalmak kaydıyla noterin bir aydan altı aya kadar görevinden uzaklaştırılmasıdır. Aşağıdaki hâllerde geçici olarak işten çıkarma cezası verilir:

a) Mesleğin vakar ve onuruna aykırı veya görevin gerektirdiği güveni sarsıcı davranış ve hareketlerde bulunmak.

b) Ticari faaliyette bulunma yasağına aykırı davranmak.

c) Aracı kullanmak.

d) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Meslekten çıkarma; noterliğe engel bir suçtan dolayı kesin hükümle mahkûm olan noterin, bir daha atanmamak üzere noterlik mesleğinden çıkarılmasıdır.”

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 4- 1512 sayılı Kanunun 127 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bir üst veya alt derece disiplin cezasının uygulanması ve zamanaşımı:

MADDE 127- Hakkında herhangi bir disiplin cezası verilen noterin bu cezanın kesinleşme tarihinden itibaren 5 yıl içinde disiplin cezası verilmesini gerektiren yeni bir fiil işlemesi hâlinde, bu fiil için Kanunda öngörülen disiplin cezasının bir derece ağır olanı uygulanır.

İlk defa disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiil işleyen ve geçmiş hizmetleri sırasında çalışmaları olumlu olan notere, meslekten çıkarma cezasını gerektiren durumlar hariç olmak üzere, verilecek disiplin cezasından bir derece hafif olanı uygulanabilir.

Meslekten çıkarma cezasını gerektiren eylemler hariç olmak üzere, disiplin soruşturmasını gerektiren eylemlerin öğrenilmesinden itibaren üç yıl geçmiş olması halinde disiplin soruşturması açılamaz. Disiplin cezasını gerektiren eylemin işlendiği tarihten itibaren beş yıl geçmiş olması halinde disiplin cezası verilemez.

Disiplin cezasını gerektiren eylemle ilgili olarak aynı zamanda ceza soruşturması veya kovuşturması açılmışsa, üçüncü fıkrada belirtilen süre yerine ceza kanunlarında belirlenen zamanaşımı süreleri uygulanır. Disiplin Kurulu tarafından kovuşturma sonucunun beklenmesine karar verilmesi halinde, mahkeme kararının kesinleşmesinden itibaren bir yıl geçmekle ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.”

MADDE 5- 1512 sayılı Kanunun 157 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6- 1512 sayılı Kanunun 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “(B) bendi” ibaresi “ikinci fıkrasının (1) bendi” şeklinde değiştirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4- 1512 sayılı Kanunun 127 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bir üst veya alt derece disiplin cezasının uygulanması ve zamanaşımı:

MADDE 127- Hakkında herhangi bir disiplin cezası verilen noterin bu cezanın kesinleşme tarihinden itibaren beş yıl içinde disiplin cezası verilmesini gerektiren yeni bir fiil işlemesi hâlinde, bu fiil için bu Kanunda öngörülen disiplin cezasının bir derece ağır olanı uygulanır.

İlk defa disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiil işleyen ve geçmiş hizmetleri sırasında çalışmaları olumlu olan notere, meslekten çıkarma cezasını gerektiren durumlar hariç olmak üzere, verilecek disiplin cezasından bir derece hafif olanı uygulanabilir.

Meslekten çıkarma cezasını gerektiren eylemler hariç olmak üzere, disiplin soruşturmasını gerektiren eylemlerin öğrenilmesinden itibaren üç yıl geçmiş olması halinde disiplin soruşturması açılamaz. Disiplin cezasını gerektiren eylemin işlendiği tarihten itibaren beş yıl geçmiş olması halinde disiplin cezası verilemez.

Disiplin cezasını gerektiren eylemle ilgili olarak aynı zamanda ceza soruşturması veya kovuşturması açılmışsa, üçüncü fıkrada belirtilen süre yerine ceza kanunlarında belirlenen zamanaşımı süreleri uygulanır. Disiplin Kurulu tarafından kovuşturma sonucunun beklenmesine karar verilmesi halinde, mahkeme kararının kesinleşmesinden itibaren bir yıl geçmekle ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.”

MADDE 5- 1512 sayılı Kanunun 157 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6- 1512 sayılı Kanunun 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “(B) bendi” ibaresi “ikinci fıkrasının (1) bendi” şeklinde değiştirilmiştir.

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 7- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. 17 nci madde uyarınca duruşma yapılmasının zorunlu olduğu davalar ile 45 inci ve 46 ncı maddeler uyarınca istinaf veya temyiz yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde davanın açıldığı tarihteki parasal sınır esas alınır.”

MADDE 8- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “onüç yıldan yirmi yıla” ibaresi “ondört yıldan yirmibir yıla” ve “dokuz yıldan onbeş yıla” ibaresi “on yıldan onsekiz yıla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 5237 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıldan” ibaresi “bir yıl altı aydan” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “dört aydan bir yıla” ibaresi “altı aydan bir yıl altı aya” ve “altı aydan” ibaresi “dokuz aydan” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10- 5237 sayılı Kanunun 87 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç yıldan,” ibaresi “dört yıldan,” ve “beş yıldan” ibaresi “altı yıldan” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “beş yıldan,” ibaresi “altı yıldan,” ve “sekiz yıldan” ibaresi “dokuz yıldan” şeklinde ve dördüncü fıkrasında yer alan “sekiz yıldan oniki yıla” ibaresi “on yıldan ondört yıla” ve “oniki yıldan” ibaresi “ondört yıldan” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 5237 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin birinci fıkrasına “şikayeti üzerine,” ibaresinden sonra gelmek üzere “iki aydan” ibaresi eklenmiş ve ikinci fıkrasında yer alan “beş yıla” ibaresi “yedi yıla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 5237 sayılı Kanunun 170 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde ve fıkra da yer alan “altı aydan üç yıla” ibaresi “bir yıldan beş yıla” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. 17 nci madde uyarınca duruşma yapılmasının zorunlu olduğu davalar ile 45 inci ve 46 ncı maddeler uyarınca istinaf veya temyiz yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde davanın açıldığı tarihteki parasal sınır esas alınır.”

MADDE 8- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “onüç yıldan yirmi yıla” ibaresi “ondört yıldan yirmibir yıla” ve “dokuz yıldan onbeş yıla” ibaresi “on yıldan onsekiz yıla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 5237 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıldan” ibaresi “bir yıl altı aydan” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “dört aydan bir yıla” ibaresi “altı aydan bir yıl altı aya” ve “altı aydan” ibaresi “dokuz aydan” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10- 5237 sayılı Kanunun 87 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç yıldan,” ibaresi “dört yıldan,” ve “beş yıldan” ibaresi “altı yıldan” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “beş yıldan,” ibaresi “altı yıldan,” ve “sekiz yıldan” ibaresi “dokuz yıldan” şeklinde ve dördüncü fıkrasında yer alan “sekiz yıldan oniki yıla” ibaresi “on yıldan ondört yıla” ve “oniki yıldan” ibaresi “ondört yıldan” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 5237 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin birinci fıkrasına “şikayeti üzerine,” ibaresinden sonra gelmek üzere “iki aydan” ibaresi eklenmiş ve ikinci fıkrasında yer alan “beş yıla” ibaresi “yedi yıla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 5237 sayılı Kanunun 170 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde ve fıkra da yer alan “altı aydan üç yıla” ibaresi “bir yıldan beş yıla” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

“c) Ses ve gaz fişegi atabilenler dahil silahla ateş eden veya patlayıcı madde kullanan,”

“(2) Birinci fıkrada tanımlanan suçun kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi halinde verilecek ceza yarısından bir katına kadar artırılır.”

MADDE 13- 5237 sayılı Kanunun 179 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “üç aydan” ibaresi “dört aydan” ve üçüncü fıkrasında yer alan “yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.” ibaresi “altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 5237 sayılı Kanunun 223 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi, kaçırılması veya alıkonulması

MADDE 223- (1) Hukuka aykırı bir davranışla kara ulaşım aracının hareket etmesini engelleyen, bu aracı hareket halinde iken durduran veya gitmekte olduğu yerden başka yere götüren kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun konusunun deniz veya demiryolu ulaşım aracı olması halinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Hukuka aykırı bir davranışla hava ulaşım aracının hareket etmesini engelleyen veya bu aracı gitmekte olduğu yerden başka yere götüren kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların işlenmesi amacıyla veya sırasında başka bir suçun işlenmesi halinde ayrıca bu suçtan dolayı ceza verilir.”

MADDE 15- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde yer alan “(madde 170)” ibaresi “(madde 170, birinci ve üçüncü fıkra)” şeklinde değiştirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“c) Ses ve gaz fişegi atabilenler dahil silahla ateş eden veya patlayıcı madde kullanan,”

“(2) Birinci fıkrada tanımlanan suçun kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi halinde verilecek ceza yarısından bir katına kadar artırılır.”

MADDE 13- 5237 sayılı Kanunun 179 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “üç aydan” ibaresi “dört aydan” ve üçüncü fıkrasında yer alan “yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.” ibaresi “altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 5237 sayılı Kanunun 223 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi, kaçırılması veya alıkonulması

MADDE 223- (1) Hukuka aykırı bir davranışla kara ulaşım aracının hareket etmesini engelleyen, bu aracı hareket halinde iken durduran veya gitmekte olduğu yerden başka yere götüren kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun konusunun deniz veya demiryolu ulaşım aracı olması halinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Hukuka aykırı bir davranışla hava ulaşım aracının hareket etmesini engelleyen veya bu aracı gitmekte olduğu yerden başka yere götüren kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların işlenmesi amacıyla veya sırasında başka bir suçun işlenmesi halinde ayrıca bu suçtan dolayı ceza verilir.”

MADDE 15- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde yer alan “(madde 170)” ibaresi “(madde 170, birinci ve üçüncü fıkra)” şeklinde değiştirilmiştir.

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 16- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tutukluların” ibaresi “hükümlülerin veya tutukluların” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 5275 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(3) Çocuk hükümlülerin çocuk kapalı ceza infaz kurumundan çocuk eğitimevine ayrılmasına 89 uncu madde uyarınca yapılan değerlendirme sonucunda karar verilir. Çocuk eğitimevine ayırmaya ilişkin olarak tutum ve davranışları olumsuz değerlendirilen çocuk hükümlülerin yeniden değerlendirilmeye tabi tutulma süreleri altı ayı geçemez.”

“(4) Aşağıdaki hâllerde çocuk hükümlüler hakkında verilen cezalar doğrudan çocuk eğitimevlerinde yerine getirilir:

a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanlar.

b) Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanlar.

(5) Doğrudan çocuk eğitimevine alınanlar dahil olmak üzere bu kurumlarda bulunan çocuk hükümlülerden;

a) Firar edenler veya başka bir fiilden dolayı haklarında tutuklama kararı verilenler idare ve gözlem kurulu kararıyla,

b) Kapalı ceza infaz kurumuna iade veya odaya kapatma disiplin cezası alıp, bu cezası kesinleşmiş olanlar veya asayiş ve düzenin sağlanması amacıyla disiplin cezası kesinleşmemiş olsa bile eylemi kurum düzeni ya da kişi güvenliği bakımından tehlike oluşturanlar idare ve gözlem kurulu kararıyla,

çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

MADDE 16- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tutukluların” ibaresi “hükümlülerin veya tutukluların” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 5275 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(3) Çocuk hükümlülerin çocuk kapalı ceza infaz kurumundan çocuk eğitimevine ayrılmasına 89 uncu madde uyarınca yapılan değerlendirme sonucunda karar verilir. Çocuk eğitimevine ayırmaya ilişkin olarak tutum ve davranışları olumsuz değerlendirilen çocuk hükümlülerin yeniden değerlendirilmeye tabi tutulma süreleri altı ayı geçemez.”

“(4) Aşağıdaki hâllerde çocuk hükümlüler hakkında verilen cezalar doğrudan çocuk eğitimevlerinde yerine getirilir:

a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanlar.

b) Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanlar.

(5) Doğrudan çocuk eğitimevine alınanlar dahil olmak üzere bu kurumlarda bulunan çocuk hükümlülerden;

a) Firar edenler veya başka bir fiilden dolayı haklarında tutuklama kararı verilenler idare ve gözlem kurulu kararıyla,

b) Kapalı ceza infaz kurumuna iade veya odaya kapatma disiplin cezası alıp, bu cezası kesinleşmiş olanlar veya asayiş ve düzenin sağlanması amacıyla disiplin cezası kesinleşmemiş olsa bile eylemi kurum düzeni ya da kişi güvenliği bakımından tehlike oluşturanlar idare ve gözlem kurulu kararıyla,

çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(6) Tehlikeli hâlde bulunan, delil karartma tehlikesi olan, soruşturmanın veya kovuşturmanın amacını ya da tutukevinin güvenliğini tehlikeye düşüren veya suçun tekrarına olanak verecek davranışlarda bulunan çocuk tutuklular hariç olmak üzere, üst sınırı onbeş yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda çocuk tutuklular, idare ve gözlem kurulunun kararı ve infaz hâkiminin onayıyla çocuk eğitimevlerinde barındırılabilir. Çocuk eğitimevlerinde barındırılma şartlarını kaybeden çocuk tutuklular, idare ve gözlem kurulu kararıyla kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

(7) Çocuk hükümlülerin, suç ve ceza türlerine göre, çocuk eğitimevlerine ayrılıp ayrılmamalarına, çocuk eğitimevlerinde geçirecekleri sürelerle, çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine, doğrudan çocuk eğitimevlerine alınmalarına, doğrudan çocuk eğitimevlerine alınanların çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir.”

MADDE 18- 5275 sayılı Kanunun 105/A maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Hükümlünün bu infaz usulünden yararlanabilmesi için beş günden az olmamak üzere koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az onda birini ceza infaz kurumunda geçirmiş olması gerekir.”

MADDE 19- 5275 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “durumunda, hükümlü koşullu salıverilmez.” ibaresi “durumunda birinci fıkradaki koşullu salıverilme süreleri uygulanır.” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“İkinci defa tekrür halinde bu fıkra hükmü uygulanmaz.”

“Ancak, süreli hapis cezaları bakımından koşullu salıverilme oranı dörtte üç olarak uygulanır.”

(6) Tehlikeli hâlde bulunan, delil karartma tehlikesi olan, soruşturmanın veya kovuşturmanın amacını ya da tutukevinin güvenliğini tehlikeye düşüren veya suçun tekrarına olanak verecek davranışlarda bulunan çocuk tutuklular hariç olmak üzere, üst sınırı onbeş yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda çocuk tutuklular, idare ve gözlem kurulunun kararı ve infaz hâkiminin onayıyla çocuk eğitimevlerinde barındırılabilir. Çocuk eğitimevlerinde barındırılma şartlarını kaybeden çocuk tutuklular, idare ve gözlem kurulu kararıyla kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

(7) Çocuk hükümlülerin, suç ve ceza türlerine göre, çocuk eğitimevlerine ayrılıp ayrılmamalarına, çocuk eğitimevlerinde geçirecekleri sürelerle, çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine, doğrudan çocuk eğitimevlerine alınmalarına, doğrudan çocuk eğitimevlerine alınanların çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir.”

MADDE 18- 5275 sayılı Kanunun 105/A maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Hükümlünün bu infaz usulünden yararlanabilmesi için beş günden az olmamak üzere koşullu salıverilme tarihine kadar ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin en az onda birini ceza infaz kurumunda geçirmiş olması gerekir.”

MADDE 19- 5275 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “durumunda, hükümlü koşullu salıverilmez.” ibaresi “durumunda birinci fıkradaki koşullu salıverilme süreleri uygulanır.” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“İkinci defa tekrür halinde bu fıkra hükmü uygulanmaz.”

“Ancak, süreli hapis cezaları bakımından koşullu salıverilme oranı dörtte üç olarak uygulanır.”

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 20- 5275 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıl altı ay,” ibaresi “üç yıl,” “üç yıl” ibaresi “beş yıl” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki cümle eklenmiş, ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “bir yıl,” ibaresi “üç yıl,” (b) bendinde yer alan “iki yıl,” ibaresi “dört yıl,” (c) bendinde yer alan “dört yıl,” ibaresi “beş yıl,” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki bent eklenmiş, üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde, dördüncü fıkrasında yer alan “üç yıl” ibaresi “beş yıl” şeklinde, beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde, yedinci fıkrasında yer alan “infaza açık ceza infaz kurumunda” ibaresi “infaza genel hükümlere göre ceza infaz kurumlarında” şeklinde değiştirilmiş ve dokuzuncu fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir. “(a) bendinde belirtilen infaz usulü, hükümlünün iş yaşamı ve ailevi durumu ile ceza infaz kurumlarının düzen ve işleyişine göre ceza infaz kurumu tarafından, süresi aynı olmak koşuluyla hafta içi günlerde de uygulanabilir.”

“d) Seksen yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları toplam altı yıl,”

“(3) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar hariç olmak üzere hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen hükümlülerden 16 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirlenen usule göre maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyeceği tespit edilen ve toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayaacağı değerlendirilenlerin cezasının konutunda çektirilmesine infaz hâkimi tarafından karar verilebilir. Mahkûmun durumu, Cumhuriyet başsavcılığınca birer yıllık dönemlere göre 16 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirlenen usule göre incelenir. İnceleme sonuçlarına göre hükümlünün iyileştiğinin tespit edilmesi halinde infaz hâkimi, cezanın konutta çektirilmesine dair kararı kaldırır.

MADDE 20- 5275 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıl altı ay,” ibaresi “üç yıl,” “üç yıl” ibaresi “beş yıl” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki cümle eklenmiş, ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “bir yıl,” ibaresi “üç yıl,” (b) bendinde yer alan “iki yıl,” ibaresi “dört yıl,” (c) bendinde yer alan “dört yıl,” ibaresi “beş yıl,” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki bent eklenmiş, üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde, dördüncü fıkrasında yer alan “üç yıl” ibaresi “beş yıl” şeklinde, beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde, yedinci fıkrasında yer alan “infaza açık ceza infaz kurumunda” ibaresi “infaza genel hükümlere göre ceza infaz kurumlarında” şeklinde değiştirilmiş ve dokuzuncu fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir. “(a) bendinde belirtilen infaz usulü, hükümlünün iş yaşamı ve ailevi durumu ile ceza infaz kurumlarının düzen ve işleyişine göre ceza infaz kurumu tarafından, süresi aynı olmak koşuluyla hafta içi günlerde de uygulanabilir.”

“d) Seksen yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları toplam altı yıl,”

“(3) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar hariç olmak üzere hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen hükümlülerden 16 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirlenen usule göre maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyeceği tespit edilen ve toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayaacağı değerlendirilenlerin cezasının konutunda çektirilmesine infaz hâkimi tarafından karar verilebilir. Mahkûmun durumu, Cumhuriyet başsavcılığınca birer yıllık dönemlere göre 16 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirlenen usule göre incelenir. İnceleme sonuçlarına göre hükümlünün iyileştiğinin tespit edilmesi halinde infaz hâkimi, cezanın konutta çektirilmesine dair kararı kaldırır.

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

Mahkûm, denetimli serbestlik müdürlüğü ve bulunduğu yer kolluk makamlarınca izlenir. Toplam cezası on yıldan fazla olan hükümlülerin elektronik cihazların kullanılması suretiyle takibi zorunludur. Bu fıkra yazılı yükümlülüklerle aykırı hareket edilmesi hâlinde cezanın konutunda çektirilmesine dair karar infaz hâkimliğince kaldırılır.”

“(5) Cezanın özel infaz usulüne göre çektirilmesine karar verilenler hakkında tabi oldukları infaz rejimine göre koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı hükümleri uygulanır.”

“e) 105/A maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları uyarınca açık ceza infaz kurumuna gönderilenler,”

MADDE 21- 5275 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “veya ikinci defa mükerrir olup 31/7/2023 tarihi itibarıyla bu cezanın infazı için ceza infaz kurumunda bulunan” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 22- 5275 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 11- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 105/A maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenleme, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce işlenen suçlar bakımından uygulanmaz.”

MADDE 23- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ö) ve (r) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir,

“ö) İçeriğin çıkarılması: İçeriğin internet ortamından çıkarılmasını,

r) Uyarı yöntemi: İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle Kurum veya haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından yapılan bildirimi,”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Mahkûm, denetimli serbestlik müdürlüğü ve bulunduğu yer kolluk makamlarınca izlenir. Toplam cezası on yıldan fazla olan hükümlülerin elektronik cihazların kullanılması suretiyle takibi zorunludur. Bu fıkra yazılı yükümlülüklerle aykırı hareket edilmesi hâlinde cezanın konutunda çektirilmesine dair karar infaz hâkimliğince kaldırılır.”

“(5) Cezanın özel infaz usulüne göre çektirilmesine karar verilenler hakkında tabi oldukları infaz rejimine göre koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı hükümleri uygulanır.”

“e) 105/A maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları uyarınca açık ceza infaz kurumuna gönderilenler,”

MADDE 21- 5275 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “veya ikinci defa mükerrir olup 31/7/2023 tarihi itibarıyla bu cezanın infazı için ceza infaz kurumunda bulunan” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 22- 5275 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 11- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 105/A maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenleme, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce işlenen suçlar bakımından uygulanmaz.”

MADDE 23- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ö) ve (r) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ö) İçeriğin çıkarılması: İçeriğin internet ortamından çıkarılmasını,”

r) Uyarı yöntemi: İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle Kurum veya haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından yapılan bildirimi,”

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 24- 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasına “ilişkin olarak” ibaresinden sonra gelmek üzere “içeriğin çıkarılması ve/veya” ibaresi eklenmiş ve fıkranın ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dokuzuncu fıkrasında yer alan “yayından” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve onbirinci fıkrasına “Başkan tarafından” ibaresinden sonra gelmek üzere “erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara” ibaresi eklenmiştir. “Bu karar, erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenir.”

MADDE 25- 5651 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 9 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kişilik haklarının ihlal edilmesi

MADDE 9- (1) Yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi amacıyla sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir.

(2) Sulh ceza hâkimliğince, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği hâllerde yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilir.

(3) Yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin talep etmesi durumunda sulh ceza hâkimliğince, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği hâllerde başvuranın adının ihlale konu internet adresleriyle ilişkilendirilmemesine karar verilir. Kararda bildirim yapılacak arama motorlarına yer verilir.

(4) Ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılmadığı hâllerde başvuru reddedilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 24- 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasına “ilişkin olarak” ibaresinden sonra gelmek üzere “içeriğin çıkarılması ve/veya” ibaresi eklenmiş ve fıkranın ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dokuzuncu fıkrasında yer alan “yayından” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve onbirinci fıkrasına “Başkan tarafından” ibaresinden sonra gelmek üzere “erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara” ibaresi eklenmiştir.

“Bu karar, erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenir.”

MADDE 25- 5651 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 9 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kişilik haklarının ihlal edilmesi

MADDE 9- (1) Yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi amacıyla sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir.

(2) Sulh ceza hâkimliğince, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği hâllerde yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilir.

(3) Yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin talep etmesi durumunda sulh ceza hâkimliğince, ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilirdiği hâllerde başvuranın adının ihlale konu internet adresleriyle ilişkilendirilmemesine karar verilir. Kararda bildirim yapılacak arama motorlarına yer verilir.

(4) Ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılmadığı hâllerde başvuru reddedilir.

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(5) Sulh ceza hâkimi, bu madde kapsamında yalnızca ihlalin gerçekleştiği yayın ile sınırlı olarak karar verir. İnternet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemez. Ancak, URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine dair kanaat oluşması veya içeriğin çıkarılması kararının gereğinin yerine getirilmemiş olması hâlinde, gerekçesi açıkça belirtmek kaydıyla internet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilebilir.

(6) Sulh ceza hâkimi tarafından verilen karar, erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilmek üzere doğrudan Birliğe gönderilir. Bu karar, Birlik tarafından erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir. Bildirim üzerine kararın gereği derhâl ve en geç dört saat içinde yerine getirilir.

(7) Bu madde kapsamında verilen karara konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilerek, kararın bu adresler için de uygulanması talep edilebilir. Talebin Birlik tarafından kabul edilmesi halinde mevcut karar bu adresler için de uygulanır. Talebin Birlik tarafından kabulüne karşı kararı veren hâkimliğe itiraz edilebilir. İnternet sitesindeki yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesi kararlarında bu fıkra hükmü uygulanmaz.

(8) Erişimin engellenmesine konu içeriğin çıkarılmış olması durumunda hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. İnternet sitesinin tümüne yönelik verilen erişimin engellenmesi kararına konu içeriğin çıkarılmış olması durumunda ise ilgilinin talebi üzerine kararı veren sulh ceza hâkimliği tarafından karar kaldırılır.

(9) Bu madde uyarınca sulh ceza hâkimliklerince verilen kararlara karşı 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Kararına itiraz edilen hâkim veya itirazı incelemeye yetkili merci gerekli görmesi halinde tarafları dinleyebilir.

(5) Sulh ceza hâkimi, bu madde kapsamında yalnızca ihlalin gerçekleştiği yayın ile sınırlı olarak karar verir. İnternet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemez. Ancak, URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine dair kanaat oluşması veya içeriğin çıkarılması kararının gereğinin yerine getirilmemiş olması hâlinde, gerekçesi açıkça belirtmek kaydıyla internet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilebilir.

(6) Sulh ceza hâkimi tarafından verilen karar, erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilmek üzere doğrudan Birliğe gönderilir. Bu karar, Birlik tarafından erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir. Bildirim üzerine kararın gereği derhâl ve en geç dört saat içinde yerine getirilir.

(7) Bu madde kapsamında verilen karara konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilerek, kararın bu adresler için de uygulanması talep edilebilir. Talebin Birlik tarafından kabul edilmesi halinde mevcut karar bu adresler için de uygulanır. Talebin Birlik tarafından kabulüne karşı kararı veren hâkimliğe itiraz edilebilir. İnternet sitesindeki yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesi kararlarında bu fıkra hükmü uygulanmaz.

(8) Erişimin engellenmesine konu içeriğin çıkarılmış olması durumunda hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. İnternet sitesinin tümüne yönelik verilen erişimin engellenmesi kararına konu içeriğin çıkarılmış olması durumunda ise ilgilinin talebi üzerine kararı veren sulh ceza hâkimliği tarafından karar kaldırılır.

(9) Bu madde uyarınca sulh ceza hâkimliklerince verilen kararlara karşı 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Kararına itiraz edilen hâkim veya itirazı incelemeye yetkili merci gerekli görmesi halinde tarafları dinleyebilir.

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

(10) Bu madde uyarınca verilen kararların gereğini yerine getirmeyen erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcının sorumluları bin günden beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(11) Bu madde uyarınca verilen içeriğin çıkarılması kararının gereğinin Türkiye’den günlük erişimi on milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı tarafından yerine getirilmemesi durumunda ilgili kişi tarafından yapılan müracaat üzerine Birlik, kararın uygulanmasını sağlamak için sosyal ağ sağlayıcıya yeniden bildirimde bulunur. Bildirime rağmen kararın gereğinin yirmidört saat içinde yerine getirilmemesi durumunda ilgili kişi tarafından sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için kararı veren sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Başvurunun kabulüne ilişkin hâkim kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde içeriğin çıkarılmaması halinde ilgili kişi tarafından sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için kararı veren sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Hâkim ikinci başvuru üzerine vereceği kararda, yüzde elliden düşük olmamak kaydıyla, sunulan hizmetin niteliğini de dikkate alarak daha düşük bir oran belirleyebilir. Hâkim tarafından verilen kararlar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Birliğe gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcılar tarafından yerine getirilir. İçeriğin çıkarılması kararının gereğinin yerine getirilmesi halinde ilgilinin talebi üzerine kararı veren sulh ceza hâkimliği tarafından internet trafiği bant genişliğinin daraltılmasına ilişkin karar kaldırılır.”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(10) Bu madde uyarınca verilen kararların gereğini yerine getirmeyen erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcının sorumluları bin günden beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(11) Bu madde uyarınca verilen içeriğin çıkarılması kararının gereğinin Türkiye’den günlük erişimi on milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı tarafından yerine getirilmemesi durumunda ilgili kişi tarafından yapılan müracaat üzerine Birlik, kararın uygulanmasını sağlamak için sosyal ağ sağlayıcıya yeniden bildirimde bulunur. Bildirime rağmen kararın gereğinin yirmidört saat içinde yerine getirilmemesi durumunda ilgili kişi tarafından sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için kararı veren sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Başvurunun kabulüne ilişkin hâkim kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde içeriğin çıkarılmaması halinde ilgili kişi tarafından sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için kararı veren sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Hâkim ikinci başvuru üzerine vereceği kararda, yüzde elliden düşük olmamak kaydıyla, sunulan hizmetin niteliğini de dikkate alarak daha düşük bir oran belirleyebilir. Hâkim tarafından verilen kararlar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Birliğe gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcılar tarafından yerine getirilir. İçeriğin çıkarılması kararının gereğinin yerine getirilmesi halinde ilgilinin talebi üzerine kararı veren sulh ceza hâkimliği tarafından internet trafiği bant genişliğinin daraltılmasına ilişkin karar kaldırılır.”

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 26- 27/11/2007 tarihli ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 27 nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) İş sözleşmeleri, işçinin mutad işyeri hukukunun emredici hükümleri uyarınca sahip olacağı asgarî koruma saklı kalmak üzere, tarafların sözleşmeyle belirledikleri hukuka tâbidir.”

“(4) Ancak hâlin bütün şartlarına göre işin yapıldığı yer hukukunun işin yapıldığı sırada uygulanmak zorunda olan hükümleri hariç olmak üzere, iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunması hâlinde sözleşmeye birinci, ikinci ve üçüncü fıkra hükümleri yerine bu hukuk uygulanabilir.”

MADDE 27- 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine “boş kadro şartı aranmaksızın,” ibaresinden sonra gelmek üzere “kalan görev süresini tamamlamak üzere” ibaresi, (b) bendine “Kurul üyeliği” ibaresinden sonra gelmek üzere “görev süresinin tamamlanması hariç” ibaresi ve aynı bende aşağıdaki cümleler eklenmiş, (ç) bendine “yazılı” ibaresinden sonra gelmek üzere “seçim veya” ibaresi eklenmiş ve bendin ikinci cümlesinde yer alan “Atama” ibaresi “Seçim veya atama” şeklinde değiştirilmiştir.

“Görev süresini tamamlayanlardan, adli yargı hâkim ve savcıları arasından seçilmiş olan üyeler Yargıtay üyeliğine, idari yargı hâkim ve savcıları arasından seçilmiş olan üye Danıştay üyeliğine, boş kadro olup olmadığına bakılmaksızın Genel Kurul tarafından seçilebilir. Boş kadro olmaması halinde ilk boşalan üye kadroları kendilerine tahsis olunur.”

MADDE 26- 27/11/2007 tarihli ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 27 nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) İş sözleşmeleri, işçinin mutad işyeri hukukunun emredici hükümleri uyarınca sahip olacağı asgarî koruma saklı kalmak üzere, tarafların sözleşmeyle belirledikleri hukuka tâbidir.”

“(4) Ancak hâlin bütün şartlarına göre işin yapıldığı yer hukukunun işin yapıldığı sırada uygulanmak zorunda olan hükümleri hariç olmak üzere, iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunması hâlinde sözleşmeye birinci, ikinci ve üçüncü fıkra hükümleri yerine bu hukuk uygulanabilir.”

MADDE 27- 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine “boş kadro şartı aranmaksızın,” ibaresinden sonra gelmek üzere “kalan görev süresini tamamlamak üzere” ibaresi, (b) bendine “Kurul üyeliği” ibaresinden sonra gelmek üzere “görev süresinin tamamlanması hariç” ibaresi ve bende aşağıdaki cümleler eklenmiş, (ç) bendine “yazılı” ibaresinden sonra gelmek üzere “seçim veya” ibaresi eklenmiş ve bendin ikinci cümlesinde yer alan “Atama” ibaresi “Seçim veya atama” şeklinde değiştirilmiştir.

“Görev süresini tamamlayanlardan, adli yargı hâkim ve savcıları arasından seçilmiş olan üyeler Yargıtay üyeliğine, idari yargı hâkim ve savcıları arasından seçilmiş olan üye Danıştay üyeliğine, boş kadro olup olmadığına bakılmaksızın Genel Kurul tarafından seçilebilir. Boş kadro olmaması halinde ilk boşalan üye kadroları kendilerine tahsis olunur.”

(Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve
Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul ile
99 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 28- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır.”

MADDE 29- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 30- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

MADDE 28- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır.”

MADDE 29- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 30- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

